OTWARCI NA ZNAKI s. 4
WSZYSTKIE NOGI STOŁU s. 18
FRIEDMAN: POLSKA NIECH LICZY NA SIEBIE s. 36
PERYFERIE FRANCISZKA s. 38

09.01.2022
nr 02 (845)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

Chrzest i co dalej?

s. 3, 12

Gorącym zwolennikiem powrotu do zgłębiania łaski chrztu był św. Jan Paweł II.

Drodzy Czytelnicy!
„Idziemy”
jest dostępne
w e-wydaniu
na stronie:
www.eprasa.pl
www.idziemy.com.pl

Prenumerata redakcyjna tygodnika „Idziemy” na rok 2022

Drodzy Czytelnicy! Nasz tygodnik dostępny jest w parafiach i w kioskach.
Istnieje też możliwość prenumeraty redakcyjnej.
Można otrzymywać nasz tygodnik do domu! Prenumerata redakcyjna w roku 2022:
cena 1 egzemplarza – 7 zł; prenumerata kwartalna – 91 zł; prenumerata półroczna – 182 zł; prenumerata roczna – 364 zł.

***Zniżka!** Przy prenumeracie od 5 do 10 egzemplarzy cena 1 egz. wynosi 5 zł. Koszt wysyłki w całości pokrywa redakcja.*

Pismo nasze można zaprenumerować, wypełniając dokładnie poniższy blankiet. Tel. 22 5120095

wpłata gotówkowa

nazwa odbiorcy: WYD. DIEC. WAR.-PRASKIEJ 04-357
nazwa odbiorcy cd.: W-wa ul. Grochowska 194/196
l.k.: 17 | nr rachunku odbiorcy: 124010951111100100517247 3
W | waluta: PLN | kwota:
kwota słownie:
nazwa zleceniodawcy:
nazwa zleceniodawcy cd.:
tytułem: Prenumerata tygodnika
tytułem cd.: Idziemy na okres

Opłata:

pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy

odcinek dla banku odbiorcy

wpłata gotówkowa

nazwa odbiorcy: WYD. DIEC. WAR.-PRASKIEJ 04-357
nazwa odbiorcy cd.: W-wa ul. Grochowska 194/196
l.k.: 17 | nr rachunku odbiorcy: 124010951111100100517247 3
W | waluta: PLN | kwota:
kwota słownie:
nazwa zleceniodawcy:
nazwa zleceniodawcy cd.:
tytułem: Prenumerata tygodnika
tytułem cd.: Idziemy na okres

Opłata:

pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy

odcinek dla odbiorcy

ks. Henryk Zieliński

Chrzest i co dalej?

Z chrztami zaczynamy mieć problem. Coraz więcej rodziców rezygnuje z tego sakramentu dla swoich dzieci. Wśród tych, którzy decydują się na chrzest dziecka, przybywa takich, którzy nie dają gwarancji wychowania go w wierze Kościoła.

Powodów tego jest wiele. Najłatwiej wskazać na te, które są poza nami. Jest to w pierwszym rzędzie postępująca laicyzacja. Szybko bogacący się i coraz bardziej samowystarczalni ludzie ulegają przekonaniu, że Bóg jest im zbędny. Pogoń za dobrami doczesnymi i niepohamowana konsumpcja sprawiają, że człowiek ma coraz mniej czasu i ochoty na zajmowanie się Bogiem. A jeśli owa konsumpcja towarów, usług i osób odbywa się z naruszeniem ewangelicznych zasad moralnych, to Bóg staje się wręcz niewygodny.

Do tego dochodzi zniszczenie więzi rodzinnych i międzypokoleniowych, które były pasem transmisyjnym w przekazywaniu wiary, moda na apostazję oraz opisywana przez Benedykta XVI dyktatura relatywizmu. Szeroko nagłaśniane skandale z udziałem osób duchownych oraz wielorakie – punktowane również przez papieża Franciszka – przejawy klerykalizmu stanowią uzasadnienie jeśli nie wrogości, to co najmniej ambiwalentnej postawy wobec Kościoła.

Trudno się spodziewać, żeby rodzice, którzy żyją w związku niesakramentalnym i nie widzą w tym problemu, podjęli się religijnego wychowania dzieci. Często w ogóle nie decydują się na ich chrzest. Dlatego kolejni papieże, począwszy od św. Jana Pawła II aż po Franciszka, podejmują inicjatywy mające pomóc małżeństwom niesakramentalnym – na ile to możliwe – w uregulowaniu ich sytuacji kanonicznej i powrocie do sakramentów. Bez tego nie tylko oni sami, ale także ich dzieci będą pokoleniem straconym dla Kościoła.

Duszpasterze coraz częściej sygnalizują problemy z chrzestnymi. Ich rola została w praktyce zredukowana do udziału w obrzędzie liturgicznym, a potem do ufundowania prezentu na Pierwszą Komunię i ewentualnie ślub. Deklaracja o „wspieraniu rodziców dziecka" w wypełnianiu ich obowiązków (w tym w wychowaniu dziecka w wierze) staje się pusta. Rodzice nierzadko nie życzą sobie jakichkolwiek ingerencji w wychowanie nawet ze strony tych, których formalnie o to poprosili wobec Kościoła. Niektórzy chrzestni przeżywają z tego powodu frustrację. Z drugiej strony wielu rodzicom trudno jest znaleźć wśród bliskich i znajomych właściwych kandydatów na chrzestnych.

Co w takim razie można zrobić, jeśli ani rodzice, ani chrzestni nie dają przesłanek, że dziecko będzie wychowane w wierze Kościoła? Wiara jest konieczna do chrztu! Praktyka chrztu dzieci, które nie mogą jeszcze same wyznać wiary ani decydować o sobie, opiera się przecież na wierze i decyzji ich rodziców. Każda skrajna decyzja w tej sprawie byłaby jednak błędem: zarówno odprawienie proszących z niczym, jak i ochrzczenie dziecka bez względu na braki religijne ze strony rodziców i chrzestnych.

Kościołowi w Polsce grozi dzisiaj to, co zaciążyło na kondycji Kościoła w Argentynie i innych krajach Ameryki Łacińskiej. Mówił o tym niedawno u nas w wywiadzie znający tamte realia bp Jan Piotrowski. Problemem tamtejszego Kościoła jest nie tylko klerykalizm i zurzędniczenie części duchowieństwa, ale także „przesadna sakramentalizacja". Podczas chrystianizacji tamtejszej ludności skupiono się bowiem na tym, aby jak najszybciej wszystkich ochrzcić, bez przyłożenia się do ich formacji. Przyniosło to „nie najlepsze owoce".

Dlatego, nie rezygnując z chrztu dzieci, nie stawiajmy na pierwszym miejscu statystyk. Za każdym razem prośbę o chrzest dziecka trzeba wykorzystać do formacji w wierze jego rodziców i chrzestnych. W ostatnim ćwierćwieczu wobec pozornego braku adwersarza po upadku komunizmu mocno zaniedbaliśmy intelektualną formację wiernych, skupiając się na sentymentalnym przeżywaniu religijności. Coraz częstsza rezygnacja z konwersatoriów nawet w duszpasterstwach akademickich, spadek czytelnictwa katolickiej prasy i książek wydają cierpkie owoce. Już nawet katolickie elity stają się niezdolne do konfrontowania się z innymi poglądami i wyzwaniami, które niesie współczesność.

Trzeba wsłuchać się na nowo w wołanie św. Jana Pawła II o „wiarę i rozum". Konieczne jest działanie sakramentów, ale potrzebna jest także solidna formacja – zwłaszcza osób dorosłych, czyli parafrazując papieża, owe „dwa skrzydła", aby wzbijać się w górę.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

09.01.2022 idziemy w numerze:

TEMAT NUMERU

Wszczepieni w Chrystusa – wywiad z ks. Tadeuszem Aleksandrowiczem **s. 10**

Chrzest na nowo odkryty – małżeństwo Górnych **s. 12**

NA CZASIE

Powtórka z historii? **s. 16**

Prof. Dadak: Kryzys migracyjny **s. 34**

Polska niech liczy na siebie – wywiad z George'em Friedmanem **s. 36**

Dwie Wigilie – Boże Narodzenie na Wschodzie **s. 42**

NASZE SPRAWY

Wszystkie nogi stołu – świeckie kursy dla małżeństw **s. 18**

fot. Patryk Lubryczyński

Mali współpracownicy papieża – Kolędnicy Misyjni **s. 20**

Wyższe mandaty **s. 44**

MOJA WIARA

Otwarci na znaki – rozmowa z ks. prof. Józefem Naumowiczem o Objawieniu Pańskim **s. 4**

W sprawie dawnego rytu **s. 22**

Peryferie Franciszka **s. 38**

Franciszek do małżonków **s. 54**

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl. E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

Otwarci na znaki

Z ks. prof. dr. hab. **Józefem Naumowiczem**, wykładowcą UKSW i duszpasterzem ormiańskokatolickiej parafii centralnej św. Grzegorza z Nareku w Warszawie, rozmawia Agnieszka M. Domańska

fot. archiwum prywatne

Co właściwie świętujemy szóstego stycznia?

Moment pokłonu Mędrców ze Wschodu, którzy odczytali znak, przybyli do Betlejem, wierząc, że coś wielkiego się tam odbywa, i złożyli symboliczne dary – złoto, mirrę i kadzidło. Jednak to nie Mędrcy są w centrum świętowania. Ich postawa i dary złożone pozornie zwykłemu dziecku, jak to odczytywali ojcowie Kościoła, objawiły, kim naprawdę jest Jezus Chrystus: królem, Bogiem i człowiekiem. Złoto oddawano królowi, kadzidło jako symbol modlitwy składano Bogu, a mirry używano przy pogrzebach ludzi.

To jedno z najstarszych świąt chrześcijańskich. Jaka jest jego historia?

Kiedy ok. 330 r. w Betlejem konsekrowano bazylikę zbudowaną nad grotą Narodzenia Jezusa, ustanowiono 6 stycznia święto, które nazwano Epifanią, czyli Objawieniem. Połączono w nim obchody pierwszych objawień Jezusa – narodzenia, chrztu i cudu w Kanie Galilejskiej. W tej formie rozprzestrzeniło się na Wschodzie, ale z czasem oddzielono święto Narodzenia, które Kościół na Zachodzie obchodzi 25 grudnia. Tymczasem Kościoły wschodnie, które posługują się kalendarzem juliańskim, 6 stycznia wspominają chrzest Jezusa, o którym Kościół katolicki przypomina tydzień później. Stąd też druga nazwa tego święta na Wschodzie – święto Jordanu. To był rzeczywiście moment objawienia, kim jest Jezus Chrystus – wtedy odezwał się głos z nieba: „To jest mój Syn umiłowany", a Duch Święty zstąpił na Pana Jezusa w postaci jakby gołębicy. Pierwotna tradycja betlejemska, według której w jednym dniu wspomina się trzy momenty objawienia – narodziny, chrzest i pierwszy cud Chrystusa – jest zachowana do dziś jedynie w Ormiańskim Kościele Apostolskim.

Słusznie postrzegamy gwiazdę jak GPS, który prowadził Mędrców od początku do końca wędrówki?

Często traktujemy Mędrców jako bezwolnych wędrowców, którzy nieustannie podążali za gwiazdą, a to nieprawda. Ewangelia mówi, że Mędrcy zobaczyli znak na wschodzie, wyruszyli do Palestyny i przybyli na dwór Heroda. Nie ma informacji, że znak prowadził ich przez całą drogę. Wzmianka w Ewangelii o prowadzeniu przez gwiazdę z Jerozolimy do miejsca narodzenia pojawia się dopiero, gdy na dworze Heroda spotkali się z podstępnym wypytywaniem o Jezusa.

Między inicjałami C (lub K), M i B stawiamy krzyżyki – znak błogosławieństwa. To nie jest równanie matematyczne.

Z jednej strony Mędrcy musieli się wykazać wiedzą naukową i znajomością objawienia zapowiadanego przez proroków żydowskich, żeby odczytać znak na wschodzie. Z drugiej strony byli ludźmi wielkiej wiary i ufności, bo gotowi byli wyruszyć w drogę w ciemno, bez gwarancji sukcesu. Święto Objawienia Pańskiego przypomina o ich niesamowitym wyczynie, poczynionym ze względu na Jezusa i dla Niego. Oni są dla nas przykładem, by posługując się rozumem, ale także wiarą, ufnie zbliżać się do Jezusa.

Wykazali się też czujnością na znaki. Współcześnie ta czujność gaśnie?

Łatwo przychodzi nam rozumowe odczytywanie znaków, a tych także dzisiaj nie brakuje, również na arenie światowej. Ale potrzeba jeszcze wiary, by one nas nie przygniatały, ale otwierały na transcendencję, na jeszcze większą ufność wobec Boga.

Mędrcy po spotkaniu z Chrystusem wracali „inną drogą". Czego uczy ta postawa?

Kiedy Mędrcy przybyli ze Wschodu, najpierw skierowali się do Jerozolimy i tam się dowiedzieli, że Herod będzie czyhał nie tylko na Dzieciątko, ale też na nich. Rozeznając sytuację, postanowili wrócić inną drogą, by nie natknąć się na wysłanników Heroda. Jednak już od czasów ojców Kościoła odczytuje się, że Mędrcy po spotkaniu z Jezusem odeszli „inną drogą", czyli odmienieni. Zmieniło się ich życie, jedna z tradycji mówi nawet, że zostali biskupami. To nas uczy, by każde spotkanie z Jezusem – na Mszy świętej, w modlitwie, w drugim człowieku – prowadziło do wewnętrznej przemiany.

Skąd zwyczaj błogosławieństwa kadzidła i kredy oraz oznaczania drzwi?

Przez zapalenie w domach kadzidła, symbolu wznoszącej się modlitwy, chcemy wielbić Boga. Natomiast oznaczanie drzwi kredą i święcenie jej na tę okoliczność było stosowane przez duchownych, którzy po Bożym Narodzeniu odwiedzali domy. Ta praktyka służyła zaznaczeniu, który dom został już pobłogosławiony, albo też, w którym domownicy jeszcze czekają na wizytę duszpasterską.

Jak prawidłowo oznaczyć drzwi mieszkania?

Inicjałami C lub K, M i B. Możemy je odczytywać podwójnie. Odnosząc się do pierwszych liter imion trzech świętych Mędrców: Kacpra (łac. Caspar), Melchiora i Baltazara – jako prośbę, by Pan Bóg za ich wstawiennictwem błogosławił domownikom. Ta prośba zawarta jest również w modlitwie poświęcenia kadzidła i kredy. Drugie odczytanie nawiązuje do łacińskich słów *Christus mansionem benedicat* – niech Chrystus błogosławi ten dom. To jeszcze pełniejsza prośba o Boże błogosławieństwo. Między inicjałami stawiamy krzyżyki – znak błogosławieństwa – a następnie piszemy rok. Pamiętajmy, że to nie równanie matematyczne, nie ma więc znaku dodawania czy równości!

Przeciwko nadużyciom

Metropolita krakowski abp Marek Jędraszewski ustanowił „Regułę poszanowania godności”, mającą na celu uniknięcie umyślnej lub przypadkowej krzywdy wobec dzieci, młodzieży i osób bezradnych.

Oprócz zaleceń ogólnych dokument ten zawiera szczegółowe normy postępowania. Należy zadbać o zgodę rodziców na podjęcie współpracy z małoletnimi, jako że mają oni prawo „do decydowania oraz do posiadania pełnej wiedzy na temat swoich dzieci”. Poza pewnymi wyjątkami zabrania się m.in. zapraszania i przyjmowania małoletnich w mieszkaniach duchownych, odbywania wizyt sam na sam w miejscu ich zamieszkania i pobytu czy przewożenia małoletnich własnym środkiem transportu. Nie można także sprawować sakramentów oraz praktykować innych rodzajów pobożności poza miejscem i formą przewidzianą do tego w przepisach kościelnych.

Reguła zakazuje też m.in. dzielenia się z małoletnim wiedzą o własnych doświadczeniach w dziedzinie seksualności, a także na temat zachowań aspołecznych i stanowiących wykroczenia przeciw prawu kanonicznemu i państwowemu; utrwalania wizerunku małoletnich bez zgody rodziców; asystowania im w czynnościach natury osobistej, jeśli są w stanie obyć się bez pomocy.

W prowadzeniu korespondencji z małoletnimi zaleca się korzystanie z kont i numerów służbowych, a zabrania np. uzyskiwania indywidualnych adresów i numerów telefonów osób małoletnich bez zgody ich rodziców czy namawiania małoletniego do ukrywania bądź kasowania zawartości korespondencji.

Osobom duchownym podczas pełnienia obowiązków poleca się używanie właściwego ich stanowi stroju duchownego.

„Reguła poszanowania godności i dóbr osobistych bliźniego, szczególnie dzieci i młodzieży oraz osób bezradnych w Archidiecezji Krakowskiej” obowiązuje od 1 stycznia 2022 r.

Zapis o przestrzeganiu zasad Reguły powinien znaleźć się w każdej nowo zawieranej umowie o współpracy ze strukturami archidiecezji krakowskiej. Osoby pełniące zadania w archidiecezji krakowskiej, a szczególnie duchowni, zobowiązane są do zapoznania się z treścią Reguły, co powinno zostać potwierdzone podpisem na załączonej do niej deklaracji, przechowywanej następnie w aktach osobowych./**KAI/bs**

Prymas w liturgii

fot. Barbara Stefańska

Wspomnienie dowolne bł. Stefana Wyszyńskiego, biskupa, będzie obchodzone 28 maja we wszystkich diecezjach w Polsce. Zgodę na to wyraziła Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, odpowiadając na prośbę polskich biskupów.

Tego dnia należy korzystać z tekstów liturgicznych, które zostały zatwierdzone 2 października 2020 r. z przeznaczeniem dla archidiecezji warszawskiej./**KAI/bs**

Krzysztof Ziemiec

Wyzwania na 2022 r.

Czego Państwu życzyć w tym nowym roku? Oczywiście tego, czego każdy pragnie: zmiany, stabilizacji, zdrowia, miłości, a może nawrócenia kogoś ważnego dla nas? Ale sprawdźmy, o jakich zmianach najczęściej marzą Polacy. Aż 20 proc. – o podwyżce lub możliwości pracy nie dla przymusu ekonomicznego, ale dla przyjemności, spełniania się i samorealizacji – wynika z raportu GfK dla Radia Zet.

Wyniki badania pokazują również, że co piąty Polak chciałby nie musieć w ogóle pracować lub znaleźć ciekawszą pracę czy pracować zdalnie. Może to nieco dziwić, bo mam wrażenie, że za chwilę, w związku z perturbacjami covidowo-inflacyjnymi, możemy zacząć marzyć o jakiejkolwiek pracy. Ale może zbyt czarno to widzę?

Jednak raport wskazuje też na coś innego, ważniejszego – relacje międzyludzkie. 24 proc. Polaków marzy o poszerzeniu grona znajomych, 16 proc. chciałoby poprawić relacje z rodziną. Jest to zarazem niepokojące i budujące, bo pokazuje z jednej strony to, czego doświadczamy – zerwanie więzi przez pandemię i wszechobecne social media – ale z drugiej silną chęć powrotu na stare, sprawdzone tory.

Polacy marzą też o podróżowaniu – aż 93 proc. badanych. A 30 proc. badanych pragnie posiadać własny dom i samochód. Chcemy też pozwolić sobie na remont i spłatę kredytu. Dane te pokazują, że Polacy to wciąż naród dynamiczny, z aspiracjami i samodzielny.

Ale jeszcze ciekawsze wyniki przynosi sondaż United Surveys przeprowadzony dla Wirtualnej Polski, w którym pytano o największe wyzwania dla rządu na 2022 r. I są to: walka z inflacją i drożyzną, kryzys na granicy z Białorusią, unormowanie stosunków z Unią Europejską. Jednak, co ciekawe, wyborcy PiS i opozycji mają skrajnie różne zdanie na ten temat.

Połowa wyborców Zjednoczonej Prawicy uważa, że najpilniejszym problemem, którym powinien zająć się rząd w nadchodzącym roku, jest rozwiązanie kryzysu na granicy z Białorusią. Zaledwie 28 proc. tego elektoratu wskazało, że jest to walka z inflacją i drożyzną. A stosunki z UE – 12 proc. Zdaniem tylko 8 proc. wyborców Zjednoczonej Prawicy rządzący w pierwszej kolejności powinni zająć się walką z pandemią.

Kryzys na granicy to najpilniejsze wyzwanie dla rządu według wyborców PiS. Zupełnie inaczej sądzi elektorat opozycji.

Z kolei badani, którzy popierają opozycję, uważają, że to właśnie walka z inflacją, drożyzną i COVID to najistotniejszy problem. 24 proc. badanych postawiło na stosunki z Unią Europejską. Kryzys na granicy z Białorusią jest ważny tylko dla 4 proc. z nich.

Skąd te różnice? W mojej opinii odpowiedź jest bardzo prosta: jakich mediów słuchasz, co czytasz i oglądasz, takie masz zdanie. Przestajemy powoli myśleć twórczo, krytycznie i samodzielnie. Bo przecież zarówno inflacja, pandemia, jak i granica to składowe bezpieczeństwa ważne dla każdego z nas, niezależnie od tego, gdzie mieszka, pracuje i na kogo głosuje.

Zatem życzę pokoju, zerwania z myślowym lenistwem i wielu łask Bożych na cały 2022 r. Oby nie był gorszy!

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Atakowali w Boże Narodzenie.** W Wigilię Bożego Narodzenia niezidentyfikowani zamachowcy zastrzelili w Ogunmakin w stanie Ogun w Nigerii 38-letniego księdza Luke'a Adeleke, który wracał z Mszy świętej. To czwarty kapłan katolicki zamordowany w Nigerii w 2021 r. W minionym roku zamordowano czternastu duchownych i misjonarzy. W kilku indyjskich stanach obchody Bożego Narodzenia zakłócały grupy wyznających hinduizm radykałów. W Ambali w stanie Hariana przy kościele redemptorystów zniszczyli posąg Chrystusa, a w Waranasi w Uttar Pradesz spalili figurę św. Mikołaja. O tragedii w Birmie piszemy na s. 8.

■ **Fałszywe paszporty covidowe.** Policja w Niemczech wykryła do tej pory ponad 11 tys. sfałszowanych dowodów szczepień przeciw COVID-19. Zakłada się, że duża liczba oszustw pozostaje niewykryta.

■ **Była prezydent ułaskawiona.** Prezydent Korei Południowej Mun Dze In ułaskawił skazaną za korupcję na 20 lat więzienia byłą prezydent Park Geun Hie.

■ **Kubańskie problemy.** Na Kubie wyczerpały się zapasy papieru na druk książeczek służących do zakupu deficytowych towarów, głównie żywności. Według Ministerstwa Handlu Wewnętrznego Kuby brak książeczek na 2022 r. jest efektem występujących w imporcie „niedoborów surowców".

■ **Katedra zamknięta dla turystów.** Słynna katedra we Florencji została zamknięta dla turystów i nie wiadomo, kiedy znów będzie można ją zwiedzać. To rezultat braku personelu, którego większość trafiła na kwarantannę, zarówno z powodu zakażenia koronawirusem, jak i kontaktów z osobami zainfekowanymi. Do świątyni można wejść tylko na modlitwę i udział w nabożeństwach.

■ **Katastrofa w Birmie.** Dziesiątki osób uznaje się za zaginione w wyniku utworzenia się osuwiska w kopalni jadeitów w mieście Hpakant w północnej Birmie. Według agencji Reutera ok. 80 osób mogło zostać zmiecionych do jeziora przez odpady kopalniane. Birma jest producentem 90 proc. światowego jadeitu. To towar eksportowy, sprzedawany głównie do Chin.

fot. PAP/EPA/Claudio Peri

URBI ET ORBI

O znalezienie „najwłaściwszych rozwiązań, aby przezwyciężyć kryzys sanitarny i jego konsekwencje", a także o to, by „niezbędne leczenie, a zwłaszcza szczepionki mogły dotrzeć do najbardziej potrzebujących grup ludności", zaapelował papież Franciszek w tradycyjnym bożonarodzeniowym orędziu Urbi et Orbi, skierowanym do miasta Rzymu i świata, jakie wygłosił w uroczystość Bożego Narodzenia ze środkowego balkonu bazyliki św. Piotra w Watykanie. Prosił, byśmy nie byli obojętni na trudną sytuację migrantów, uchodźców i przesiedleńców. Pasterkę papież celebrował w bazylice św. Piotra.

TYLKO Z MĘSKĄ ASYSTĄ

Od 26 grudnia w Afganistanie obowiązuje zakaz podróżowania kobiet bez asysty bliskich męskich krewnych na odcinku dłuższym niż 72 km. Firmy transportowe i prywatni przewoźnicy będą podlegać karze, jeśli złamią ten zakaz. Nie wolno przewozić kobiet bez hidżabu.
Na zdjęciu islamski policjant podczas kontroli samochodów w Kabulu sprawdza, czy rozporządzenia Ministerstwa Promocji Cnoty i Zapobiegania Występkom są respektowane.

fot. PAP/EPA/STRINGER

ZMARŁ ARCYBISKUP NOBLISTA

fot. PAP/EPA/Nic Bothma

W wieku 90 lat zmarł abp Desmond Tutu, w latach 1986–1996 pierwszy czarnoskóry zwierzchnik Kościoła Anglikańskiego Południowej Afryki. W 1984 r. otrzymał Pokojową Nagrodę Nobla za walkę z apartheidem i wysiłki na rzecz pojednania narodowego w RPA. „Papież Franciszek ze smutkiem przyjął wiadomość o śmierci abp. Desmonda Tutu i składa najserdeczniejsze kondolencje jego rodzinie i bliskim" – czytamy w komunikacie podpisanym przez kard. Pietro Parolina, sekretarza stanu Stolicy Apostolskiej.
Abp Desmond Tutu, jak większość biskupów anglikańskich, opowiadał się za uznaniem małżeństw osób tej samej płci i popierał żądania środowisk LGBT.

fot. PAP/EPA/Abed Al Hashlamoun

W ZIEMI ŚWIĘTEJ

Podczas pasterki w kościele św. Katarzyny Aleksandryjskiej, sąsiadującym z bazyliką Narodzenia Pańskiego w Betlejem, łaciński patriarcha Jerozolimy abp Pierbattista Pizzaballa wyraził zadowolenie, że tegoroczne celebracje były „z pewnością bardziej radosne” niż w roku poprzednim, mimo że brakowało zwyczajowych tysięcy pielgrzymów ze świata. Izrael, który kontroluje dostęp do palestyńskiego terytorium, zamknął granice, tłumacząc to dążeniem do ograniczenia rozpowszechniania się koronawirusa. Procesja bożonarodzeniowa dotarła do Betlejem po południu w Wigilię. Głowę Kościoła katolickiego w Ziemi Świętej witali liczni miejscowi goście i dostojnicy religijni.

NAKAZ LIKWIDACJI MEMORIAŁU

Sąd Najwyższy Rosji nakazał likwidację stowarzyszenia Memoriał, zajmującego się badaniem zbrodni stalinowskich, także wobec Polaków. Odwołanie w Rosji, a w razie konieczności także do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zapowiedział szef Memoriału Jan Raczyński. Przedstawiciel strony skarżącej powiedział, że Memoriał spekuluje wokół tematu represji i tworzy fałszywy obraz ZSRR jako terrorystycznego państwa, zniekształca historię Wielkiej Wojny Ojczyźnianej i rehabilituje nazistowskich zbrodniarzy.

fot. PAP/EPA/yuri kochetkov

KOSMICZNY TELESKOP

Z kosmodromu w Gujanie Francuskiej wystartowała rakieta z Kosmicznym Teleskopem Jamesa Webba, który według NASA pomoże „odsłonić tajemnice wszechświata”. Po blisko 10 minutach część z teleskopem oddzieliła się od rakiety. To początek liczącej 1,5 miliona kilometrów i 29 dni podróży teleskopu do punktu libracyjnego L2, gdzie osiądzie. Punkt ten jest oddalony o czterokrotność dystansu pomiędzy Ziemią i Księżycem. Teleskop ma funkcjonować co najmniej przez pięć lat.

fot. PAP/EPA/Jm Guillon/Esa

W SKRÓCIE

■ **Szykany wobec sióstr.** Rząd Indii zablokował misjonarkom miłości możliwość otrzymywania funduszy z zagranicy, twierdząc, że nie spełniają one warunków lokalnego prawa.

■ **W walce z pandemią.** Prezydent USA Joe Biden zapowiedział rozesłanie 500 mln zestawów testów na COVID-19 do domów Amerykanów w reakcji na falę zakażeń wariantem Omikron koronawirusa. Zapowiedział też, że w razie potrzeby zbudowane zostaną dodatkowe, tymczasowe skrzydła w szpitalach.

■ **Monarchini bezpieczna.** Londyńska policja zatrzymała 19-letniego mężczyznę uzbrojonego w kuszę, który próbował włamać się do zamku Windsor, gdzie Boże Narodzenie spędzała królowa Elżbieta II. Policja sprawdza nagranie z internetu, na którym wcześniej miał grozić królowej.

■ **Surowe wyroki zatwierdzone.** Sąd Najwyższy Białorusi odrzucił apelacje opozycjonistów: 39-letniej Maryi Kalesnikawej i 40-letniego Maksima Znaka, utrzymując w mocy wcześniejsze wyroki wobec nich. Kalesnikawa została skazana na 11 lat więzienia, a adwokat Maksim Znak – na 10 lat.

■ **Meczet zamiast cerkwi.** Rząd turecki zamienił kolejną cerkiew prawosławną na meczet w Wigilię Bożego Narodzenia. Po przekształceniu 56 lat temu w muzeum i po pracach konserwatorskich grecki kościół prawosławny Hagia Sophia w Andrinopolu, obecnie Edirne, leżącym w pobliżu granicy z Grecją i Bułgarią, został otwarty jako meczet.

■ **Żałoba w Grecji.** Zmarł Karolos Papoulias, prezydent Grecji w latach 2005–2015. Polityk, który w czasie II wojny walczył w ruchu oporu, a następnie występował przeciwko tzw. rządom pułkowników, miał 92 lata.

■ **Węgrzy dla Bangladeszu.** Węgry podarują Bangladeszowi 530 tys. dawek szczepionki przeciw koronawirusowi firmy AstraZeneca.

Serwis przygotowano na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

W co się zaangażować w 2022 r.

Weszliśmy w ten nowy rok z pewnymi obawami dotyczącymi najbliższych miesięcy. Mało kto już ma nadzieję, że niebawem skończy się pandemia. Z kolei wiadomości płynące ze wschodniej Ukrainy też nie napawają optymizmem. Mimo to życie toczy się dalej, a kalendarz kościelny pełny jest wydarzeń okolicznościowych i jubileuszy. Aczkolwiek nie tak wzniosłych, jak te z ubiegłego roku.

Czego zatem możemy spodziewać się w tym roku w Kościele? Będą to raczej kontynuacje wydarzeń z zeszłego roku. A zatem do czerwca potrwa etap diecezjalny synodu biskupów o synodalności, w który włączyły się wszystkie polskie diecezje i parafie. Po nim nastąpi faza kontynentalna synodu.

Z kolei do czerwca potrwa Rok Rodziny „Amoris laetitia", który zakończy się Światowym Spotkaniem Rodzin z papieżem w Rzymie. Z tej okazji Ojciec Święty skierował również list do małżonków, w którym raz jeszcze przypomina proste, ale często pomijane zasady rodzinnego życia: „Zachowajcie w waszych sercach radę, której udzieliłem małżeństwom w trzech słowach: proszę, dziękuję i przepraszam. A kiedy pojawia się jakiś konflikt, niech nigdy dzień rodziny nie kończy się bez pogodzenia się".

Na cały bieżący rok został przedłużony z powodu pandemii Jubileuszowy Rok Jakubowy, aby większa liczba osób miała okazję skorzystać z odpustów w związku z nim przysługujących.

Rok 2022 będzie jednak obfitował w okrągłe jubileusze misyjne, jak 400-lecie powołania do życia Kongregacji Ewangelizacji Narodów, 200-lecie powstania Dzieła Rozkrzewiania Wiary, 100-lecie podniesienia Dzieła Rozkrzewiania Wiary, Dzieła św. Piotra Apostoła i Dzieła Misyjnego Dzieci do rangi dzieł papieskich oraz 150. rocznica urodzin bł. Pawła Manny, założyciela Papieskiej Unii Misyjnej. Jest też polski akcent: w tym roku przypada 100. rocznica śmierci bł. Marii Teresy Ledóchowskiej, patronki współpracy misyjnej w Polsce, zwanej Matką Afryki, starszej siostry św. Urszuli Ledóchowskiej.

Zawsze jest coś do naprawienia w relacjach z innymi, zwłaszcza z osobami, z którymi żyje się na co dzień.

Ponadto w Watykanie rozpoczęły się już przygotowania do Roku Świętego 2025. Jeśli chodzi o Kościół w Polsce, to rok 2022 nie będzie obfitował w tak okazałe wydarzenia jak rok poprzedni, ale będzie do nich nawiązywał. Będziemy bowiem przeżywać trzy duże dziękczynienia za beatyfikację kard. Wyszyńskiego: 23 kwietnia w Gnieźnie, 3 maja na Jasnej Górze i 5 czerwca w Warszawie w ramach Święta Dziękczynienia.

Do trzech zeszłorocznych beatyfikacji dołączy w tym roku zbiorowa beatyfikacja s. Paschalis Jahn i dziewięciu towarzyszek, sióstr elżbietanek pochodzenia niemieckiego, która odbędzie się 11 czerwca we Wrocławiu. Siostry w czasie II wojny światowej poniosły męczeńską śmierć z rąk Sowietów, broniąc czystości swojej i innych.

Ważną rocznicą będzie 20-lecie aktu zawierzenia świata Bożemu miłosierdziu przez papieża Jana Pawła II, którego dokonał 17 sierpnia 2002 r. w Krakowie-Łagiewnikach podczas swojej ostatniej podróży do Polski.

Być może warto z tych wydarzeń wybrać dla siebie jakąś myśl przewodnią na ten rok. Może warto bardziej zainteresować się tematem misji i w jakiś sobie dostępny sposób zaangażować się w dzieło misyjne Kościoła? A może warto zwrócić uwagę na kondycję naszej rodziny? Zawsze jest coś do naprawienia w relacjach z innymi, zwłaszcza z osobami, z którymi żyje się na co dzień. Mimo trudnych okoliczności zewnętrznych, a może właśnie pomimo nich, chrześcijanie zawsze mają wiele do zrobienia. Każdy też może wybrać obszar większego zaangażowania w życie i działania Kościoła, a nie tylko ten polegający na wytykaniu błędów instytucji i osób z nią związanych. Bo tak jest najprościej, ale to do niczego nie prowadzi.

Zbrodnia w Birmie

„Gdy większość świata świętowała narodziny naszego Pana Jezusa Chrystusa, mieszkańcy wioski Mo So doznali straszliwego szoku z powodu nieludzkiego barbarzyństwa. Gdy wielu z nas świętowało objawienie Światła i początek życia Księcia Pokoju, wielu w Birmie cierpiało ciemność śmierci i zniszczenia" – napisał kard. Charles Bo, arcybiskup Rangunu.

Hierarcha nawiązał do masakry w Mjanmie (dawnej Birmie). Mieszkańcy wspomnianej wioski mieli zostać otoczeni przez oddziały wojska, zastrzeleni, a ich ciała spalone. W spalonych samochodach znaleziono 35 zwęglonych zwłok, w tym kobiet i dzieci. Według doniesień organizacji Save the Children junta wojskowa celowo dokonała zbrodni na cywilach. „To rozdzierające serce, przerażające okrucieństwo, nikczemny akt nieludzkiego barbarzyństwa" – napisał kard. Bo w liście do mieszkańców Mjanmy i całej społeczności międzynarodowej./**wś**

Wśród poszkodowanych

Nuncjusz apostolski na Filipinach abp Charles Brown spędził Boże Narodzenie wśród poszkodowanych 16 grudnia w wyniku tajfunu Rai (Odette) na wyspie Siargao w południowej części kraju.

25 grudnia papieski dyplomata odprawił świąteczną Mszę świętą w kościele w mieście Del Carmen. Następnie odwiedził pozostałe dziewięć miast wyspy. W wyniku tajfunu 367 osób straciło życie, 662 tys. mieszkańców zostało przesiedlonych. Zniszczeniu uległo co najmniej 159 tys. domów./**wś**

Dariusz Kowalczyk SJ

Pożreć Dziecię

Święta Bożego Narodzenia, które dopiero co obchodziliśmy, tworzą rodzinno-sielankową atmosferę. Dziecię się narodziło. Ciepłe światło rozbłysło w zimnych ciemnościach. Patrzymy na kolorową choinkę i razem z aniołami śpiewamy kolędy. Ale z drugiej strony – jak to pokazują piękne i mądre ikony bożonarodzeniowe – na grotę betlejemską pada cień krzyża, a pieluszki, w które owinięte jest Dziecię, przypominają całun, w którym Chrystus został złożony do grobu.

Cień krzyża jest jeszcze bardziej widoczny w kolejnych historiach opowiadających o dziecięctwie Jezusa. Anioł Pański ukazuje się Józefowi we śnie, by go ostrzec: „Herod będzie szukał Dziecięcia, aby Je zgładzić" (Mt 2, 13). Dlatego Józef z Maryją i maleńkim Jezusem udali się do Egiptu, gdzie pozostali do śmierci Heroda. I dobrze zrobili, bo okrutny władca, który o Dziecku usłyszał od Mędrców, „posłał oprawców do Betlejem i całej okolicy i kazał pozabijać wszystkich chłopców w wieku do lat dwóch" (Mt 2, 16). Wcześniej, kiedy Józef z Maryją przynieśli Dziecię do Jerozolimy, aby według prawa żydowskiego „przedstawić Je Panu" (Łk 2, 22), starzec Symeon uradował się i błogosławił Boga, ale jednocześnie, zwracając się do Maryi, wypowiedział przejmujące proroctwo: „A Twoją duszę miecz przeniknie, aby na jaw wyszły zamysły serc wielu" (Łk 2, 35). Tak też się stało.

O tym, że nad szopką betlejemską unosi się cień krzyża, przypomina nam „drugi dzień świąt", w którym wspominamy św. Szczepana, pierwszego męczennika. Tyle że w minione święta tak się złożyło, że po 25 grudnia przypadła od razu niedziela, a zatem zgodnie z kalendarzem liturgicznym wspominaliśmy we Mszy Świętą Rodzinę, a nie Szczepana. W każdym razie niektórzy mówią, że św. Szczepan znalazł się w drugi dzień świąt jak Piłat w Credo, to znaczy nie pasuje do bożonarodzeniowej atmosfery, choinek z lampkami i kolęd. Kaznodzieje wysilają się, by jakoś połączyć jego ukamienowanie z narodzinami Dziecięcia. Ale z drugiej strony – jak już zauważyliśmy – połączenie dramatu męczeństwa z radością narodzin dziecka ma głęboki sens. Bo bycie chrześcijaninem to nie tylko wigilijna czułość, ale także konfrontacja z tymi, którzy wyznawców Chrystusa chcą na różne sposoby kamienować.

Bycie chrześcijaninem to także konfrontacja z tymi, którzy wyznawców Chrystusa chcą na różne sposoby kamienować.

O tym dramatycznym wymiarze chrześcijaństwa w sposób sobie właściwy opowiada Księga Apokalipsy, której centrum jest rozdział 12 – dramatyczna konfrontacja między czerwonym Smokiem a brzemienną Niewiastą. Te dwa znaki ukazują Kościołowi to, czego on doświadcza w każdym pokoleniu. Niewiasta, która przedstawia Maryję, a także Kościół, jest brzemienna, a poród jest bliski: „woła cierpiąc bóle i męki rodzenia" (Ap 12, 2). Takich bólów doświadcza Kościół, kiedy głosi orędzie zbawienia całemu światu. Poród dokonuje się wobec wściekłego zła: „Smok stanął przed mającą rodzić Niewiastą, ażeby skoro porodzi, pożreć jej dziecię" (Ap 12, 4). Jednak nie udaje mu się zrealizować tego morderczego zamiaru. Dlatego – jak czytamy w Apokalipsie – „rozgniewał się Smok na Niewiastę, i odszedł rozpocząć walkę z resztą jej potomstwa". Tę walkę Smok prowadzi przy pomocy dwóch Bestii, z których pierwsza symbolizuje „wielką władzę" (Ap 13, 2), a druga, zwana także Fałszywym Prorokiem, to symbol propagandy pozostającej na usługach pierwszej Bestii. W niektórych okresach dziejów może się wydawać, że Smok i jego Bestie zwyciężają. A w Apokalipsie czytamy: „Dano jej [Bestii pierwszej] wszcząć walkę ze świętymi i zwyciężyć ich" (Ap 13, 7), a kto „nie ma znamienia Bestii [drugiej]", ten „nie może kupić, ni sprzedać" (Ap 13, 17).

Ta walka trwa, rozgrywa się także na naszych oczach, choć wiemy, że ostatecznie bramy piekielne Kościoła nie przemogą (zob. Mt 16, 18). Co więcej, Jezus już zwyciężył i dlatego nas umocnił, mówiąc: „Na świecie doznacie ucisku, ale miejcie odwagę: Jam zwyciężył świat" (J 16, 33). Smok, Szatan to wie, jest „świadom, że mało ma czasu" (Ap 12, 12), ale tym bardziej szkodzi, próbując wyrwać prawdę Bożego narodzenia z ludzkich serc. Przekonałem się o tym, kiedy 25 grudnia rano zajrzałem do internetu i zobaczyłem porażające, chrystofobiczne, zalatujące siarką komentarze. Miejmy jednak nadzieję, że Bóg wcielony zdoła dotrzeć także do tych najbardziej zatwardziałych serc.

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

Przed Rokiem Świętym 2025

Ojciec Święty Franciszek powierzył Papieskiej Radzie ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji koordynację przygotowań Stolicy Apostolskiej do Roku Świętego 2025. W związku z tym w ostatnich dniach przewodniczący Rady abp Rino Fisichella spotkał się z przełożonymi Sekretariatu Stanu, Administracji Dóbr Stolicy Apostolskiej i Sekretariatu ds. Gospodarki – poinformowało Biuro Prasowe Stolicy Apostolskiej.

Rok Jubileuszowy, zwany także Rokiem Świętym, obchodzony jest co 25 lat. Jego otwarcie następuje 24 grudnia. Od 1423 r. oficjalnemu rozpoczęciu obchodów towarzyszy obrzęd otwarcia Bramy Świętej w przedsionku jubileuszowych kościołów w Rzymie./**wś**

Beatyfikacja Jana Pawła I

W niedzielę 4 września w Watykanie odbędą się uroczystości beatyfikacyjne Jana Pawła I, który na Stolicy Piotrowej zasiadał zaledwie 33 dni w 1978 r. Uroczystości będzie przewodniczył papież Franciszek. Będzie to piąty papież z XX w. wyniesiony na ołtarze, po św. Piusie X (1903–1914), św. Janie XXIII (1958–1963), św. Pawle VI (1963–1978) i św. Janie Pawle II 1978–2005). **wś**

REKLAMA

Wszczepieni w Chrystusa

Z ks. prałatem **Tadeuszem Aleksandrowiczem**, proboszczem parafii Opatrzności Bożej na warszawskim Wilanowie, rozmawia Radosław Molenda

fot. arch. Centrum Opatrzności Bożej

W święto Chrztu Jezusa ponownie odkrywamy nasz chrzest – przekonuje papież Franciszek. Idąc tym tropem: skąd wzięła się praktyka chrzcielna w Kościele?

Pan Jezus powiedział: „Idźcie i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego” (Mt 28, 19). To jest powód najważniejszy, choć nie jedyny, dla którego Kościół udziela chrztu. Jezus nas do tego zaprosił, uzdolnił i posłał. Każda Msza święta, która kończy się wezwaniem: „idźcie…!”, powinna nam o tym naszym wybraniu i powołaniu przypominać.

Jak ma się obrzęd sprawowany przez św. Jana Chrzciciela do chrztu, którego udziela Kościół?

Jan wyraźnie zaznaczył: Ja was chrzczę wodą dla nawrócenia; lecz Ten, który idzie za mną, będzie was chrzcić Duchem Świętym” (Mt 3, 11). I to właśnie – po męce Chrystusa, Jego śmierci i zmartwychwstaniu – dzieje się do dziś. Kościół chrzci mocą Ducha Świętego, w imię Trójcy Świętej. Doceniamy posługę Jana Chrzciciela, była ona jednak – można powiedzieć – tylko wstępem do dzisiejszej posługi chrztu w Kościele.

Jezus potrzebował chrztu w Jordanie?

Nie potrzebował chrztu z wody dla samooczyszczenia, ale przyjął chrzest Janowy ze względu na nas. Jak mówi papież Franciszek: „by zniwelować otchłań między człowiekiem a Bogiem. Jego droga to droga synowskiego posłuszeństwa i solidarności ze słabym i grzesznym człowiekiem”. Jezus nie zaprzeczył temu, o czym mówił Jan Chrzciciel: że istnieje na świecie grzech, z którego trzeba się obmyć, ale postanowił być w tym wszystkim, czego doświadcza grzeszny człowiek. Wchodzi razem z człowiekiem do Jordanu nie po to, by pokazać swoje grzechy, ale by być z człowiekiem blisko w jego drodze wyzwalania się z jego grzechu.

Warto też zwrócić uwagę, że Jezus otrzymuje od Jana chrzest na początku swojej działalności. Dlatego Kościół od początku – myślę tu o apostołach – głosił Ewangelię i od razu tym, którzy chcieli zostać chrześcijanami, udzielał chrztu. I podobnie nasz chrzest jest na początku naszej drogi do nieba.

Czym w swojej istocie jest chrzest?

Chrzest jest pierwszym i najważniejszym etapem naszej drogi ku Panu Bogu i jednocześnie ku ostatecznemu celowi, jakim jest nasze zbawienie. To – można powiedzieć – brama, przez którą wchodzimy na tę drogę.

Przepiękne i bogate znaczeniowo „wszczepienie” w Chrystusa rozumiemy pod kątem Jego słów, że On jest korzeniem, winnym krzewem, a my jesteśmy Jego latoroślami (J 15, 5). W moim domu rodzinnym była jabłonka. Z dzieciństwa pamiętam, jak mój tata wszczepiał w nią „obcą” gałązkę. Naciął w pewnym miejscu jabłonkę, tak samo zrobił z tą gałązką, połączył te miejsca i przywiązał, by się razem trzymały. I po pewnym czasie jabłonka i gałązka zabliźniły się, złączyły w jedno. Tak samo – ontologicznie – sakramentalny chrzest wszczepia nas w Chrystusa, łączy z Bogiem, który jest źródłem, korzeniem naszej wiary. Ci, którzy pracują w winnicach, mogliby o tym „cudzie” wiele powiedzieć. Złączeni z Chrystusem, z Niego możemy czerpać życiodajne soki.

Skoro to takie ważne wydarzenie, dlaczego znamy i świętujemy datę naszego

urodzenia, natomiast mało kto – datę chrztu?

Rzeczywiście jest to coś przepięknego i ważnego – świętować moment, kiedy staliśmy się członkami Kościoła, złączeni z Chrystusem, w drodze do nieba. Kiedy zapytano św. Jana Pawła II o najważniejszy dzień w jego życiu, odpowiedział, że jest nim dzień, w którym został ochrzczony. Bardzo sugestywne było dla mnie, kiedy w 1979 r. w Wadowicach bodajże pierwsze swoje kroki skierował do miejsca swojego chrztu, oddając cześć chrzcielnicy, przy której przyjął ten sakrament. Od tamtej pory wiem, jak bardzo jest to ważny moment w życiu moim i każdego ochrzczonego.

Franciszek zachęca, by żyć darem chrztu w codzienności. Co to znaczy dla Księdza?

Życie darem chrztu zaczyna się od prostych rzeczy. Czasami widzę, jak niedbale ludzie wchodzący do kościoła zanurzają dłoń w wodzie święconej i robią znak krzyża. Myślę, że w takich momentach dobrze byłoby sobie uświadamiać, że kiedyś podobnie podczas chrztu weszliśmy przez „bramę" Kościoła, włączeni we wspólnotę, by razem uczestniczyć w życiu tego Kościoła. I dlatego nie warto robić znaku krzyża świętego byle jak. Dotknięcie czoła wodą święconą jest przypomnieniem znaku polania nas kiedyś wodą święconą podczas chrztu.

Natomiast gdy chodzi o nasze życie duchowe, to pielęgnowanie w sobie owoców chrztu: pilnowanie życia sakramentalnego, modlitwy indywidualnej i wspólnotowej oraz czystego serca.

Wybór rodzica chrzestnego jest równoznaczny z daniem mu prawa, by pilnował rozwoju wiary u dziecka.

Jeżeli przez chrzest staliśmy się chrześcijanami, to nie róbmy wstydu Komuś, kogo reprezentujemy. Być chrześcijaninem to reprezentować Jezusa Chrystusa.

Dlaczego chrzcimy małe dzieci, zamiast poczekać, aż same tego zechcą?

Od samego początku Kościół udzielał chrztu całym rodzinom, a więc także dzieciom. Nie ma powodu, by to zmieniać. Zresztą, chcą tego sami rodzice, rozumiejąc, jak wielkim darem dla dziecka, podarowanym mu „diamentem" wiary, jest sakrament chrztu. Dlaczego mieliby swoje dzieci go pozbawiać? Nie ma też nic złego w tym, że chcemy chronić nasze dziecko nie tylko od strony zewnętrznej, ale także od strony duchowej, by wzrastało w wierze i opiece samego Boga w Trójcy Świętej jedynego.

Warto także podkreślić sprawę fundamentalną: czy chodzi o osoby dorosłe, czy dzieci, chrzest jest sakramentem wynikającym z wiary. Nie musi to być wiara osoby chrzczonej. I tak jest najczęściej. Chrzcimy dzieci ze względu na wiarę dorosłych.

A gdy w rodzinie tej wiary nie ma?

Warunkiem udzielenia sakramentu chrztu świętego dziecku jest stworzenie mu szansy wychowania w wierze i rozwijania w jego sercu dziecięctwa Bożego. Jeśli takiej szansy nie mogą mu stworzyć rodzice, zadanie to może wypełnić inny wierzący i praktykujący swoją wiarę dorosły, np. dziadkowie. Jedyny warunek wymagany to ten, by rodzice dziecka na wychowanie go w wierze katolickiej świadomie przystali.

Chrzest jest sakramentem wynikającym z wiary. Nie musi to być wiara osoby chrzczonej. Najczęściej chrzcimy dzieci ze względu na wiarę dorosłych.

Przypomina się fragment Pisma Świętego o tym, jak przynoszono Jezusowi paralityka. Z powodu natłoku chcących być blisko Jezusa nie mogli do Niego dotrzeć, rozebrali więc dach i spuścili chorego z góry „w sam środek przed Jezusa" (Łk 5, 17-20). Jezus odpuścił mu jego grzechy i uzdrowił go ze względu na wiarę innych! Dlatego Kościół proszącym o chrzest dziecka nigdy nie odmawia chrztu, ma jednak prawo, a nawet obowiązek w niektórych przypadkach chrzest odłożyć w czasie – aż znajdą się dorośli, którzy wspomnianemu zadaniu wychowania dziecka w wierze będą mogli – za przyzwoleniem rodziców – sprostać. Mądrość duszpasterza w takim przypadku polega przede wszystkim na dobrym rozeznaniu, czy jest szansa, by znaleźć dla dziecka taką pomoc w wierzącym dorosłym, czy tej szansy nie ma.

Ma Ksiądz w parafii ponad dwieście chrztów rocznie. Zdarzyło się Księdzu zdecydować o odłożeniu chrztu?

Przez ponad trzydzieści lat duszpasterzowania – zaledwie kilkukrotnie. Czasami jednak warto. Rodzice po takiej szczerej rozmowie obrażą się na księdza, ale uświadomieni, o co w tym wszystkim chodzi, niemal zawsze wracają. Nawet do innej parafii, do innego księdza, ale zgłaszają się z prośbą o chrzest już albo sami gotowi zadbać o wychowanie swojego dziecka w wierze, albo znajdując inną osobę, która o to zadba.

Po to są właśnie rodzice chrzestni. Według jakich kryteriów winni być wybierani?

Nie możemy dziecku wybrać rodziców, ale rodziców chrzestnych – jak najbardziej. Dobrze byłoby wybrać takich, którzy nie ograniczą się do dawania prezentów przy ważnych okazjach, ale będą dziecko błogosławić, czynić na czole ten sam znak krzyża, który kreślili podczas chrztu świętego. Dobrze, jeśli będą modlili się za swoich chrześniaków, ale i weryfikowali ich postępy na drodze wiary, motywowali do pracy duchowej, modlitwy, życia sakramentalnego, nie wahali się czasem dziecka zapytać: czy umiesz się przeżegnać? Czy znasz modlitwę, np. do Anioła Stróża? Czy chodzisz na lekcje katechezy? Czy modlisz się osobiście i z rodzicami? Czy w niedzielę chodzisz z rodzicami do kościoła? By to było możliwe, rodzice chrzestni powinni mieć szansę przynajmniej od czasu do czasu spotkać się z chrześniakiem, by to dziecko wiedziało, kto jest jego chrzestnym i po co nim został. Dlatego tak bardzo potrzeba, by rodzicem chrzestnym dziecka był nie byle kto.

Wiele więc zależy od świadomości samych kandydatów na rodziców chrzestnych?

Mówi się, że jeśli rodzice proszą, dziecku się nie odmawia. Owszem, nie odmawia się uwagi, pomocy, wyrozumiałości… Natomiast odmawiajmy rodzicom, o których wiemy, że na pewno nie pozwolą nam wypełnić naszego zadania rodziców chrzestnych. Jeśli mamy pewność, że tak będzie – wręcz nie mamy prawa zgodzić się na zostanie rodzicem chrzestnym. Inaczej przyzwalamy, by w przypadku tego dziecka instytucja rodziców chrzestnych była fikcją.

A jeśli jest choćby szansa na współpracę w tej materii z rodzicami?

Warto ją wykorzystać. Znam przypadki osób niewierzących, które z pełną świadomością, czym jest chrzest, prosiły swoich wierzących znajomych, by jako rodzice chrzestni troszczyli się o rozwój wiary ich dzieci. Jeśli taka sytuacja ma miejsce, jak najbardziej warto się zgodzić i taką rolę przewodnika w wierze wobec dziecka przyjąć, a Kościół wtedy z radością udziela dziecku chrztu.

Trzeba to jasno powiedzieć: wybór rodzica chrzestnego dla dziecka jest tożsamy z daniem mu prawa, by pilnował rozwoju wiary u tego dziecka, doglądania, ingerowania w ten rozwój, nawet egzekwowania od rodziców dziecka odpowiednich postaw – by dziecko miało optymalne warunki do rozwoju wiary.

Irena Świerdzewska

Chrzest na nowo odkryty

Ona – wokalistka i kompozytorka, on – dziennikarz i publicysta. Angelika i Grzegorz Górni odkrywają na nowo, czym jest łaska chrztu.

fot. Jan Walewski

Na Drogę Neokatechumenalną trafili 25 lat temu. – Byliśmy młodym małżeństwem, urodziła się pierwsza córka, Annamaria. Szukaliśmy wspólnoty, w której moglibyśmy formować się razem jako małżeństwo. To było dla mnie istotne, bo w 1994 r. przyjechałam do Polski z kraju, w którym przez długie lata wszystkie kościoły były pozamykane, a wyznawanie wiary traktowano jak przestępstwo – opowiada Angelika. Poznali się na Ukrainie, gdzie Grzegorz Górny był korespondentem „Życia Warszawy", a ona – studentką wydziału operowego lwowskiego konserwatorium.

Ma węgierskie korzenie. Urodziła się na Zakarpaciu, które po II wojnie światowej należało do Związku Radzieckiego, w międzywojniu do Czechosłowacji, wcześniej przez tysiąc lat do Węgier. Dziś znajduje się na terenie Ukrainy.

Kościoły były tam zamknięte do 1991 r. – Wiarę przekazywał mi ojciec, czytając w domu Pismo Święte, ucząc modlitwy. Tata był wyznania prawosławnego, a mama, jak wielu przodków Węgrów na Zakarpaciu, była kalwinką. Ochrzczone zostałyśmy z siostrą bliźniaczką zaraz po urodzeniu, potajemnie w piwnicy. Tata znalazł znajomego kapłana greckokatolickiego. Był początek lat 70., Kościół greckokatolicki formalnie nie istniał, działał w podziemiu. Tata, który przeszedł przez sowieckie łagry, był obserwowany przez KGB, więc ochrzcić nas było trudno. Dopiero na moim ślubie dowiedziałyśmy się z siostrą, kto był naszym chrzestnym – mówi Angelika Korszyńska-Górny.

– To Grzegorz był człowiekiem, który zaprowadził mnie do kościoła i zaczął mi wszystko wyjaśniać. Nie rozumiałam zupełnie, co się dzieje podczas liturgii. Słabo też znałam wtedy język polski. Podsunął mi książkę prawosławnego teologa o. Aleksandra Mienia. On pisał, że nie trzeba na początku wszystkiego rozumieć, ale wystarczy powtarzać w pokorze za modlącymi się babciami wszystkie gesty i słowa, a Duch Święty sam da łaskę rozumienia. Tak robiłam, klękałam, żegnałam się jak inni, a po pół roku rzeczywiście dana mi została łaska rozumienia – wspomina.

Neokatechumenat dla obydwojga małżonków stał się miejscem, gdzie odkrywają skarb łaski chrztu świętego razem ze swoimi dziećmi: Annamarią, Kamilą, Noemi, Jere-

miaszem i Augustynem. Poznali tu też osoby ze swojego środowiska zawodowego: Darka Malejonka z żoną Elą, Tomka Budzyńskiego z Natalią, Roberta „Litzę" Friedricha z Dobrochną, perkusistę Piotra „Stopę" Żyżelewicza z Kasią i wiele innych osób.

Nowa droga

Kiedy w 2008 r. Stolica Apostolska zatwierdziła ostatecznie statut Drogi Neokatechumenalnej, uznała ją za itinerarium – drogę wtajemniczenia chrześcijańskiego dla ponownego odkrycia chrztu, a więc za katechumenat pochrzcielny w służbie diecezjom i parafiom.

Droga Neokatechumenalna nawiązuje do istniejącej w pierwszych wiekach chrześcijaństwa instytucji katechumenatu, która miała przygotować pogan do sakramentu chrztu. Gorącym zwolennikiem powrotu do zgłębiania łaski chrztu był papież Jan Paweł II po tym, kiedy jako młody kapłan na początku lat 50. ubiegłego wieku odbył podróż do Francji i Holandii. Spostrzegł wówczas, że sposób życia ludzi ochrzczonych nie różni się od życia tych, którzy chrztu nie przyjęli. Był to wyraźny znak braku konsekwencji wynikających z faktu przyjęcia tego sakramentu. Jako biskup podczas Soboru Watykańskiego II zabrał głos na temat konieczności wprowadzenia katechumenatu pochrzcielnego, czyli formacji dla osób, które chrzest przyjęły, ale nie przeżyły wtajemniczenia w prawdy wiary. Hasło „katechumenat pochrzcielny" za sprawą Jana Pawła II zostało wprowadzone też do Katechizmu Kościoła Katolickiego. Powstały w latach 60. ubiegłego wieku w Madrycie z inicjatywy osób świeckich, Francisco (Kiko) José Eduardo Argüello i Carmen Hernandez, neokatechumenat odpowiadał oczekiwaniom papieża Jana Pawła II. Wieloletnia, trwająca około 20–30 lat formacja rozłożona jest na etapy. Opiera się na trzech filarach, którymi są liturgia, Pismo Święte i wspólnota.

Dziecięca wiara

– Przyjęcie chrztu, podobnie jak innych sakramentów, np. kapłaństwa czy małżeństwa, jest początkiem drogi działania łaski – opisuje Grzegorz Górny. – Przez chrzest stajemy się dziećmi Bożymi i możemy z tej łaski korzystać, traktować Boga jak swojego Ojca, nawiązywać z nim takie relacje jak między rodzicem a dzieckiem. W chrzcie zapoczątkowana zostaje ta relacja, a wraz z nią działanie łaski – potwierdza nauczanie Kościoła w swoim życiu Grzegorz Górny.

– Jeśli ma się świadomość łaski wynikającej z przyjęcia chrztu, to inaczej wychowuje się także własne dzieci – mówią obydwoje małżonkowie. Wiąże się to z przysięgą małżeńską o przyjęciu i wychowaniu po katolicku potomstwa. W jednym i w drugim sakramencie powtarza się zobowiązanie do takiego wychowania. Kiedy dzieci są w łonie matki, już trzeba myśleć o dbaniu o ich rozwój duchowy – mówi Grzegorz.

Mając świadomość łaski wynikającej z przyjęcia chrztu, inaczej wychowuje się własne dzieci – mówią małżonkowie.

Otwartość na życie w rodzinie jest także owocem bycia w neokatechumenacie. – Porody nie były łatwe, po każdym kolejnym mówiłam: „Nigdy więcej", ale z czasem zapomina się o takich wrażeniach. Wszystkie nasze dzieci były bardzo przez nas oczekiwane – mówi Angelika. Chrzty były wielkim wydarzeniem dla całej rodziny. Sakrament udzielany był we wspólnocie neokatechumenalnej w Noc Paschalną, podczas całonocnego czuwania. Po urodzeniu każdego z naszych dzieci czekaliśmy kilka miesięcy na ten moment – mówi Grzegorz.

Szczególnym dniem w roku w neokatechumenacie jest całonocna Wigilia Paschalna. – Niezwykle mocną, przejmującą modlitwą jest odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych. Modlitwa z trzykrotnym potwierdzeniem wiary w Boga i trzykrotnym wyrzeczeniem się szatana jest jak egzorcyzm. Cała paschalna liturgia napełnia mocą na cały rok. Mam poczucie, że żyję od Paschy do Paschy – mówi Angelika.

Jan Paweł II gorąco wzywał do zgłębiania łaski chrztu. Dostrzegł tę potrzebę, gdy jako młody kapłan odbył podróż do Francji i Holandii.

Małżonkowie starają się codziennie odmawiać modlitwę brewiarzową. – Czuję wtedy, że jestem częścią całego Kościoła. Modlę się z innymi, a przede wszystkim wspiera mnie modlitwa innych. Dlatego zabiegam o to, by mieć czas na brewiarz w ciągu dnia – mówi Angelika.

Bycie w neokatechumenacie uczy też rodziców, jak przekazać wiarę dzieciom, podkreślana jest przy tym rola ojca w rodzinie, uczy też, jak celebrować niedziele, jak się razem modlić.

W sobotni wieczór cała rodzina udaje się na Eucharystię, a w niedzielę spotyka się w domu na laudesach, czyli na jutrzni. – Pamiętam, jak dzieci z sąsiedztwa pytały: „A co to są za cukierki te laudesy? To muszą być jakieś bardzo dobre słodycze, bo biegniecie z taką radością". Siadamy przy stole nakrytym białym obrusem, z zapaloną świecą, z kwiatami. Modlimy się, śpiewamy psalmy – gramy na gitarach, na wiolonczeli, na skrzypcach, bębenkach. Potem mąż czyta Słowo Boże na niedzielę i tłumaczy dzieciom. Kiedy są szczególne okoliczności, wyciąga np. mapę Izraela lub albumy ze zdjęciami, ilustrując fragmenty czytań. Bardzo lubię ten czas. Wracam wtedy myślami do podobnych momentów z dzieciństwa, kiedy ojciec tak tłumaczył mi i siostrom – opowiada Angelika.

Jedność życia

Formacja w neokatechumenacie sprawia, że między życiem duchowym, rodzinnym a pracą zawodową nie ma rozdźwięku. – Znajomy zapytał, dlaczego śpiewam do tekstów związanych z wiarą, z Bogiem. Widziałam, jak zmienia się moje życie, kiedy w Kościele mogłam już korzystać z sakramentu pokuty, z przyjmowania Komunii świętej. Mieszkając na Zakarpaciu przez 20 lat, musiałam ukrywać, że jestem chrześcijanką. Teraz w końcu mogę śpiewać o tym, co jest dla mnie najważniejsze. Nie chcę wykonywać innych utworów. Będę szczęśliwa, jeśli komuś moja muzyka wskaże drogę i da nadzieję – mówi Angelika Korszyńska-Górny. Nagrywa własne płyty, występuje m.in. z zespołem 2Tm2,3.

Grzegorz Górny ma na swoim koncie dziesiątki wydanych książek, zrealizowanych filmów, programów telewizyjnych o treściach katolickich. Nie ogranicza się do tematyki kościelnej, zaangażowany jest też w sprawy dotyczące problemów cywilizacyjnych, kulturowych, obyczajowych czy polityki zagranicznej. – Nigdy nie udawałem kogoś innego niż jestem. Nigdy nie spotkałem się w pracy z ostracyzmem, jeśli chodzi o moje poglądy i deklarowaną wiarę – mówi.

Najważniejsze decyzje życiowe rozeznają przed Panem Bogiem, np. dotyczące przyszłości dzieci. – Jeśli tylko się pozwoli, to Bóg bardzo głęboko wchodzi w życie człowieka, przemienia je i zaskakuje nas. Nie kończyliśmy teologii, a mamy szerokie możliwości obcowania z Pismem Świętym i formacji duchowej – mówi Angelika. – Podczas sakramentu chrztu stawiane jest pytanie, czego osoba chrzczona oczekuje od Kościoła. Odpowiedź brzmi: wiary. Całe lata poświęcamy zgłębianiu kolejnych elementów Credo, naszego wyznania wiary – mówi Grzegorz Górny.

Poszczególne etapy formacji rozumienia łaski chrztu są przepiękne, nie sądziłam, że tyle na każdym z nich można doświadczyć – podkreśla Angelika. Dodaje: – Przed nami wciąż jeszcze wiele do odkrycia.

W SKRÓCIE

■ **Dla maluszka.** Parafie diecezji tarnowskiej, szkoły i różne instytucje przygotowały 11 tys. paczek dla samotnych matek i ich dzieci w ramach akcji „Paczuszka dla maluszka" Fundacji Małych Stópek i diecezjalnego Ruchu Światło-Życie.

■ **Trafić z prezentem.** Nietrafiony prezent można wysłać pod adres: Jasnogórski Punkt Charytatywny, ul. św. Barbary 6, 42-200 Częstochowa. Razem z Fundacją Ufam Tobie zadba on, by rzeczy trafiły do potrzebujących.

■ **Migany Lolek.** Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II w Wadowicach niebawem uruchomi ścieżkę zwiedzania w polskim języku migowym. Będzie ją można pobrać ze Sklepu Play lub z AppStore.

fot. domjp2.pl

■ **Kto za szczepieniami?** Jak wynika z sondażu IBRiS dla „Rz", mimo dramatycznie wysokiej liczny zgonów w Polsce z powodu COVID-19 nadal blisko połowa Polaków jest za dobrowolnością w kwestii szczepień (46,7 proc.). Z drugiej strony za takim obowiązkiem jest co trzeci ankietowany (31,6 proc.), a przychylność wobec tego pomysłu rośnie z wiekiem – w grupie od 60 lat w górę „za" jest między 43 a 49 proc. osób.

■ **Rząd stawia na dzietność.** – Strategia demograficzna, która niebawem zostanie przyjęta przez rząd, opiera się na systemowym wsparciu rodzin, nie na migrantach – powiedziała minister rodziny i polityki społecznej Marlena Maląg. Z pułapki niskiej dzietności rząd zamierza wyjść m.in. przez stabilizację umów o pracę, rodzinny kapitał opiekuńczy czy zagwarantowanie 100 tys. zł wkładu własnego przy kredycie na mieszkanie dla młodych ludzi.

■ **Praworządność a suwerenność.** Minister sprawiedliwości Zbigniew Ziobro skierował do Trybunału Konstytucyjnego wniosek o stwierdzenie niezgodności z polską konstytucją europejskiego rozporządzenia ws. mechanizmu wiążącego dostęp do środków unijnych z kwestią praworządności, nazywając je „szantażem i przemocą ekonomiczną" stosowanymi w celu wymuszania zmian w dowolnym obszarze.

■ **Poszukiwania dezertera.** Za Emilem C., dezerterem, który uciekł na Białoruś, wystawiony został list gończy – zdecydował Wojskowy Sąd Garnizonowy w Olsztynie. Służący na granicy żołnierz zbiegł i w reżimowych białoruskich mediach szkaluje polskie służby.

fot. PAP/Jakub Kaczmarczyk

UROCZYSTOŚĆ PO RAZ PIERWSZY

Bp Grzegorz Balcerek przewodniczył Mszy świętej w poznańskiej farze w 103. rocznicę wybuchu zwycięskiego powstania wielkopolskiego, która po raz pierwszy obchodzona była jako święto państwowe. O godz. 16.40 we wszystkich kościołach archidiecezji poznańskiej zabiły z tej okazji dzwony.

W wywiadzie dla KAI prof. Janusz Karwat z Instytutu Kultury Europejskiej UAM, badacz powstań na ziemiach polskich zaboru pruskiego, ocenił, że Wielkopolanie umiejętnie łączyli zdolności żołnierskie z dobrym gospodarowaniem, zmysłem organizacyjnym i zdyscyplinowaniem. – W moim przekonaniu gdyby powstanie wielkopolskie nie wybuchło, nasza granica zachodnia, ale i międzywojenna granica Polski wyglądałaby bardziej niekorzystnie – powiedział historyk.

Z kolei abp Stanisław Gądecki wyraził zadowolenie z powodu ustanowienia święta państwowego – Narodowego Dnia Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego. – Byłem jednym z sygnatariuszy apelu w tej sprawie skierowanego do prezydenta RP. Ten niepodległościowy czyn Wielkopolan powinien być zapamiętany – przyznał w wypowiedzi dla KAI.

Na zdjęciu: uczestnicy obchodów Narodowego Dnia Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego w Poznaniu.

OPERACJA PRZED NARODZINAMI

W Instytucie Centrum Zdrowia Matki Polki w Łodzi kardiolog prof. Joanna Szymkiewicz-Dangel i szef Kliniki Ginekologii, Rozrodczości i Terapii Płodu oraz Diagnostyki i Leczenia Niepłodności ICZMP prof. Krzysztof Szaflik przeprowadzili zabieg poszerzenia zastawki aortalnej u 24-tygodniowego płodu.

fot. PAP/Grzegorz Michałowski

PO PIERWSZE RODZINA

fot. polskaszczesliwychrodzin.pl

Ponad 300 przedstawicieli samorządów wzięło udział w pilotażowych warsztatach poświęconych koncepcji 6 Obszarów Funkcjonowania Rodzin (6OFR), której celem jest dbanie o jak najlepszą kondycję i jak najwyższy poziom szczęścia rodzin. Projekt realizowany jest w ramach konkursu „Po pierwsze Rodzina!" Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. Owe sześć obszarów obejmuje: podstawy materialne, zdrowie, rekreację i sport, edukację i wychowanie, kulturę, trwałość więzi i wspólne spędzanie czasu oraz tożsamość. Z punktu widzenia autorów projektu to właśnie te obszary odgrywają decydującą rolę w życiu polskich rodzin.

NIM DOJDZIE DO TRAGEDII

W ciągu 30 ostatnich lat ponad 1,5 miliona polskich dzieci zostało dotkniętych rozwodem rodziców. Nowe przepisy wprowadzające rodzinne postępowanie informacyjne, przewidziane w rządowym projekcie ustawy nr UD261, mogą przyczynić się do istotnego ograniczenia skali rozwodów. Dają one szansę małżonkom posiadającym małoletnie dzieci na pojednanie, a dzieciom – możliwość uniknięcia katastrofy, jaką byłby dla nich rozwód rodziców.

Projekt tylko częściowo spełnia oczekiwania przedstawicieli doktryny prawa rodzinnego, którzy już od 16 lat negatywnie oceniają zniesienie nieodpłatnych i obligatoryjnych posiedzeń pojednawczych oraz zastąpienie ich odpłatnymi i fakultatywnymi mediacjami. Postępowanie to służy jednak osiągnięciu zbliżonych celów (ochrona małżeństwa, rodziny i dziecka), stanowi zatem krok w dobrym kierunku – projekt jako taki zasługuje na poparcie i skierowanie do dalszego procedowania w komisjach sejmowych.

fot. Monika Odrobińska

NIEBIESKA KOMUNIKACJA

fot. PAP/Piotr Polak

W Poczytalni na kieleckim dworcu autobusowym powstał pierwszy w regionie świętokrzyskim specjalny system komunikacji dla osób ze spektrum autyzmu „Niebieska Strefa". Na „Niebieską Strefę" składa się ciąg oznaczeń – tablic i strzałek w niebieskiej kolorystyce, jak również tablice służące do komunikacji alternatywnej, które pomogą osobom w spektrum autyzmu lub z innymi zaburzeniami komunikacyjnymi na przykład w wypożyczeniu książki.

Z DOMINIKAŃSKICH ARCHIWÓW

W serwisie Szukaj w Archiwach opublikowano ponad 1900 opisanych fotografii z kolekcji negatywów o. Adama Studzińskiego OP (1911–2008). Zdjęcia dokumentują jego pracę w charakterze kapelana wojskowego w czasie II wojny światowej oraz tuż po jej zakończeniu. Zakonnik wykonywał fotografie w Jugosławii, Palestynie, Iraku, Persji, Egipcie, Włoszech oraz Anglii i Francji. Polska Prowincja Dominikanów otrzymała na ten cel dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Na zdjęciu: uroczystość otwarcia Polskiego Cmentarza Wojennego na Monte Cassino.

fot. Archiwum Polskiej Prowincji Dominikanów

W SKRÓCIE

■ **Weto TVN.** Prezydent zawetował nowelizację ustawy medialnej, kierując ją do sejmu z apelem o przyjęcie rozwiązań ograniczających udziały i akcje podmiotów zagranicznych w mediach, ale na przyszłość – tak, by nie zaburzyło to pracy mediów na dotychczasowych umowach.

■ **Nowa metoda przestępców.** Policja ostrzega przed metodą na pocztę głosową. Klikając wysłany link, można zainfekować telefon wirusem, a ostatecznie nawet stracić oszczędności życia. Co zrobić, gdy zostaniemy oszukani? Wyłączyć telefon, przełożyć kartę SIM do innego urządzenia, poinformować o tym bank i policję oraz zmienić hasła.

■ **Odszkodowanie za internowanie.** 400 tys. zł zadośćuczynienia i odszkodowania otrzyma Andrzej Gwiazda za trwające ponad rok internowanie w stanie wojennym – orzekł Sąd Apelacyjny w Gdańsku. We wcześniejszym orzeczeniu sąd przyznał Gwieździe 25 tys. zł. Gwiazda domagał się od Skarbu Państwa 2 mln zł.

P HEKATOMBA

■ **Poszukiwane świadectwa.** Stowarzyszenie Polska Hekatomba uruchomi wkrótce portal internetowy poświęcony zbrodniom okupantów na Polakach w czasie II wojny światowej. Osoby mogące przekazać informacje, świadectwa, dokumenty mogą zgłosić się przez e-mail: kontakt@polskahekatomba.pl lub na facebook.com/polskahekatomba.

■ **Aborcja nie, rozwody prędzej.** Polacy zdecydowanie potępiają wykorzystywanie przez pracodawców (95 proc.), przyjmowanie łapówek (93 proc.), bicie dzieci (89 proc.) czy zdradę małżeńską (86 proc.). W mniejszym stopniu wykazują dezaprobatę dla aborcji (54 proc.), eutanazji (41 proc.) i homoseksualizmu (38 proc.). Jednocześnie bardziej tolerują niż potępiają rozwody (51 proc.), antykoncepcję (62 proc.), konkubinaty (63 proc.) czy uprawianie seksu przed ślubem (63 proc.) – wynika z najnowszego badania CBOS dotyczącego wybranych zjawisk i zachowań kontrowersyjnych moralnie.

Jacek Karnowski

Powtórka z historii?

Nie można wykluczyć, że rok 2021 zostanie uznany za moment historycznego przełomu. Działo się bardzo wiele, i to w obszarach kluczowych, zarówno w odniesieniu do naszego kraju, jak i całej cywilizacji zachodniej. Z pewnością na początku trzeciej dekady XXI w. bieg spraw znacznie przyspieszy; niestety – jak się dziś wydaje – raczej w złą stronę.

Z polskiego punktu widzenia kluczowe są relacje z Unią Europejską. Bruksela i Berlin dążą do siłowego przełamania, w istocie domagają się kapitulacji. Polska szamocze się między zabieganiem o kompromis a próbą podjęcia walki. Problem polega na tym, że Unia wyraźnie nie chce się dogadać. Piętrzy kłopoty i pułapki, licząc, że doprowadzi do zmiany rządu. Korzysta także z okazji i po cichu, w zamieszaniu pandemicznym, wprowadza faktycznie nowy ustrój Unii, czyli scentralizowaną federację, w której słabsze państwa są redukowane do poziomu ledwie autonomicznych prowincji. W tej sytuacji wielu polityków uważa, że trzeba się bić. Owszem, trzeba, ale roztropnie. Eskalowanie konfliktu z przeciwnikiem wielokrotnie silniejszym, do tego nie grającym fair, szybko może przynieść klęskę. Trzeba więc trzymać nerwy na wodzy, bronić się tam, gdzie mamy mocne karty, i czekać na głębszą zmianę w którymś z państw europejskich (Włochy, Hiszpania, Francja).

Drugi proces, który znacznie przyspieszył w ostatnich dwunastu miesiącach, związany jest z Rosją i jej imperialnymi planami. Przygotowywany od dekad plan zdominowania Zachodu i przejęcia kontroli nad Europą środkowo-wschodnią wkracza w decydującą fazę. Rosja zmodernizowała swoją armię, zinfiltrowała skutecznie zachodnie elity, zbudowała narzędzia energetycznego szantażu. Dziś gra na wielu fortepianach, coraz częściej wspólnie z Niemcami, które najpierw porzuciły Ukrainę, a teraz kończą budowę Nord Stream 2 – czyli narzędzia gazowego, które na długo zwiąże Berlin z Moskwą. Zachód jest coraz bardziej bezradny. Stany Zjednoczone mają wyjątkowo słabe przywództwo, są też zagrożone przez Chiny, i to na Pacyfiku skupiają wszystkie siły. Kreml i jego satelici pozwalają sobie na coraz więcej. Białoruś uderzyła w Polskę i państwa bałtyckie imigrantami ściągniętymi z Bliskiego Wschodu, pokazując, że może skutecznie uprawiać dywersję. Granicy jednak nie przełamała, i to był promyk nadziei. Podzielona, atakowana z każdej strony Polska zdołała wygrać „bitwę o granicę". Nasza wola walki jeszcze nie zginęła. Zaczęliśmy też intensywne zbrojenia, i dobrze. Musimy mieć taką armię, która sprawi, że ewentualny atak na Polskę będzie dla agresora zbyt kosztowny. To cel, który jest w naszym zasięgu.

Polska niepodległość nie została nam dana w 1989 r. raz na zawsze.

Trzecią sprawą, której wagi nie sposób przecenić, jest kwestia epidemii koronawirusa. Jesteśmy już bardzo zmęczeni. Coraz mocniej irytują nas regulacje, ograniczenia, kolejne mutacje wirusa. Wielu sądzi, że to złudzenie, albo też, że istnieją proste środki zaradcze, które rozwiązałyby problem, gdyby tylko ludzie u władzy zdecydowali się otworzyć swoje umysły. Cóż, historia uczy, że takie cudowne recepty rzadko działają. Pandemia demoluje nasze życie, ale tworzy także użyteczną zasłonę dla tych, którzy chcą pchnąć świat na nowe tory; nie tylko w Unii Europejskiej. Co się z tego wyłoni? Dziś wydaje się, że silni wyjdą z tej próby jeszcze silniejsi, a słabsi jeszcze słabsi. My powinniśmy bronić się przed swoistą autoagresją, przed gniewem wymierzonym we własne państwo. To najgłupsze rozwiązanie w tej niełatwej sytuacji.

W Polsce mieliśmy dwa istotne wydarzenia. Najpierw wrócił Donald Tusk. Jeśli przypomnimy sobie oczekiwania strony opozycyjnej, te białe konie, które mu podstawiano, to musimy stwierdzić, że lider PO wypadł więcej niż blado. Owszem, może dojść do władzy, ale to nie będzie blitzkrieg, lecz mozolne lepienie wielobarwnej, bardzo trudnej koalicji. Tusk wyraźnie nie ma pomysłu na to, co robić, uparcie powiela swoje dawne sztuczki. Sądzę, że liczył na to, iż wolta Jarosława Gowina obali rząd. Zmiana frontu przez lidera Porozumienia to drugi istotny moment. Były wicepremier sądził, że ma klucze do władzy. Może miał, ale na pewno nie docenił Jarosława Kaczyńskiego, który zbudował inną większość, choć teoretycznie było to niemożliwe. Rząd ocalał, ale większość, która za nim stoi, jest minimalna i bardzo krucha. I tak już będzie do wyborów. Liderów Zjednoczonej Prawicy czekają więc trudne miesiące.

Jeśli ostatnie dwanaście miesięcy dało nam jakąś lekcję, to jest ona w istocie prosta: polska niepodległość nie została nam dana w 1989 r. raz na zawsze. Niepostrzeżenie znów jesteśmy w międzywojniu, z podobnymi dylematami. Pozostaje mieć nadzieję, że historia jednak się nie powtarza i że tym razem los będzie dla nas łaskawszy.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci"

Kościół a przybysze

Polski episkopat zareagował na prośbę papieża, pisząc w liście otwartym: „Ojciec Święty Franciszek, po wizycie na Cyprze i w Grecji, zaapelował do krajów europejskich o umożliwienie Kościołom lokalnym, w tym zgromadzeniom zakonnym i organizacjom katolickim, przyjęcie u siebie osób pilnie potrzebujących solidarnej pomocy wspólnoty międzynarodowej.

Kościół w Polsce wspiera to papieskie wezwanie. Jesteśmy gotowi pomagać w oparciu o istniejące możliwości prawne i w zgodzie z obowiązującymi państwowymi przepisami migracyjnymi tym wszystkim, którzy wyrażą wolę przybycia i osiedlenia się w naszym kraju. Chodzi zarówno o ich przyjęcie i zapewnienie niezbędnego wsparcia socjalnego, jak też o długofalową pomoc w ich integracji w naszym społeczeństwie (nauka języka polskiego i przygotowanie do podjęcia pracy w Polsce). Tego typu pomoc Caritas oferuje od wielu lat mieszkającym już i pracującym w Polsce imigrantom. Pomoc ta będzie kontynuowana i rozwijana.

Prosimy też wszystkich Rodaków o modlitwę w intencji znajdujących się w potrzebie migrantów w Europie i na całym świecie".

Jazzowy mural

fot. PAP/Darek Delmanowicz

Z okazji przypadającej w rozpoczętym roku 80. rocznicy urodzin jazzmana, trębacza Tomasza Stańki na elewacji jednego z bloków w Rzeszowie powstał mural przedstawiający muzyka.

Polskie pasterki

fot. PAP/Art Service

Abp Marek Jędraszewski podczas górniczej Mszy pasterskiej w kopalni soli w Wieliczce

O pokorze, życiodajnym Pokarmie, wymazywaniu Bożego Narodzenia, świadczeniu wiary uczynkami mówili biskupi w czasie Mszy pasterskich w różnych zakątkach Polski.

Abp Stanisław Gądecki napisał do wiernych archidiecezji poznańskiej: „Wśród naturalnie budzących się wzruszeń dotyczących osoby Nowonarodzonego Zbawiciela – bezbronnego dziecka (…) rodzi się także głęboka refleksja na temat Jego mocy, pokonującej grzech i śmierć. (…) obecność Zbawiciela możemy dostrzec w codzienności między innymi dzięki naszej bliskości i ofiarnej służbie drugiemu człowiekowi”. Życzył obecności Boga w tym, co kruche, pokoju Bożego i harmonii mimo różnicy zdań oraz zdrowia duszy i ciała.

W parafii św. Marka na Targówku w Warszawie biskup warszawsko-praski Romuald Kamiński zachęcał do dzielenia się radosną nowiną o Bożym Narodzeniu poprzez dobre uczynki. – Budujcie nową społeczność – szlachetniejszą, godniejszą i jakby powiedział błogosławiony prymas Stefan: budujcie cywilizację miłości. „Podnieś rękę, Boże Dziecię! Błogosław Ojczyznę miłą!”.

Ks. płk Bogdan Radziszewski, wikariusz generalny biskupa polowego, przewodniczył pasterce w katedrze polowej Wojska Polskiego. – Przybywamy, aby oddać chwałę Bogu. Pragniemy pamiętać o wszystkich ludziach dobrej woli, naszych bliskich, tych żyjących i tych, którzy odeszli do wieczności. Pamiętamy o żołnierzach Wojska Polskiego i ich rodzinach, szczególnie tych, którzy w tym czasie pełnią służbę na granicy – powiedział na początku Eucharystii, a w homilii dodał: – Boże Narodzenie to przeogromny akt miłosierdzia Boga okazanego ludzkości, każdemu z nas. To czas, w którym mamy otworzyć swoje serca dla nowonarodzonego Chrystusa, ale nie możemy zamykać się na człowieka.

– W papieskim wołaniu o godne miejsce dla Chrystusowego krzyża, który „przypomina o naszej chrześcijańskiej godności i narodowej tożsamości”, musimy usłyszeć także wyraźne wołanie, by bronić Bożego Narodzenia, czyli prawdy o Bogu, który tak umiłował człowieka, iż stał się jednym z nas. Jeżeli bowiem dopuścimy do tego, że Boże Narodzenie zostanie wymazane z naszej narodowej pamięci, nie będzie już więcej ani Polaków, ani Polski – mówił abp Marek Jędraszewski w czasie uroczystej pasterki w sanktuarium Matki Bożej Królowej Podhala w Ludźmierzu. Przypomniał opublikowany niedawno przez Komisję Europejską „wewnętrzny przewodnik komunikacji inkluzywnej”, w którym zalecała, aby nie używać wyrażenia „Boże Narodzenie”, ponieważ ktoś mógłby poczuć się urażony takim sformułowaniem. – Jeśli sformułowanie „Boże Narodzenie” zostanie wyparte z naszego kontynentu, to wtedy nie będzie już więcej Europy w jej kulturowym, a więc najgłębszym znaczeniu, lecz tylko skrawek Eurazji zamieszkały przez ludzi pozbawionych swych duchowych korzeni – podkreślał.

Tegoroczna pasterka pod przewodnictwem metropolity łódzkiego abp. Grzegorza Rysia nie odbyła się, jak to jest w zwyczaju, w katedrze św. Stanisława Kostki w Łodzi, ale w parafii św. Doroty i św. Jana Chrzciciela w Mileszkach. – Kto wie, co będzie jutro? – pytał hierarcha. – Od tej pasterki nie zmieni się to, że będziemy się bali wojny, która może się wydarzyć lada chwila na wschodzie. Od tej pasterki pewnie nie zmieni się to, że ludzie w Polsce są ze sobą pokłóceni do ostatecznych granic. Od tej pasterki nie zmieni się to, że jest inflacja. Od tej pasterki nie zmieni się to, że jest COVID, ale wszyscy jak tu jesteśmy możemy wyjść z niej nowymi ludźmi – bo spożywamy Pokarm, którym jest dla nas Bóg. Zbawieniem jest to, że wychodzisz napełniony Nim i stajesz wobec całego zła, które jest dookoła. Bóg nas zbawia w ten sposób, że nas karmi sobą! Zbawienie ma formę pokarmu. Pokarmu, który nas przemienia.

Podczas pasterki we włocławskiej katedrze bp Krzysztof Wętkowski apelował, byśmy nie bali się szukać Boga, który jest obecny w naszym życiu, w codziennych sytuacjach, i przedstawiał różne postawy wobec narodzin Mesjasza, poczynając od pasterzy. – U tych prostych ludzi odnajdujemy przejawy zdrowego myślenia: skoro wydarzyło się coś tak wielkiego, pójdźmy zobaczyć ten znak. Z kolei mędrcy byli to ludzie uczeni i z pewnością zamożni. Oni musieli przebyć dłuższą drogę, aby dotrzeć do Jezusa – powiedział biskup, dodając, że ludzie obfitujący w dobra materialne lub wiedzę muszą niekiedy przebyć dłuższą drogę, by odnaleźć Boga. – Takiemu człowiekowi wydaje się, że wszystko wie lepiej, dlatego próbuje Pana Boga poprawić i ma szereg różnych wątpliwości – wyjaśniał hierarcha. – Nie da się przyjść do Boga inaczej jak tylko drogą pokory – stwierdził bp Wętkowski.

Pasterka w sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej na Krzeptówkach

fot. PAP/Grzegorz Momot

fot. Randa Ombach i Jakub Grzebielec

Wszystkie nogi stołu

Monika Odrobińska

Trwały związek plus odpowiedzialność za drugą osobę równa się mniej zachowań przestępczych wśród dorosłych i dzieci. Proste równanie na bezpieczniejsze społeczeństwo. Ale gdzie – jeśli nie podczas kościelnych kursów przedmałżeńskich – można szukać narzędzi do budowania zdrowej relacji?

Przychodzi taki czas w związku, gdy nie ma już motyli w brzuchu i nie chce się ciągle patrzeć na wybranka. – Wiele osób sądzi wówczas, że się wypalił, a on zwyczajnie przechodzi do kolejnego etapu – mówi Janusz Wardak, prowadzący kursy małżeńskie. – Dla wielu naszych kursantów odkrywcze jest, że miłość przechodzi różne fazy i należy być na to przygotowanym np. wraz z narodzinami dziecka czy z coraz dogłębniejszym poznawaniem drugiej osoby. Wielu mówi, że z tą wiedzą łagodniej przechodziliby konflikty lub nawet ich uniknęli.

Jedno, co w relacji jest pewne i niezmienne, to zmiany. – To ciągły proces; z czasem nie ma być może tak dużo intymności, jak na początku, ale za to rośnie poczucie zaangażowania – tłumaczy Sabina Zalewska, także prowadząca kursy małżeńskie.

Nadzieja na start

Żeby prowadzić samochód, należy przejść kurs teoretyczny i praktyczny pod okiem eksperta. Do założenia rodziny, kluczowej komórki społecznej, nie są wymagane żadne kwalifikacje. – Zawyżanie barier warunkujących zawarcie małżeństwa może do niego zniechęcać, ale nadrzędnym celem jest przekazanie podstawowych kompetencji, które nie przychodzą same w magiczny sposób wraz z wypowiedzeniem sakramentalnego „tak" – mówi Janusz Wardak. Tym bardziej że 45 proc. związków w Polsce to nie są małżeństwa wyznaniowe, które wymagają przejścia jakiejś formacji.

Dla tej właśnie grupy – małżeństw cywilnych – ale także dla narzeczonych planujących ślub kościelny oraz dla małżeństw z kilkumiesięcznym stażem Fundacja Mamy i Taty przygotowała kilkugodzinne kursy. – Krótko mówiąc, traktują o tym, na co zwracać uwagę podczas budowania związku i jak przejść w nim przez zawirowania – mówi Marek Grabowski, prezes fundacji. – Odpowiednie przygotowanie pary do wypełniania funkcji małżonków i rodziców wpływa na spadek zachowań ryzykownych i przestępczych zarówno u dorosłych, jak i u dzieci.

Marek Grabowski podkreśla, że brak jednego z rodziców to najczęstszy czynnik ryzyka – problemów psychicznych, zdrowotnych i ryzykownych zachowań. – Przemoc jako sposób rozwiązywania konfliktu częściej występuje u dzieci z rodzin rozbitych. Podobnie rzecz się ma z sięganiem po używki i negatywnym stosunkiem do szkoły – mówi. – Obserwujemy to także w rodzinach, w których brak fizycznej lub duchowej obecności ojca bądź jego akceptacji. Policyjny raport o przestępczości nieletnich wskazuje na to, że ma na nią wpływ osłabienie więzi uczuciowych w rodzinie oraz nikły wpływ wychowawczy rodziców.

Wśród kursantów Sabina Zalewska słyszy głównie o brakach w komunikacji, dialogu i rozwiązywaniu problemów, czyli o brakach kompetencji miękkich. – Wiele par traktuje kursy jako formę terapii, przychodzą z konfliktem i szukają sposobu jego rozwiązania – mówi. Janusz Wardak dostrzega ogromne zapotrzebowanie na tego typu wsparcie. – Jedno z małżeństw z dłuższym stażem czuło wręcz żal, że nikt im wcześniej takiej wiedzy nie przekazał, bo uniknęliby wielu niepotrzebnych konfliktów. Jednak relacje takich osób oraz samo uczestnictwo w kursach startujących w małżeństwie dają nadzieję na przetrwanie kryzysów – podkreśla.

Głową w problemach

Marek Grabowski pamięta mężczyznę, który po pracy wracał do domu pełen dobrych chęci, ale po przekroczeniu progu stawał się wybuchowy. – Na kursach dowiedział się, że może powiedzieć: „Miałem trudny dzień, przepraszam, ale nie będę uśmiechał się na siłę" – mówi prezes FMiT. – Podstawą jest poznanie najpierw własnych emocji, a także emocji innych osób, potem – jak z tych trudnych emocji wychodzić obronną ręką. Nie mówiąc o niewchodzeniu w akty przemocy.

Kursy przygotowują także do pojawienia się w rodzinie dziecka. – Tematy małżeńskie to zawsze fundament do budowania kompetencji wychowawczych – mówi Janusz Wardak. – Jeśli małżeństwo funkcjonuje dobrze, mama i tata się kochają, to jest motor rozwoju ich dzieci. Walka o rodzinę zawsze zaczyna się od walki o małżeństwo. Dotyczy to zwłaszcza ojców, bo to oni potrzebują zachęty do wejścia w ojcostwo, u nich nie dzieje się to automatycznie. Jeśli jednak od początku świadomie tworzą związek, są w niego zaangażowani i jest on dla nich ważniejszy niż inne sfery życia, przełoży się to także na odpowiednią hierarchię wartości w wychowywaniu dzieci.

W pierwszym roku po rozwodzie decyzji żałuje co trzecia osoba. Wniosek: narzeczonych należy lepiej przygotowywać do czekających ich ról.

Badania pokazują, że aktów przestępczości fizycznej i psychicznej jest mniej w rodzinach określających się jako dobrze funkcjonujące, z wysoką jakością życia, szczęśliwe. – Jeśli nawet przemoc tam wystąpi, łatwiej ją wyeliminować, bo jest się do czego odwołać. Na przykład do dobrych wzorców rodzicielskich – mówi Sabina Zalewska.

Pierwsze symptomy przestępczości widać u dzieci, już gdy w domu są małe problemy – napięcie, sprzeczki. – Nawet najmłodsze dzieci głową są w tych problemach, a nie w nauce, dodatkowo zaczynają zachowywać się źle, nawet agresywnie – przekonuje Janusz Wardak. – To są spostrzeżenia nauczycieli, znajdujące potwierdzenie w twardych danych naukowych. Gdy dziecko długo tkwi w takiej sytuacji, może wejść w zachowania mające związek z przestępczością.

By prowadzić samochód, należy przejść kurs teoretyczny i praktyczny. Do założenia rodziny, kluczowej komórki społecznej, nie są wymagane żadne kwalifikacje.

Umiejętności miękkie należy więc kształtować od małego, bo i maluchy kiedyś w końcu założą rodzinę. – Polityka rodzinna powinna zmierzać w kierunku nauczania tych kompetencji u narzeczonych, małżonków i dzieci – twierdzi Sabina Zalewska, a Janusz Wardak dodaje: – Potrzebna jest zmiana w myśleniu o rodzinie, bo państwo tworzy dla niej kontekst prawny. Tymczasem powinno pomyśleć także o praktycznym przygotowaniu kandydatów do małżeństwa. Od sposobu jego funkcjonowania zależeć będzie bowiem funkcjonowanie całego społeczeństwa.

Na kursy przychodzą nie tylko narzeczeni, ale także małżeństwa, które ledwie dwa czy sześć miesięcy wcześniej powiedziały sobie „tak". Powodem jest brak umiejętności komunikacyjnych, brak pewności, co robić z emocjami, lub wręcz pierwszy konflikt. – To cieszy, że szukają pomocy nie tylko w formie poradników, ale także spotkań z ekspertami w formule szkoleniowej. Kursy stanowią nie tylko bazę dla pozyskania wiedzy, lecz także platformę wymiany doświadczeń między uczestnikami, ale i prowadzącymi – przekonuje Janusz Wardak. Przekazywana jest na nich skondensowana wiedza z obszarów wykazujących największe deficyty, które prowadzący zdiagnozowali w trakcie dwumiesięcznych kursów pilotażowych. Początkowo był pomysł na kurs dwudniowy, ale kursanci sami zadecydowali o trzy- czy pięciogodzinnym. Wyrazili przy tym otwartość na kolejne edycje spotkań.

Nowy rozdział

– Informacja o kursie trafiła do mnie, gdy osiem miesięcy po ślubie, na którego termin wybraliśmy święto maryjne, mieliśmy chwilową trudność w komunikacji i poprosiłam Matkę Bożą o wsparcie – mówi Randa Ombach. – Z racji doświadczeń zawodowych kompetencje miękkie nie są nam obce, ale nigdy za dużo ćwiczenia empatii, przypominania sobie o komunikacie „ja", mówienia o własnych potrzebach i emocjach.

– I o tym, by więcej słuchać niż mówić – dopowiada Jakub Grzebielec, mąż Randy.

Na spotkanie, którego zwartą formułę bardzo sobie chwalą, poszli z chęci pracy nad ich relacją. – Gdy w ramach jednego z ćwiczeń mieliśmy napisać, co spowodowało, że pokochało się tę drugą osobę, miałam opory – mówi Randa. – Mąż zaproponował wtedy, byśmy odłożyli to na później. Podczas pisania cofnęłam się o krok i zauważyłam, że kryzys to nic w obliczu powodów, dla których jesteśmy razem. Od męża z kolei dostałam piękny list miłosny, który odtąd trzymam w szufladzie. – Warto od czasu do czasu powtórzyć takie ćwiczenie, by powrócić z myśleniem na pozytywne tory – przekonuje Jakub.

Kursy to jeden z elementów kilkuletniego projektu Fundacji Mamy i Taty, który zakładał przygotowanie narzędzi z obszaru work-life balance. Jego owocem jest też podręcznik „Nowy rozdział", prezentujący treści w nowoczesnej formie. Pilotażowe kursy przeszło 245 osób, a prowadzą je eksperci FMiT. – Są wśród nas prawnicy, psycholodzy, terapeuci, pedagodzy, familiolodzy; w obrębie tych specjalizacji wyłoniliśmy punkty czułe dla rodziny – mówi Sabina Zalewska. Tematyka kursów oscyluje więc wokół podstaw komunikacji interpersonalnej, dynamiki związku, zachodzących w nim zmian, problemów bezpłodności oraz podstaw prawa rodzinnego.

Z badań FMiT wynika, że 30 proc. osób rozwiedzionych ma poczucie, że rozpadu małżeństwa można było uniknąć; w pierwszym roku po rozwodzie decyzji żałuje co trzecia osoba. Wniosek: narzeczonych należy lepiej przygotowywać do czekających ich ról. – Tata, mama i dzieci to elementy niezbędne do zdrowego funkcjonowania rodziny – mówi Marek Grabowski. – Brak jednego z nich powoduje załamanie wartości biologicznych i moralnych stanowiących podstawę tej wspólnoty. Brak stałości z kolei powoduje spadek poczucia bezpieczeństwa. To jak siedzenie przy stole bez kompletu nóg. To w rodzinie dokonuje się przekazywanie życia i w niej osiąga się życiową satysfakcję. Zachęcamy młodych do jej zakładania, bo to w niej znajdą szczęście; państwo z kolei namawiamy do jej wspierania, bo zdrowa rodzina to perspektywiczne społeczeństwo.

Mali współpracownicy papieża

Kolędnicy misyjni zdobywają wiedzę o odległych krajach, ewangelizują dorosłych i niosą radość Bożego Narodzenia, a jednocześnie pomagają materialnie rówieśnikom na świecie.

Patryk Lubryczyński

Papież Franciszek powiedział: „kolędnicy są żywą szopką, moimi bezpośrednimi współpracownikami w ewangelizacji”. To unikatowa polska akcja nawiązująca do ludowego zwyczaju kolędowania. Od 28 lat we wszystkich polskich diecezjach kolędnicy misyjni, pod patronatem Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci, wyruszają w drogę, aby wspierać materialnie rówieśników do czternastego roku życia z różnych krajów świata. W akcję włączają się tysiące dzieci.

Najpierw do akcji przygotowują się animatorzy (nauczyciele, katecheci, księża, rodzice, klerycy…) poprzez uczestnictwo w specjalnym kursie oraz przygotowaniu duchowym. Ważne jest uzyskanie zgody oraz pomoc miejscowego proboszcza w realizacji przedsięwzięcia. Animatorzy odbywają spotkania z rodzicami dzieci biorących udział w akcji. Kolejnym etapem jest przygotowanie dzieci. Animator wyjaśnia im ideę kolędowania oraz opowiada o sytuacji rówieśników w krajach, do których trafi pomoc. Kolędnikom przydzielane są role w scence kolędowej; gotowe scenariusze znajdują się w materiałach PDMD. Przedstawienie porusza tematykę dotyczącą dzieci mieszkających na terenie misyjnym. Animatorzy tworzą kilkuosobowe grupy, z których każda ma dorosłego opiekuna. Zadaniem dzieci i opiekunów jest także przygotowanie strojów i skarbonek.

W drugi dzień świąt Bożego Narodzenia lub w innym dogodnym terminie wszystkie grupy uczestniczą w strojach kolędniczych w wyznaczonej Mszy świętej i przygotowują oprawę liturgiczną. Na zakończenie Eucharystii kolędnicy biorą udział w rozesłaniu, czyli modlitwie, którą celebrans odmawia przed błogosławieństwem. Organizatorzy zalecają, aby kolędowanie trwało od 26 grudnia do 1 stycznia. W czasie pandemii należy przestrzegać zasad reżimu sanitarnego.

Dzieci śpiewają kolędy, odgrywają scenkę oraz odmawiają modlitwę. Kolędnicy misyjni przekazują też informacje o problemach rówieśników w innych krajach. Akcja kończy się 6 stycznia, w uroczystość Objawienia Pańskiego, która jest Misyjnym Dniem Dzieci. Zespoły kolędnicze są ponownie włączone w oprawę liturgiczną Mszy świętej, a niektórzy mali kolędnicy uczestniczą w Orszaku Trzech Króli. Opiekunowie grup przekazują PDMD zebrane środki finansowe z wypełnioną ankietą z kolędowania oraz sprawozdaniem i dołączonymi zdjęciami.

Realna pomoc

W ramach poprzedniej akcji „Kolędnicy Misyjni Masajskim Dzieciom 2020/2021” kolędnicy przekazali 550 tys. zł na przedsięwzięcia w Tanzanii i Kenii, które objęły 893 dzieci masajskich. Pieniądze są wysyłane za pośrednictwem Sekretariatu Generalnego PDMD w Rzymie.

Hasło tegorocznej akcji brzmi: „Kolędnicy Misyjni dzieciom 2021/2022 w Azji Środkowej”. Tym razem projekt przybliża Kazachstan, Kirgistan i Uzbekistan. W byłych republikach Związku Radzieckiego w szczególnie trudnej sytuacji są dzieci niepełnosprawne. Nie mogą chodzić do szkół państwowych, a prywatnych nie ma. Poważnym problemem jest brak jakichkolwiek zajęć dla dzieci i młodzieży po szkole i w wakacje. Najmłodsi spędzają wolny czas najczęściej na ulicy, a wiele rodzin znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej. Część dzieci nie dociera do szkół z powodu ogromnych odległości do najbliższej placówki edukacyjnej.

Od 28 lat we wszystkich polskich diecezjach kolędnicy misyjni wyruszają w drogę, aby wspierać materialnie rówieśników z różnych krajów.

Każdy z krajów Azji Środkowej ma swoją specyfikę. Uzbekistan to wielka pustynia Kyzył-kum, zajmująca ok. 300 tys. km kw., którą przecinają zielone oazy, wokół których pasą się wielkie stada owiec rasy karakuł. Na północnym wschodzie wznoszą się łańcuchy górskie. Jedwab i bawełna to największe skarby kraju, z których Uzbecy tkają charakterystyczne kolorowe dywany i wzorzyste ubrania.

Z kolei w Kirgistanie ok. 90 proc. powierzchni kraju stanowią góry. Najczęstsze widoki to ośnieżone szczyty, lodowce, puste rozległe wyżyny, przerywane gdzieniegdzie błękitem górskich jezior. W parku narodowym Ala Archa na południe od stolicy można wędrować po pięknej dolinie pomiędzy lodowcami, wodospadami i stromymi górami porośniętymi lasami sosnowymi.

W Kazachstanie dominują pokryte trawą piaszczyste stepy i pustynie. Występują bogate złoża ropy naftowej i gazu ziemnego. Kazachstan jest dziewiątym pod względem wielkości państwem świata, ma dostęp do największego jeziora na ziemi – Morza Kaspijskiego.

Pustynia serc

Ks. Andrzej Marmurowicz, dyrektor Papieskich Dzieł Misyjnych diecezji bydgoskiej i długoletni misjonarz w Kazachstanie, podczas konferencji prasowej 16 grudnia w Sekretariacie KEP powiedział, że w Polsce jesteśmy przyzwyczajeni do myślenia o misjach w kategoriach wyłącznie Afryki, Ameryki Południowej lub Azji Dalekowschodniej. – Tymczasem od trzydziestu lat każdy z krajów Azji Środkowej boryka się z dziedzictwem postradzieckim. Spotkałem się na miejscu z pustynią terytorialną i serc. Widoczne są ogromne dysproporcje pomiędzy mieszkańcami miast oraz wiosek – skomentował.

Wyjaśnił, że misjonarze i misjonarki nie tylko niosą Chrystusa poprzez Słowo Boże, sakramenty i przybliżanie wiary, ale też

Kolędnicy misyjni ze Skórca

fot. Patryk Lubyczyński

pochylają się nad człowiekiem potrzebującym pomocy. Tworzą dzieciom atmosferę bliskości i ciepła, której nie ma w rodzinnych domach. W tym celu otwierają świetlice środowiskowe, przedszkola, domy dziecka czy jadłodajnie. – W krajach Azji Środkowej dominują tradycje muzułmańskie, dlatego głoszenie chrześcijaństwa jest ograniczone do niewielkiego procentu ludności, ale przynosi widoczne efekty – przekonywał.

Misjonarz zwrócił uwagę, że generalnie moralność ludzi w Azji Środkowej jest zachwiana. Dzieci często nie znają ojców i żyją w zdemoralizowanym środowisku. Ks. Marmurowicz przyznał, że posługa misyjna na tych terenach jest pracą u podstaw, a rozbudzenie w ludziach potrzeb duchowych to powolny proces, rozłożony na lata. – Miałem okazję organizować parafię w miejscach, gdzie nikt wcześniej nie mówił o Panu Bogu – wyjaśnił.

Listy misjonarzy

Mali kolędnicy otrzymują listy od misjonarzy. Na przykład br. Damian Wojciechowski SJ napisał w liście z Kirgistanu do kolędników misyjnych, że od jedenastu lat posługuje w Centrum Dziecięcym nad Jeziorem Issyk-kul. „Jest to ośrodek wypoczynkowo-rehabilitacyjny, w którym w ciągu roku przyjmujemy około tysiąca dzieci, około 30–40 różnych grup. Przede wszystkim przyjeżdżają dzieci niepełnosprawne na obozy rehabilitacyjne. Sporą grupę najmłodszych kieruje do nas opieka społeczna, to sieroty i półsieroty z biednych rodzin. Ponadto organizujemy przynajmniej trzy obozy dla dzieci z parafii katolickich. Prowadzimy turnusy dla dzieci z polonijnej instytucji «Odrodzenie», każdy z nich trwa zwykle 9 dni”.

S. Renata Zygmaniak SM napisała do kolędników list z Uzbekistanu. Wraz ze współsiostrami ze Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo z prowincji chełmińsko-poznańskiej pracuje w Taszkencie w parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa. „Prowadzimy świetlicę dla dzieci z najuboższych rodzin. Najmłodsi, którzy do nas uczęszczają, wywodzą się z rodzin, w których naprawdę brakuje wszystkiego… Potrzebują przyborów szkolnych, odzieży, witamin, produktów żywnościowych”.

Świadectwo dzieci

Jedną z grup kolędniczych, które wzięły udział w tegorocznej akcji, było Ognisko Misyjne z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego i parafii Nawrócenia św. Pawła Apostoła w Skórcu (diecezja siedlecka) pod opieką s. Sylwii Wójtowicz CSM. Kolędniczka Łucja relacjonuje, że zdecydowała się wziąć udział w akcji, ponieważ bardzo lubi pomagać innym. – S. Sylwia opowiadała nam, jak dzieci mają trudno w Azji Środkowej – mówi. Lena uzupełnia, że chce pomagać innym dzieciom, których rodzice są biedni. Natomiast Milenie zależy, aby najmłodsi z Azji Środkowej czuli się lepiej. – Warto wziąć udział w akcji, ponieważ później jest dużo milej na sumieniu – wyjaśnia. Mateusz dopowiada, że kolędował po raz pierwszy, zainspirowany przykładem koleżanek.

Pracująca jako katechetka s. Sylwia z akcją Kolędnicy Misyjni jest związana od dziesięciu lat. – Co roku włączam się z uczniami w projekt. W tym roku, jak i w poprzednim, zamiast pójść do domów, przedstawiliśmy naszą scenkę kolędową w kościele. Później zbieraliśmy fundusze na misje pod świątynią – wspomina. Tegoroczna pamiątka kolędowa nawiązywała kształtem do jurty, czyli namiotu pokrytego skórą lub wojłokiem (grubą tkaniną z sierści zwierząt), który do dzisiaj służy za mieszkanie w Azji Środkowej.

Oprócz tradycyjnych kolęd dzieci z siostrą zaprezentowały pieśń w języku rosyjskim, ponieważ zbiórka dotyczyła krajów rosyjskojęzycznych. – Kolędnicy misyjni przypominają o najważniejszym, czyli religijnym aspekcie świętowania – podkreśla s. Sylwia.

Ważny jest również fakt, że dzięki tej inicjatywie dzieci włączają się w dzieło misyjne Kościoła.

Informacje na temat Kolędników Misyjnych, jak i innych inicjatyw Papieskich Dzieł Misyjnych, można znaleźć na www.missio.org.pl.

Marek Jurek

Zanim wybuchnie wojna

Za nami święta Narodzenia Pańskiego. Gdy się do nich przygotowywaliśmy, w modlitwie Kościoła ciągle przeplatały się motywy potrójnego oczekiwania: nadejścia Zbawiciela, spotkania z Nim w wieczności, nadziei na Bożą pomoc w naszych doczesnych potrzebach. Boże Narodzenie tę nadzieję połączyło z wiarą w – jedno i ostateczne, ale także ciągle ponawiane – spełnienie. To zawsze świetny punkt wyjścia do odważnego spojrzenia w przyszłość, na wyzwania nowego roku.

Żyjące pokolenia Polaków przeżyły parę zwrotów historii, więc dobrze wiemy, czym są dziejowe kryzysy i katastrofy. Dziś musimy myśleć, czy Rosja nie zaatakuje sąsiadującej z nami Ukrainy. Bezpieczeństwo sąsiadów zawsze rzutuje na nasze własne i ich pokój jest zawsze wartością, dla nas jednak jest dodatkowo warunkiem niepodległości. Dwukrotnie ją traciliśmy w czasie wojen europejskich. Pierwszy raz podczas rewolucji francuskiej, drugi – po wybuchu drugiej wojny światowej. Mechanizm jest prosty: gdy dochodzi do załamania porządku międzynarodowego, kończy się równowaga sił i przemoc staje się dużo łatwiejsza. Problem polityki Rzeczypospolitej polega dziś na tym, że myśląc dużo o przygotowaniach do niechcianej przez nas wojny, nieproporcjonalnie mało myślimy o tym, jak jej uniknąć, jak obronić pokój. A myśleć o tym trzeba w szerokim, międzynarodowym kontekście.

Aby zrozumieć stosunek dzisiejszej Ameryki do Rosji, warto przypomnieć sobie, co na ten temat pisał Barack Obama w swych prezydenckich pamiętnikach „Ziemia obiecana". Jego poglądy są o tyle ważne, że przecież u jego boku, jako wiceprezydent, pracował obecny prezydent USA Joe Biden. Obama z dumą wspomina „wznowienie dialogu" z Rosją dla „ochrony amerykańskich interesów". Ciągle jest bowiem przekonany, że rosyjskie pretensje do Ameryki (o rozszerzenie NATO szczególnie) wyrażają rosyjskie „autentyczne poczucie krzywdy". Co więcej, z perspektywy czasu jest przekonany, że reset w stosunkach amerykańsko-rosyjskich był bardzo korzystny dla amerykańskiej polityki wobec Afganistanu i Iranu. Tamten region był i jest dla Stanów Zjednoczonych na tyle ważny, by wpływać przesądzająco na politykę w innych częściach świata.

Zachowanie pokoju wymaga nie mniej intelektualnego i politycznego wysiłku niż wygranie wojny.

Pokój – jak trafnie powiedziano – jest arcydziełem polityki, jego zachowanie wymaga nie mniej intelektualnego i politycznego wysiłku niż wygranie wojny. Sprawy pokoju we wschodniej Europie nie powinniśmy więc pozostawiać innym, jeśli nie chcemy, by Stany Zjednoczone, Niemcy, Francja rozładowywały napięcia z Rosją z pominięciem naszych interesów. Skoro bowiem porządek międzynarodowy ma realizować dobro wspólne narodów, jeśli ma być sumą ich praw i uprawnionych interesów – każde z państw musi dbać o własne. To obowiązek niezbywalny, podobny do troski o własną rodzinę. Z całą więc świadomością, że wojny wybuchają i że trzeba stale wzmacniać naszą obronę, nie można się godzić na fatalizm straconego pokoju. I jego sprawę też trzeba brać w swoje ręce. i

W sprawie dawnego rytu

Watykańska Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów odpowiada na pytania i wątpliwości zaistniałe po wydaniu motu proprio papieża Franciszka „Traditionis custodes" w sprawie celebrowania liturgii według rytu przedsoborowego. Dokument kongregacji został opublikowany 4 grudnia 2021 r. Jego polskie tłumaczenie ukazało się po Bożym Narodzeniu.

Na wstępie zaznaczono, że powodem wydania przez papieża Franciszka motu proprio była troska o jedność rytu rzymskiego, który znajduje wyraz w posoborowych księgach liturgicznych zatwierdzonych przez świętych papieży Pawła VI i Jana Pawła II. Jedność rytu jest bowiem istotnym czynnikiem jedności Kościoła. Należy unikać wszystkiego, co mogłoby posłużyć „ideologicznym wizjom" dzielącym wspólnotę uczniów Chrystusa. Przypomniano także stanowisko papieża Franciszka, który 24 sierpnia 2017 r. „z pewnością i autorytetem Urzędu Nauczycielskiego" stwierdził, że posoborowa reforma liturgiczna jest nieodwracalna.

Na pytanie o możliwość wyznaczenia kościoła parafialnego do celebrowania Eucharystii według dawnego rytu, kiedy nie ma możliwości korzystania ze świątyń nieparafialnych, kongregacja odpowiada pozytywnie, ale pod pewnymi warunkami. Biskup, zanim udzieli na to zgody, powinien zwrócić się do kongregacji z prośbą o dyspensę. Należy unikać zbieżności z działalnością parafii oraz wszystkiego, co mogłoby tworzyć wrażenie, że celebracje te są częścią normalnego życia parafialnego.

Celebrowanie innych sakramentów świętych według dawnego rytu możliwe jest tylko w kanonicznie ustanowionych parafiach personalnych. Nie jest dopuszczone w świątyniach wyznaczonych jedynie do odprawiania Mszy świętych w rycie przedsoborowym. Nawet we wspomnianych parafiach personalnych biskup nie może jednak zezwolić na używanie przedsoborowego Pontyfikału Rzymskiego. Słowo Boże podczas Mszy przedsoborowych powinno być głoszone w języku narodowym, z wykorzystaniem zatwierdzonych tłumaczeń Pisma Świętego. Należy wybierać czytania wskazane w przedsoborowym mszale.

Zezwalając na celebrowanie w rycie przedsoborowym, biskup ma się upewnić, że celebrans i uczestnicy tej liturgii nie wykluczają ważności i prawowitości reformy soborowej. Kapłanowi, który uporczywie odmawiałby uczestnictwa w koncelebrze nawet podczas Mszy Krzyżma, powinno być cofnięte pozwolenie na celebrowanie w dawnym rycie. Za każdym razem pozwolenie to ma charakter czasowy i jest ograniczone tylko do diecezji, w której zostało wydane. W przypadku księży wyświęconych po ogłoszeniu papieskiego motu proprio, a chcących celebrować w dawnym rycie, biskup miejsca może się na to zgodzić jedynie po upoważnieniu go do tego przez Stolicę Apostolską. Konieczność specjalnego upoważnienia przez biskupa do posługi w Mszach przedsoborowych dotyczy także diakonów.

W zakończeniu kongregacja wyjaśnia, że nie ma podstaw do wydawania zgody na binację (drugą tego dnia Mszę) księżom celebrującym w rycie przedsoborowym./**xhz**

Świętowanie

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

Nie żyjemy tylko po to, by pracować i biadolić na tym łez padole. Wielka Uczta – to nasze przeznaczenie. Spróbowanie czegoś, na co możemy sobie pozwolić raz na jakiś czas, podarowanie tego, o czym wiemy, że ktoś na to czeka z niecierpliwością, lub poczęstowanie przyjaciół tym, co mamy najlepszego, to sposoby na przeżywanie naszej wiary w świątecznym duchu.

Nie ma większej radości niż dzielenie dobra: „Dawaj, bierz i staraj się o rozrywki dla siebie" (Syr 14, 16). Najbardziej intensywne radości życia rodzą się wówczas, kiedy można spowodować szczęście innych. „Przypomnijmy radosną scenę z filmu «Uczta Babette», gdzie hojna kucharka otrzymuje wdzięczny uścisk i pochwałę: «Ach, jakże zachwycisz aniołów!». Urocza i pocieszająca jest radość wypływająca ze sprawienia w innych zachwytu, gdy widzimy, że się cieszą. Taka radość, będąca skutkiem braterskiej miłości, nie jest radością próżności człowieka, który troszczy się o siebie, ale radością kogoś, kto kocha i ma upodobanie w dobru osoby ukochanej" (Franciszek, „Amoris laetitia", nr 129).

Nie ma większej radości niż dzielenie dobra.

Film opowiada o duńskiej osadzie, gdzie upływa życie dwóch sióstr, w pobożnej atmosferze, której ton nadaje ich ojciec, miejscowy pastor. Zasady ascetycznej religijności, pod pozorami tolerancji i dobroci, narzuca on w bezwzględny sposób. Siostry otarły się w młodości o szansę poznania miłości i wielkiego świata, ale obie odrzuciły ją w imię ojcowskich nauk. Nawet po śmierci ojca wciąż żyją pod jego wpływem. Nadchodzi rok 1871. Babette Harsant, uciekinierka z ogarniętego rewolucją Paryża, przybywa do nadmorskiej duńskiej wioski. Zostaje służącą. Otoczona jest ludźmi, którzy wychowani zostali według reguł purytańskich. Pewnego dnia kobieta wygrywa na loterii oszałamiającą sumę pieniędzy. Postanawia urządzić za nie wykwintną ucztę.

Narracja przeciwstawia dwa sposoby patrzenia na życie, przy dobrej woli obu: katolicki i protestancki. Jest to hymn na cześć radości życia i faktu, że człowiek składa się z ciała i duszy. Kwestie takie jak zrozumienie, otwartość, miłość i przebaczenie są prawdziwie obecne, a ułatwia je coś tak pozornie prozaicznego jak dobry posiłek.

Pan Jezus, jako dobry syn kultury śródziemnomorskiej, lubił ucztować i z tego powodu był krytykowany; nazywano go obżartuchem, pijakiem i rozrzutnikiem. Taka jest tajemnica wcielenia, którą świętujemy: Bóg staje się człowiekiem i cieszy się tymi samymi rzeczami, co my: je, pije, śmieje się, śpiewa… Bóg, który przychodzi, aby zasiąść przy naszym stole.

W imię wolności?

Magdalena Wołochowicz

Niedawno w Kanadzie przegłosowano nowe prawo, które zabrania „terapii konwersyjnej". Oznacza to, że gdy osoba po tzw. zmianie płci chce powrócić do swojej biologicznej, nie wolno jej tego zrobić. Bez względu na to, czy w momencie podejmowania decyzji była dzieckiem, nastolatkiem czy dorosłym. Za próbę pomocy takiej osobie grozi pięć lat więzienia. Nawet za terapię poza krajem. Jak mówi preambuła ustawy: „Terapia konwersyjna szkodzi społeczeństwu, między innymi dlatego, iż opiera się i propaguje mity oraz stereotypy dotyczące orientacji seksualnej, tożsamości płciowej i ekspresji płciowej, w tym mit, że heteroseksualność, tożsamość płciowa cisgender i ekspresja płciowa odpowiadająca płci przypisanej przy urodzeniu ma być preferowana w stosunku do innych orientacji seksualnych, tożsamości płciowych i ekspresji płciowej".

Skoro to wszystko ma być w imię wolności, to dlaczego nie pozwolić komuś na decyzję o powrocie do płci biologicznej? Pomijając jednak tę kwestię, prawo to jest sprzeczne przede wszystkim ze Słowem Bożym. Jak wiemy z Księgi Rodzaju, Pan Bóg stworzył dwie płcie: kobietę i mężczyznę. Koniec, kropka. Owszem, czasem pojedyncze jednostki mają pewne zaburzenia przeżywania swojej płci, ale z pomocą Bożą wszystko da się rozwiązać.

Słuchałam wywiadu z kanadyjskim chrześcijaninem, który w kontekście tej ustawy i szerzej w kontekście ideologii gender zwrócił uwagę na dwa bardzo ciekawe fakty.

Po pierwsze, gdy wychowuje się dzieci w rodzinach jednopłciowych, zabiera się im możliwość wypełniania czwartego przykazania, a także czerpania z tego błogosławieństwa, bo jest to przykazanie z obietnicą: „Czcij ojca twego i matkę twoją, abyś długo żył na ziemi, którą Pan, Bóg twój, da tobie" (Wj 20, 12).

Po drugie, gdy zaburzamy temat relacji i przestajemy mówić o nich w kontekście kobieta–mężczyzna, niszczymy cały przekaz Ewangelii, który używa obrazu relacji damsko-męskiej.

Gdy zaczniemy wprowadzać związki jednopłciowe, zaburzymy przekaz Ewangelii.

Biblia zaczyna się od małżeństwa Adama i Ewy i pobłogosławienia go przez Boga także możliwością prokreacji. Przez całą jej treść, szczególnie w Nowym Testamencie, ukazane jest, jak małżeństwo odzwierciedla miłość Boga do człowieka i Kościoła, a kończy się weselem Baranka, gdzie Bóg poślubia oblubienicę – Kościół. Gdy zaczniemy wprowadzać związki jednopłciowe, które i tak są niezgodne z Pismem Świętym, nie mówiąc już o tym, że nie ma z nich dzieci, zaburzymy przekaz Ewangelii.

Słyszałam, że odpowiedzią kanadyjskiego Kościoła ma być głoszenie na kazaniach, ustalonego dnia, Bożej prawdy na temat płci i związków. Niech Bóg mu w tym pobłogosławi, aby pomimo prawa godzącego w Boży porządek prawda docierała do wiernych! A my wesprzyjmy Kanadyjczyków w modlitwie i błagajmy Boga, aby to nie dotarło do nas!

P.S. Tak się składa, że to mój ostatni felieton w tej rubryce. Dziękuję za ponad rok wspaniałej przygody! I do „przeczytania" w przyszłości!

W rodzinie

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Moja żona kocha szczerze mojego tatę, a nie znosi mojej mamy. Rozmawialiśmy o tym wiele razy i wychodzi, że nie wiadomo, dlaczego. Ciężko mi to przyjąć, chociaż żona twierdzi, że całe życie stara się akceptować teściową.

Pisze Pan, że żona latami dokonuje wysiłku akceptacji teściowej. To piękne. Przed Bogiem liczy się właśnie to nasze staranie. Jako ludzie mamy się wysilać, a efekt końcowy zależy od Boga.

Sytuacje akceptacji bądź nieakceptacji teściów pochodzą zazwyczaj z naszego domu rodzinnego. Jeśli komuś brakowało w dzieciństwie taty, czułości ojca, przyjmuje z wdzięcznością, a nawet z miłością ciepło i życzliwość swojego teścia. Jeśli ktoś jest mocno przywiązany do swojej rodzonej mamy, z największym trudem przyjmuje każdą „drugą" mamę. Taką jest teściowa czy kolejna żona taty.

Jak sobie z tym poradzić? Pismo Święte daje jednoznaczne rozwiązanie: „Opuści człowiek swojego ojca i matkę i połączy się ze swoją żoną" i zapewne pod tym warunkiem „staną się jednym ciałem". Jak będziecie już Państwo jednym ciałem, wtedy Wasi teściowie będą dla Was rzeczywistymi rodzicami.

Bez fizycznego i psychicznego odejścia z domu rodzinnego nie jest – moim zdaniem – możliwe stworzenie realnej jedności małżeńskiej i tym samym pełna akceptacja teściów. W ogóle nie jest możliwa dorosłość. Wszystko jedno, czy ktoś walczy ze swoimi rodzicami, spełnia ich oczekiwania, czy się o nich zamartwia. Efekt jest zwykle ten sam: niedojrzałość, brak tolerancji, uparte osądzanie innych, nadmierna skłonność do lęku i niepewność. W małżeństwie i w kapłaństwie trzeba zostawić rodziców, aby móc do nich powrócić już jako dorosły i niezależny człowiek.

Innym powodem nieakceptacji teściowych bywają ich tendencje do kontrolowania rodziny swojego dziecka. Ta kontrola nie jest zwykle grubiańską ingerencją. Może być subtelna, niewidoczna i nieuświadomiona. Wyraża się np. w obdarowywaniu prezentami, poświęcaniu się, uwodzeniu, wchodzeniu w bezradność („bez was nie dam sobie rady"). Nie bardzo wiemy, dlaczego, ale czujemy, że działalność teściowej czy teścia staje się jakby siecią oplatającą nasze życie. Nie dopatruję się w takim zachowaniu żadnej winy teściowych. Nikogo nie osądzam. Przyznaję jednak prawo autonomii dzieciom. Mają prawo uszczelnić swoje terytorium domowe. Być może w Pańskiej rodzinie panowała większa bliskość między osobami, a w rodzinie żony była ona mniejsza i stąd kłopoty. Mniejsza o genezę problemu. Lekarstwo główne jest i tak jedno: Pan i Pana żona macie opuścić mentalnie swoich rodziców, by do nich wrócić jako niezależna nowa rodzina.

xmarekk@o2.pl
Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Historia kapliczkami pisana

Kapliczki i krzyże są mocno wpisane w nasz polski krajobraz, choć często nie przywiązujemy zbyt wielkiej wagi do ich obecności. Jak napisał o. Józef Augustyn: „Zbytnio zatroskani o siebie nawet ich nie dostrzegamy. A one przecież towarzyszą nam od wczesnego dzieciństwa w naszej pełnej niepokoju codzienności, przypominając nam o wiernej Obecności i Łasce Boskich Osób, Maryi Matki Jezusa, o Świętych". Może tylko przy okazji majowego nabożeństwa czy Mszy świętej z poświęceniem pól rodzi się refleksja, dlaczego kapliczka, którą widzimy codziennie, stanęła właśnie w tym miejscu? Kim byli ludzie, którzy ją wybudowali? Niektóre historie już na zawsze pozostaną tajemnicą, inne jeszcze można, a wręcz trzeba spisać, póki trwają w pamięci.

Jednak kapliczka jest nie tylko świadkiem tych, dzięki którym powstała. Jej obecność wplata się w historię życia wielu ludzi, którzy modlą się przy niej lub tylko mijają w drodze do pracy czy szkoły. Album autorstwa Bogdana Sarwińskiego to nie tylko zbiór fotografii, wierszy i wspomnień dokumentujący kapliczki ziemi błędowskiej, ale przede wszystkim barwna opowieść o ludziach i ich niezwykłych historiach. Publikacja bardzo osobista, czemu sam autor dał wyraz we wstępie./**amd**

Bogdan Sarwiński
„Kapliczki błędowskie"
IN PLUS Michał Sarwiński
Warszawa 2021

Tablica Prymasa

Z inicjatywy ambasadora RP przy Stolicy Apostolskiej i Zakonie Maltańskim Janusza Kotańskiego w roku beatyfikacji została przeprowadzona renowacja rzymskiej tablicy pamiątkowej poświęconej bł. kard. Stefanowi Wyszyńskiemu wraz z filarem, na którym jest zawieszona.

Znajduje się ona w bazylice Najświętszej Maryi Panny na Zatybrzu, słynącej ze wspaniałej średniowiecznej mozaiki w absydzie, sięgającej historią II–III w. Świątynia była kościołem tytularnym Prymasa Tysiąclecia (zwyczajowo każdemu kardynałowi przydziela się jeden z rzymskich kościołów). Bazylika stanowiła też kościół tytularny następcy prymasa Wyszyńskiego, kard. Józefa Glempa. Interrex, jak mówiono w czasach komunistycznego zniewolenia o prymasie Wyszyńskim, nie był pierwszym polskim kardynałem związanym z tą świątynią. Dokładnie naprzeciwko tablicy poświęconej bł. kard. Wyszyńskiemu znajduje się nagrobek kard. Stanisława Hozjusza, żyjącego w XVI w. biskupa chełmińsko-warmińskiego i dyplomaty w służbie Rzeczypospolitej.

Renowacja tablicy doszła do skutku dzięki wsparciu finansowemu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Warto nadmienić, że tablica jest jedynym miejscem pamięci poświęconym Prymasowi Tysiąclecia w Rzymie./**dg**

Fronton świątyni

Ołtarz główny i witraże

U św. Wojciecha

tekst i zdjęcia
Patryk Lubryczyński

Wolska parafia wyróżnia się organizacją całorocznych nabożeństw drogi krzyżowej, animowanej przez wiernych, oraz kultem Bożego miłosierdzia.

Proboszcz parafii św. Wojciecha w Warszawie ks. Zbigniew Suchecki mówi, że większość praktykujących wiernych to ludzie starsi. Stopniowo następuje wymiana pokoleniowa, ponieważ do mieszkań po seniorach sprowadzają się osoby młodsze. Na terenie parafii funkcjonuje znaczne grono wynajmujących lokale, m.in. studentów z różnych stron Polski oraz obcokrajowców. Najczęściej po kilku latach pomieszkiwania rodziny z dziećmi szukają innego miejsca, gdzie się zameldują. Powodem są warunki socjalne: bloki na terenie parafii to w większości budownictwo socrealistyczne z lat 60.–70. XX w., z ciemnymi kuchniami i małymi pokojami.

Ksiądz proboszcz Zbigniew Suchecki

Na przystanku

Parafia ma szczególną lokalizację, ks. Suchecki żartuje, że kościół jest „na przystanku", ponieważ w okolicy są dwie stacje metra: Płocka i Młynów, będące ważnymi punktami przesiadkowymi dla mieszkańców stolicy. Niedaleko jest również pętla tramwajów. Ludzie wychodzą z wagonu i idą do świątyni, pamiętając, że „u św. Wojciecha" spowiadają. – Z sakramentu pokuty i pojednania korzysta wielu wiernych, nie tylko z naszej parafii – podkreśla ksiądz proboszcz. Od ponad dwudziestu lat stałą tradycją jest wystawienie Najświętszego Sakramentu przez cały dzień. – To kolejna propozycja dla osób zabieganych, które chcą przyjść na chwilę modlitwy w ciszy przed Panem Jezusem – wyjaśnia duchowny.

Parafianka Jolanta Witkowska zaznacza, że grupy parafialne są nieliczne, te same osoby działają nieraz w kilku wspólnotach, ale za to wykazują się nadzwyczajnym zaangażowaniem. Dodaje, że nawet sklepik parafialny jest miejscem formacji. Starsi parafianie przy okazji kupna prasy czy książek często przystają, aby porozmawiać o parafii, kwestiach wiary, a nieraz po prostu się wygadać.

Miłosierdzie i krzyż

Przez cały rok w piątki po Mszy świętej o godz. 8.00 odprawiana jest droga krzyżowa, którą prowadzi Wspólnota Drogi Krzyżowej. Uczestnicy w duchu pokuty wynagradzają Panu Bogu za grzechy świata. Grupa ma charakter medytacyjno-pokutny. Jednym z inicjatorów całorocznego nabożeństwa był trzydzieści lat temu parafianin, później ksiądz śp. Stanisław Kicman.

Stosunkowo nową inicjatywą są katechezy dla dorosłych, które od dwóch lat prowadzi ks. Zbigniew Suchecki. – Pierwszy rok konferencji dotyczył liturgii Mszy świętej, omówiliśmy nie tylko teologię, ale również gesty, postawy, znaki liturgiczne. Bieżący rok jest poświęcony Dekalogowi – streszcza duszpasterz.

Dla wiernych ważny jest kult Bożego Miłosierdzia, w piątki o godz. 15.00 odbywa się Eucharystia z koronką, która cieszy się największą frekwencją spośród Mszy świętych sprawowanych w dni powszednie. Spotkania formacyjne prowadzi Apostolski Ruch Bożego Miłosierdzia. W każdą trzecią niedzielę miesiąca odprawiane jest nabożeństwo do Bożego miłosierdzia, złączone z litanią oraz Koronką do Bożego Miłosierdzia i czytaniem fragmentów „Dzienniczka" s. Faustyny, której parafia posiada relikwie.

Mury mówią

Parafia jest jednym z miejsc związanych z tragicznym losem ludności cywilnej na Woli w okresie II wojny światowej. W czasie powstania warszawskiego Niemcy utworzyli w świątyni obóz przejściowy dla deportowanych mieszkańców. Ludzi z kościoła prowadzono na dworzec na Włochach, gdzie byli załadowywani do wagonów i wywożeni do obozu w Pruszkowie. Do dziś na cegłach świątyni można znaleźć napisy: „idziemy do Pruszkowa", „nie wiem, co będzie dalej", „Jezu, ufam Tobie".

Ks. Suchecki zorganizował dla wiernych ścieżkę historyczną z oprowadzeniem po kościele i narracją o świątyni. – Wydarzeniu towarzyszyło olbrzymie zainteresowanie – wspomina. W świątyni warto zwrócić uwagę na witraże, które są jednymi z największych w Warszawie, a zostały wykonane przez Zbigniewa Łoskota, autora wielu monumentalnych dzieł sakralnych w Polsce. Prezentują m.in. historię św. Wojciecha, chrzest Polski, rzeź Woli, powstanie warszawskie, Sobór Watykański II z postaciami kardynałów Wyszyńskiego oraz Wojtyły.

Oprócz proboszcza w parafii posługuje trzech wikariuszy. Ks. Tomasz Barański m.in. katechizuje w szkole, zajmuje się duszpasterstwem młodzieży i prowadzi scholę młodzieżową. Ks. Marcin Piotrowski uczy religii oraz jest odpowiedzialny za duszpasterstwo dzieci. Ks. Sebastian Wyrzykowski sprawuje opiekę duchową nad grupami parafialnymi i posługuje w DPS „Syrena", gdzie odprawia Msze święte dla pensjonariuszy. Dodatkowo przy parafii rezyduje czterech księży i siostry felicjanki. S. Tobiasza i s. Małgorzata uczą religii oraz przygotowują dzieci do pierwszej Komunii świętej, animują scholę parafialną, a s. Benedetta jest zakrystianką.

Parafia św. Wojciecha,
ul. Wolska 76, 01-134 Warszawa,
e-mail: parafiawolska76@gmail.com,
tel. 22 862 62 65

W SKRÓCIE

■ **Diecezjalne spotkanie synodalne.** Trzecie spotkanie w ramach konsultacji synodalnych na poziomie diecezjalnym w archidiecezji warszawskiej odbędzie się 19 stycznia o godz. 18.00 w sali konferencyjnej Domu Arcybiskupów Warszawskich na temat „Chrzest źródłem jedności chrześcijan".

■ **Biblia na Starówce.** Spotkania z cyklu „Biblia na Starówce" odbywają się w każdą drugą i czwartą środę miesiąca w archikatedrze warszawskiej po Mszy o godz. 19.00. Prowadzi je ks. Maciej Jaszczołt, wikariusz archikatedry, biblista, przewodnik po Ziemi Świętej, pasjonat historii starożytnego Bliskiego Wschodu. Najbliższe spotkanie zaplanowane jest 12 stycznia o godz. 19.45 na temat „Starożytne imperium akadyjskie".

■ **Świąteczny koncert organowy.** Koncert w wykonaniu dr. Michała Szostaka odbędzie się 9 stycznia o godz. 19.00 w parafii św. Karola Boromeusza, ul. Kadetów 33, Warszawa-Wawer. W programie m.in. J.S. Bach, improwizacje.

■ **Kolędy świata.** Klerycy z Archidiecezjalnego Seminarium Misyjnego „Redemptoris Mater" zaśpiewają kolędy z różnych krajów. Koncerty odbędą się 9 stycznia o godz. 20.00 w parafii św. Franciszka z Asyżu przy ul. Hynka 4a w Warszawie, a następnie 16 stycznia o godz. 14.00 w parafii św. Augustyna przy ul. Nowolipki 18 w Warszawie. Wstęp wolny.

■ **Policja poszukuje sprawcy.** W nocy z 24 na 25 grudnia nieznani sprawcy w akcie wandalizmu zniszczyli fasadę kościoła św. Krzyża przy Krakowskim Przedmieściu w Warszawie. Policja poszukuje sprawcy, którego wizerunek został zarejestrowany na kamerze monitoringu.

■ **POP na Pradze.** Od Nowego Roku przy ul. Grochowskiej 316/320 na Pradze Południe w Warszawie działa Punkt Obsługi Pasażerów, który do tej pory funkcjonował przy ul. Żelaznej 61. Punkt jest czynny od poniedziałku do piątku w godz. 7.30–17.00.

■ **Kino zaprasza.** W kinie Luna przy ul. Marszałkowskiej 28 w Warszawie w dniach 8, 18, 29 stycznia będzie można obejrzeć film o duchowej i artystycznej drodze Adama Chmielowskiego, czyli św. Brata Alberta, „Nędzarz i madame". Wszystkie seanse są połączone ze spotkaniami z aktorami. Informacje i rezerwacja przez Koło Radia Maryja, tel. 510 743 544.

WAWER PAMIĘTA

fot. www.facebook.com/UrzadWawer

Mieszkańcy, harcerze i władze dzielnicy Wawer 27 grudnia – w 82. rocznicę zbrodni waverskiej – oddali hołd 107 mieszkańcom Wawra zamordowanym w 1939 r. Była to jedna z pierwszych masowych egzekucji na ziemiach polskich podczas II wojny światowej. Pamięć ofiar uczczono podczas uroczystej Mszy świętej w kościele Matki Bożej Królowej Polski przy ul. Rzeźbiarskiej 46 w Warszawie-Aninie. W miejscu straceń, na symbolicznym cmentarzu przy ul. 27 Grudnia, odbyła się ceremonia złożenia wieńców.

PACZKA DLA KRESÓW

W okresie przedświątecznym w Legionowie została przeprowadzona zbiórka „Paczka dla Kresów", którą zorganizowała wspólnota „Rodzina pielgrzymkowa" działająca przy parafii św. Jana Kantego w Legionowie. – Zebraliśmy 2,5 tony darów żywności plus chemia, ok. 300 paczek dla rodzin, i dodatkowo 120 paczek tylko ze słodyczami – wyliczyła Elżbieta Kaczyńska, organizatorka ze wspólnoty. Świąteczne dary trafią do uczniów polskich szkół w Starych Trokach i Połukniu w rejonie trockim na Litwie.

fot. www.facebook.com/groups/10niebbiala

BEZCENNA KOLEKCJA

W zakamarkach domu rodziny Duszków na Starych Bielanach w Warszawie znaleziono bezcenne negatywy. Należały do Adolfa Duszka, który na zdjęciach uwiecznił Warszawę głównie z lat 50. XX w., a szczególnie obecną dzielnicę Bielany. Na dotychczas zdigitalizowanej niewielkiej części kolekcji widać m.in. odbudowę Warszawy, budowę Pałacu Kultury i Nauki, Łazienki Królewskie, warszawskie zoo, Ogród Saski oraz dzisiejszy pl. Konstytucji i pl. Bankowy.

fot. www.facebook.com/bielanydzielnica/photos

fot. www.legionowo.pl/a/mozaika-na-70-lecie

MOZAIKA NA 70-LECIE

Pod balkonem legionowskiego ratusza można oglądać mozaikę przygotowaną w związku z 70. rocznicą nadania praw miejskich miastu Legionowo, przypadającą w 2022 r. Lewa strona ukazuje dworzec PKP w latach 50. XX w. i współcześnie. Po prawej widoczna jest willa Bratki, która przed wojną była urzędem gminy, a współcześnie jest siedzibą Muzeum Historycznego. Na dole mozaiki pokazano współczesny ratusz. Obrazy rozdzielone zostały napisami informacyjnymi i herbem Legionowa. Projekt powstał pod okiem Andrzeja Bochacza z Legionowskiej Pracowni Witraży i Mozaiki 12U.

ORSZAKOWY CHALLENGE

fot. ks. Paweł Kłys

Kolędą „Pójdźmy wszyscy do stajenki", zagraną i zaśpiewaną przez abp. Grzegorza Rysia, rozpoczął się już po raz drugi Orszakowy Challenge – akcja zbierania funduszy dla najbardziej potrzebujących, które zostaną przekazane jako dar Trzech Króli. Organizatorzy informują, że celem tegorocznej zbiórki jest pomoc dla szkoły Eastlands w stolicy Kenii – Nairobi. Metropolita łódzki nominował do pomocowego wyzwania: szkoły i przedszkola „Sternik", zespół „Arka Noego", księży z Łodzi oraz abp. Wojciecha Polaka. **/ks. Paweł Kłys**

W MILESZKACH

Tegoroczna pasterka, której przewodniczył metropolita łódzki abp Grzegorz Ryś, nie odbyła się, jak to jest w zwyczaju, w katedrze św. Stanisława Kostki w Łodzi, ale w parafii św. Doroty i św. Jana Chrzciciela w Mileszkach. – Wszyscy jak tu jesteśmy możemy wyjść z tej pasterki nowymi ludźmi, bo spożywamy Pokarm, którym jest dla nas Bóg. Zbawieniem jest to, że wychodzisz napełniony Nim i stajesz wobec całego zła, które jest dookoła – mówił abp Ryś./**ks. Paweł Kłys**

fot. ks. Paweł Kłys

W SKRÓCIE

■ **Kurs przed bierzmowaniem.** Parafia św. Kazimierza przy ul. Chełmskiej 21a w Warszawie zaprasza 10 stycznia o godz. 20.00 na rozpoczęcie kursu przygotowującego do bierzmowania dla dorosłych.

■ **Mural w Warszawie.** Na warszawskim Mokotowie, przy ul. Orzyckiej, uroczyście odsłonięto mural upamiętniający stulecie Polskiego Związku Lekkiej Atletyki. Mural prezentuje sylwetki 26 najwybitniejszych polskich lekkoatletów, którzy zdobywali najwyższe trofea podczas stu lat działalności związku. Autorem koncepcji projektu jest Tomasz Majewski – mistrz olimpijski i wielokrotny medalista w pchnięciu kulą, a obecnie wiceprezes Polskiego Związku Lekkiej Atletyki.

■ **Wystawa z noblistką.** Wystawa „Koreański fenomen Marii Skłodowskiej-Curie" w domu urodzenia noblistki przy ul. Freta 16 w Warszawie prezentuje eksponaty przywiezione prosto z Korei Płd. Znajdziemy na niej m.in. unikatowe fotografie, przeszło 20 nowości wydawniczych, fragmenty słynnego musicalu i makietę sceny. Wystawa jest otwarta do kwietnia 2022 r., od wtorku do soboty w godz. 12.00–18.00. Dodatkowe informacje: www.mmsc.waw.pl.

■ **Zima w mieście.** Do 11 stycznia trwają zapisy w ramach akcji dla dzieci „Zima w mieście". W zajęciach w czasie ferii mogą uczestniczyć uczniowie warszawskich szkół mieszkający w Warszawie, będą mieli zapewnioną opiekę oraz zajęcia dostosowane do obecnie panującej sytuacji epidemicznej. Więcej na www.warszawa-zimawmiescie.pzo.edu.pl.

■ **Zieleń na Woli.** Przy ul. Redutowej powstał parkowo-rekreacyjny teren zieleni. Inwestycję, z inicjatywy mieszkańców, przeprowadził Zarząd Zieleni m.st. Warszawy. W ramach realizacji projektu z budżetu obywatelskiego dokonano całkowitego przeobrażenia terenu w okolicach skrzyżowania ulic Redutowej i Wolskiej oraz Cmentarza Wolskiego Prawosławnego. Nasadzenia roślin oraz elementy małej architektury nadały przestrzeni nowy charakter.

■ **Nowe przystanki.** W styczniu w al. gen. W. Sikorskiego w Warszawie zostaną uruchomione dwa nowe przystanki na żądanie dla linii 166 i 195. Przystanek w kierunku al. Wilanowskiej, nazwany Bergamotki 01, zostanie zlokalizowany przed skrzyżowaniem z ul. Bergamotki. Przystanek w drugą stronę, w kierunku ulicy Jana III Sobieskiego, Bergamotki 02, będzie za skrzyżowaniem z ul. św. Bonifacego.

Nominacje i odznaczenia

Decyzją bp. Romualda Kamińskiego zostały ogłoszone nominacje i odznaczenia kapłańskie.

W Kapitule Katedralnej ks. Dariusz Szczepaniuk mianowany został prałatem Kapituły. Kanonikami gremialnymi mianowani zostali: ks. Maciej Miętek, ks. Piotr Stępniewski, ks. Grzegorz Zagórowski, ks. Arkadiusz Zawistowski. Kanonikami honorowymi mianowani zostali: ks. Grzegorz Mądry, ks. Tomasz Sztajerwald.

W Kapitule Konkatedralnej ks. Kamil Chojnacki mianowany został kanonikiem gremialnym, ks. Jacek Pielak i ks. Mariusz Wedziuk – kanonikami honorowymi.

W Kapitule Kolegiackiej w Radzyminie ks. Emil Owczarek mianowany został kanonikiem gremialnym. Kanonikami honorowymi mianowani zostali: ks. Bogdan Lewiński, ks. Waldemar Sierpiński, ks. Adam Ścisłowski.

Przywilejem rokiety i mantoletu zostali odznaczeni: ks. Michał Dziedzic, ks. Marek Gradziński, ks. Marcin Iżycki, ks. Tomasz Kalinowski, ks. Wojciech Pancewicz, ks. Zbigniew Płochocki.

Ponadto powołana została diecezjalna komisja liturgiczna w składzie: przewodniczący – ks. Paweł Cieślik; członkowie – ks. Tomasz Kalinowski i ks. Dariusz Marczak.

Proboszczem parafii Wniebowzięcia NMP w Kałuszynie mianowany został ks. Jerzy Skłucki.

fot. facebook/diecezja warszawsko-praska

Pod pieczą Józefa

Parafia Matki Bożej Częstochowskiej w Zielonce w święto Świętej Rodziny zawierzyła się św. Józefowi, a bp Kamiński poświęcił dzwon noszący imię Józef.

– Oddajemy się dziś pod opiekę św. Józefowi, by iść jego śladami oddania się Bogu, a ten dzwon będzie nam o tym przypominał – powiedział na rozpoczęcie Eucharystii ks. Kazimierz Seta, proboszcz miejscowej parafii.

W homilii bp Kamiński wskazał na szczególną rolę rodziny. – Bóg, powołując do roli męża, żony, matki, ojca, obdarza was królewskim powołaniem. Wprowadza w niezwykle ważne zadanie. Najpierw Bóg pragnie, by dać drugiej osobie siebie w pełni, odrzucić myślenie: „Co ja będę z tego związku miał". Jeśli Bóg wymaga od małżonków czegoś wyjątkowego, to znaczy, że nadaje wysoki status wspólnocie małżeńskiej – zauważył bp Kamiński.

Przypomniał, że Bóg przeprowadził dzieło odkupienia, posyłając swego Syna, aby przyjął ludzkie ciało. – Jezus przechodzi cały proces dorastania w rodzinie, wychowany i przygotowany do życia przez Maryję i Józefa. Przez to osadzenie Syna Bożego w rodzinie każda rodzina zyskuje wyjątkowy status. Jesteście kimś wyjątkowym. Miejcie świadomość szczególnego wybrania was przez Boga. Niech to umacnia i mobilizuje do wielkich rzeczy, do których każdy z was jest powołany – zachęcał bp Kamiński.

Nawiązując do poświęcenia dzwonu, podkreślił, że dzwon odgrywa w parafii specjalną rolę. – Wzywa nas niezwykłym głosem, żeby pomyśleć o Bogu, ale także o drugim człowieku – podkreślił bp Kamiński.

Nowy dzwon w parafii jest wyrazem wdzięczności za dar wiary. O zadaniu przekazania wiary mają przypominać matkom i ojcom umieszczone na dzwonie słowa bł. Stefana Wyszyńskiego: „Jesteście rodzicami dzieci Bożych".

Żegnamy kapłana

fot. www.diecezja.waw.pl

Ksiądz Paweł Waldemar Kaniewski zmarł 26 grudnia w Szpitalu Powiatowym w Mińsku Mazowieckim, po długiej i ciężkiej chorobie nowotworowej. Przeżył 81 lat, w tym 56 lat w kapłaństwie. Był organizatorem i pierwszym proboszczem parafii św. Jana Chrzciciela w Miąsem.

Urodził się 15 stycznia 1940 r. w Pobyłkowie Małym. Pochodził z parafii św. Tomasza Apostoła w Dzierżeninie (diec. płocka). Święcenia kapłańskie przyjął z rąk kard. Stefana Wyszyńskiego 12 czerwca 1966 r. Jako wikariusz pracował w parafiach: św. Michała Archanioła w Puszczy Mariańskiej, św. Marii Magdaleny w Łękach Kościelnych, św. Wawrzyńca DM w Kutnie, św. Kazimierza w Pruszkowie, w warszawskich parafiach: św. Feliksa z Kantalicjo na Marysinie Wawerskim, Nawrócenia św. Pawła Apostoła na Grochowie, św. Marii Magdaleny na Wawrzyszewie, MB Loretańskiej na Pradze. W latach 1977–1981 pełnił posługę kapelana na Cmentarzu Północnym, potem wrócił do pracy duszpasterskiej jako wikariusz w parafii św. Jozafata na Powązkach, a następnie św. Wojciecha BM w Makowie.

W listopadzie 1985 r. został proboszczem parafii NMP Jasnogórskiej w Stachlewie w diec. łowickiej, skąd po półtorarocznej pracy został skierowany do Starogrodu, jako proboszcz parafii MB Częstochowskiej (1987–1988). Przez kolejne lata pracował jako rezydent parafii Przemienienia Pańskiego w Grodzisku Mazowieckim (1988–1989; AW), wikariusz parafii św. Wincentego a Paulo na Targówku (1989–1994), wikariusz parafii Miłosierdzia Bożego w Legionowie (1994–1997).

13 czerwca 1997 r. bp Kazimierz Romaniuk powierzył mu zadanie organizowania struktur parafialnych w Miąsem. Ks. Kaniewski był najpierw administratorem (1997–1999), a następnie proboszczem parafii św. Jana Chrzciciela (1999–2003).

W marcu 2003 r. został przeniesiony na Saską Kępę jako rezydent do parafii MB Nieustającej Pomocy. Od stycznia 2015 r. mieszkał w Domu Księży Emerytów w Otwocku.

fot. https://pl-pl.facebook.com/gminagorakalwaria/

Założyciel Kalwarii

W Górze Kalwarii odbył się 27 grudnia ponowny, symboliczny obrzęd pogrzebu bp. Stefana Wierzbowskiego, założyciela miasta. Uroczystościom przewodniczył bp Michał Janocha.

Msza święta sprawowana była w kościele Niepokalanego Poczęcia NMP. W homilii warszawski biskup pomocniczy podkreślił, że założyciel Góry Kalwarii – biskup diecezji poznańskiej, do której należała wówczas Warszawa – wyrastał ponad przeciętność XVII-wiecznego polskiego episkopatu swoim wykształceniem i pobożnością. Bp Janocha wskazywał, że człowiek jest jak drzewo głęboko zakorzenione w ziemi, zagłębiony w historię przodków, w historię jego małej i wielkiej ojczyzny. – Dzisiaj znowu żyjemy w czasach, w których te korzenie próbuje się odpiłować. Robił to car, robił to komunizm, a dzisiaj robi to nowa ideologia – powiedział bp Janocha. – Ponieważ przychodzi z Zachodu, więc nie potrafimy się przed nią bronić, ale robi to nieraz bardziej skutecznie niż carat i komunizm razem wzięte – dodał duchowny, zachęcając zgromadzonych, by troszczyli się o korzenie, z których wyrastają.

Po Mszy świętej wyruszyła procesja do kościoła Podwyższenia Krzyża Świętego, gdzie w krypcie grobowej bp. Stefana Wierzbowskiego złożono kwiaty.

Prace konserwacyjne przy sarkofagu biskupa trwały od marca 2021 r. Objęły renowację i rekonstrukcję. Dokonano także zabezpieczenia zmumifikowanych szczątków biskupa, zapewniając im odpowiednie warunki przechowywania. Przeprowadzono również konserwację odzieży i szat liturgicznych, w które był ubrany w dniu pogrzebu, ponad 330 lat temu.

Małżeńskie przyrzeczenia

Biskupi prascy w Niedzielę Świętej Rodziny odprawili Msze święte, podczas których odnowione zostały przyrzeczenia małżeńskie. Bp Romuald Kamiński przewodniczył Mszy świętej w kościele Świętej Rodziny na Zaciszu w Warszawie. Ordynariusz podkreślił, że jest to jedyny kościół pod wezwaniem Świętej Rodziny w diecezji, dziś z tego miejsca pragnie przypomnieć, że każda rodzina jest zaproszona, by swoje powołanie realizować, wpatrując się w Świętą Rodzinę z Nazaretu. Podczas uroczystej sumy odpustowej biskup modlił się w intencji wszystkich rodzin diecezji warszawsko-praskiej.

– Rodzina jest fundamentem społeczeństwa i każda instytucja powinna kierować swoje działania ku rodzinie i dla niej – powiedział ordynariusz. Nastąpiło też odnowienie przyrzeczeń małżeńskich i indywidualne błogosławieństwo małżonków i rodzin.

Bp Jacek Grzybowski przewodniczył Mszy świętej w konkatedrze Matki Bożej Zwycięskiej na Kamionku. W homilii zaznaczył, że istotą małżeństwa jest jedność. – W przysiędze małżeńskiej słowa, które mężczyzna wypowiada, mają element jedności: „ja zawsze będę z tobą, ja nigdy cię nie oszukam, ja zawsze będę ci wierny, ja zawsze będę ci oddany”. Jedność jest charyzmatem małżeństwa i dlatego Kościół przykłada tak ogromną wagę do jedności. Powinna być to jedność nie tylko fizyczna, w znaczeniu, że małżonkowie mieszkają razem, a dłuższe wyjazdy czy delegacje są akcydentalne. Konieczność rozerwania jedności małżeńskiej, nawet z powodu pracy czy zachowania bytu, powinna być przemyślana przez małżonków. Małżeńska jedność jest przede wszystkim jednością duchową: ona jest tylko dla niego, a on jest tylko dla niej. W tym sensie małżeństwo staje się Kościołem, bo staje się świątynią jedności – podkreślił bp Grzybowski.

fot. Biuro Prasowe DWP/Karolina Błażejczyk

Znak dla świata

Kard. Kazimierz Nycz w Niedzielę Świętej Rodziny przewodniczył Mszy świętej w Świątyni Opatrzności Bożej, gdzie małżonkowie odnowili przyrzeczenia.

Metropolita warszawski przypomniał, że sakrament małżeństwa, tak jak i inne sakramenty, jest znakiem miłości Boga do człowieka. – Świat bardzo potrzebuje tego znaku – mówił kard. Nycz.

Zwrócił uwagę, że Pan Jezus podniósł małżeństwo do tak wielkiej godności, że stało się ono fundamentem rodziny, ale dzisiejszy świat szuka czasem innych fundamentów. – Fundamentem prawdziwej rodziny jest małżeństwo, związek mężczyzny i kobiety, tak jak to powiedział Pan Bóg, stwarzając ich „mężczyzną i niewiastą”. Dziś nam bardzo często podpowiadają – kontynuował kardynał – żeby szukać innych fundamentów i innych definicji małżeństwa, a kiedy się powie te słowa biblijne: „mężczyzną i niewiastą”, to się spotyka człowiek z falą hejtu i wypominania, że są inne możliwe rozwiązania. Odpowiedź nasza niech będzie tylko jedna: mówmy i róbmy swoje. Jako chrześcijanie, jako uczniowie Chrystusa, których Pan Jezus ustanowił znakiem tej miłości, która się objawiła w Betlejem. Mówmy i róbmy swoje na co dzień, całym swoim życiem, a wtedy będzie ta dyskusja ze współczesnym światem, przekonująca, bo będziemy działać nie tylko słowem, ale będziemy działać przykładem swojego życia./**KAI**

fot. archwwa/Wojciech Łączyński

Święta z Caritas

fot. Biuro Prasowe DWP/Karolina Błażejczyk

150 osób samotnych, ubogich i bezdomnych uczestniczyło w wigilijnym spotkaniu z udziałem bp. Romualda Kamińskiego. Tradycyjnie już od wielu lat ordynariusz warszawsko-praski bierze udział w spotkaniu organizowanym przez praską Caritas w Jadłodajni św. Brata Alberta, która działa obecnie przy ul. Grochowskiej 111/113. – Pan Jezus przychodzi, obdarzając nas pokojem. Z różnych stanów, które przeżywamy, najczęściej doświadczamy w naszym życiu lęku. Ciągle jakiś lęk w nas gości, a Pan Jezus mówi: „Nie bójcie się, bo Ja jestem”. A to oznacza, że jeśli On jest z nami, to On zaradzi wszystkiemu, bo jest wszechmocą i pełnią miłości. Życzmy sobie, byśmy każdego dnia starali się czynić coś dobrego, a po pewnym czasie ta suma dobra pokaże, jak wyjątkowi jesteśmy. Zachęcajmy się wzajemnie do czynienia dobra, gdy tylko sposobność przyjdzie. Niech Pan Jezus umacnia – powiedział bp Kamiński.

Podczas wieczerzy śpiewano polskie kolędy. Caritas praska obok spotkania wigilijnego przygotowuje w okolicy świąt Bożego Narodzenia świąteczne paczki. W tym roku wolontariusze rozdali 1,6 tys. paczek osobom potrzebującym wsparcia.

Jak św. Idzi

Z blisko tysiącem osób ubogich i bezdomnych świętowała tegoroczne Boże Narodzenie Wspólnota Sant’Egidio w Warszawie. W stolicy spotkania odbyły się w formule pandemicznej w trzech miejscach. Parafię św. Barbary odwiedził kard. Kazimierz Nycz, a dwie inne – biskupi pomocniczy.

– Źródłem bezdomności, samotności, biedy, migracji, również sytuacji na granicy białoruskiej jest to, że bogaci nie umieją i nie chcą się podzielić swoim bogactwem – powiedział kard. Kazimierz Nycz 25 grudnia w parafii św. Barbary w Warszawie. Ciepłe obiady i gwiazdkowe prezenty trafiły tego dnia do blisko 600 osób ubogich i bezdomnych.

Parafię św. Teresy od Dzieciątka Jezus na Powiślu, na terenie której Sant’Egidio prowadzi Szafę Przyjaciół i Centrum Pomocy, odwiedził bp Rafał Markowski. Mówił do zebranych o swoim zachwycie nad pokorą Bożego Narodzenia. Życzył wewnętrznego pokoju wszystkim gościom Wspólnoty Sant’Egidio.

Bp Michał Janocha przybył do kościoła Wniebowstąpienia Pańskiego na Ursynowie, gdzie wspólnota od kilku lat regularnie organizowała obiad bożonarodzeniowy. Bp Janocha, przypominając historię patrona wspólnoty, św. Idziego, wskazał, że wolontariusze i organizatorzy Świąt z Ubogimi idą po śladach św. Idziego. Na zakończenie życzył wszystkim zgromadzonym „bliskości z Jezusem, bez której nic nie ma sensu”.

Przed południem w Boże Narodzenie kilkadziesiąt posiłków i prezentów zostało zawiezionych bezpośrednio do zaprzyjaźnionych osób bezdomnych, żyjących „na peryferiach” miasta, m.in. w przyczepach kempingowych, altankach działkowych czy pustostanach.

W przygotowania świątecznego czasu z ubogimi zaangażowanych było ponad 350 osób – wolontariuszy i członków Wspólnoty Sant’Egidio.

Św. Augustyn

fot. www.maw.art.pl

Na wystawie w Muzeum Archidiecezji Warszawskiej w Warszawie można oglądać obraz Wita Stwosza „Św. Augustyn w celi”. Obraz jest jedną z sześciu zachowanych do dziś kwater ołtarza z opactwa St. Manga w Füssen w niemieckiej Bawarii z ok. 1503 r. Dzieło znajduje się w kolekcji prywatnej i po raz pierwszy jest pokazywane publicznie w Polsce. Na wystawie prezentowane są także grafiki ze zbiorów MAW – najstarsze miedzioryty w zbiorach muzeum datowane są na XV i XVI w. – oraz cztery przedstawienia św. Augustyna, z XVII i XVIII w.

Przedstawienie św. Augustyna utrzymane jest w konwencji późnogotyckiego stylu łamanego. Pogrążona w lekturze postać siedzi na tronie pod baldachimem, w celi oświetlonej gomółkowym oknem. Do lepszego zaprezentowania wnętrza i skromnego umeblowania artysta posłużył się perspektywą umowną. Święty jest odziany w dynamicznie drapowane szaty o ostrych załamaniach i charakterystycznych dla warsztatu Stwosza wywinięciach. Obraz jest utrzymany w stonowanych, nieco przygaszonych barwach. Tak jak w innych obrazach Wita Stwosza pod warstwą malarską nie ma rysunku przygotowawczego.

Obraz „Św. Augustyn w celi”, prezentowany dzięki uprzejmości właściciela Tomasza Jabłońskiego, można oglądać na wystawie w siedzibie Muzeum przy ul. Dziekania 1 w Warszawie do 30 stycznia. Godziny otwarcia MAW: wtorek–piątek 12.00–18.00, sobota–niedziela 12.00–16.00. Więcej informacji na www.maw.art.pl, tel. 22 621 34 14, e-mail: muzeum@maw.art.pl.

Katechezy przedślubne

W parafiach archidiecezji warszawskiej kursy przedmałżeńskie w styczniu i w lutym rozpoczną się w następujących terminach:

Dekanat bielański: par. Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych, ul. J. Conrada 7, Warszawa – 21 stycznia, kursy w piątki o godz. 20.00.

Dekanat błoński: par. św. Trójcy, ul. Jana Pawła II 5, Błonie – 22 lutego, kursy we wtorki o godz. 19.00.

Dekanat brwinowski: par. św. Floriana, ul. Biskupicka 2, Brwinów – 12 lutego, kursy w soboty o godz. 14.00.

Dekanat grodziski: par. św. Matki Teresy z Kalkuty, ul. Promienna 7, Grodzisk Mazowiecki – 5 lutego, kursy w soboty o godz. 19.00.

Dekanat grójecki: par. św. Mikołaja Biskupa, ul. Worowska 1, Grójec – 9 stycznia, kursy w niedziele o godz. 20.00.

Dekanat jelonkowski: par. Matki Bożej Królowej Aniołów, ul. ks. Bronisława Markiewicza 1, Warszawa – 31 stycznia, kursy w poniedziałki o godz. 18.30. Par. Podwyższenia Krzyża Świętego, ul. Słomiana 2/4, Warszawa – 28 lutego, kursy w poniedziałki o godz. 19.00.

Dekanat kampinoski: par. św. Marka Ewangelisty, Dąbrowa Leśna – 14 lutego, kursy w poniedziałki o godz. 19.00.

Dekanat mokotowski: par. NMP Matki Kościoła, ul. Domaniewska 20, Warszawa – 26 stycznia, kursy w środy o godz. 18.00. Par. św. Andrzeja Boboli, ul. Rakowiecka 61, Warszawa – 2 lutego, kursy w środy o godz. 20.00. Par. św. Szczepana, ul. św. Szczepana 1, Warszawa – 26 stycznia, kursy w środy o godz. 19.00.

Dekanat ochocki: par. św. Jakuba Apostoła, ul. Grójecka 38, Warszawa – 24 stycznia, kursy w poniedziałki o godz. 20.00. Par. św. Franciszka z Asyżu, ul. Hynka 4a, Warszawa – 15 lutego, kursy we wtorki o godz. 18.30.

Dekanat piaseczyński: par. św. Huberta, ul. Białej Brzozy 23, Zalesie Górne – 14 stycznia, kursy w piątki i niedziele o godz. 18.00, 23 stycznia w godz. 10.00–17.00. Par. NMP Wspomożenia Wiernych, Zalesie Dolne – 6 lutego, kursy w niedziele o godz. 17.00.

Dekanat staromiejski: par. św. Krzyża, ul. Krakowskie Przedmieście 3, Warszawa – 15 stycznia, 24 stycznia, kursy w soboty o godz. 9.00 oraz w poniedziałki o godz. 19.30. Kościół Rektorski oo. Dominikanów, ul. Freta 10, Warszawa – 8 lutego, kursy we wtorki o godz. 19.00.

Dekanat ursuski: par. Matki Bożej Fatimskiej, ul. Zagłoby 37, Warszawa – 15 lutego, kursy we wtorki o godz. 19.00. Par. Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa, Warszawa – 20 lutego, ul. Wojciechowskiego 32, kursy w niedziele o godz. 9.00.

Dekanat ursynowski: par. Wniebowstąpienia Pańskiego, al. Komisji Edukacji Narodowej 101, Warszawa – 13 lutego, kursy w czwartki o godz. 19.00. Par. św. Katarzyny, ul. Fosa 17, Warszawa – 4 lutego, kursy w piątki o godz. 19.00.

Dekanat wilanowski: par. św. Anny, Warszawa – 23 lutego, ul. Kolegiacka 1, kursy w środy o godz. 19.00.

Dekanat wolski: par. Dobrego Pasterza, ul. Szczecińskiego 5, Warszawa – 8 lutego, kursy we wtorki o godz. 19.30. Par. św. Wojciecha, ul. Wolska 76, Warszawa – 19 lutego, kursy w soboty o godz. 10.00.

Dekanat żoliborski: par. Matki Bożej Królowej Polski, ul. Gdańska 6a, Warszawa – 10 stycznia, kursy w poniedziałki o godz. 19.00 oraz w niedzielę 23 stycznia o godz. 13.00. Par. św. Kazimierza, ul. Chełmska 21a, Warszawa – 11 stycznia, kursy we wtorki o godz. 20.00. Par. św. Rafała i Alberta na Rudzie, ul. Gwiaździsta 17, Warszawa – 12 stycznia, kursy w środy o godz. 20.00.

oprac. Patryk Lubryczyński

REKLAMA

fot. facebook biblioteki

fot. facebook biblioteki

Sposoby na święta

Do połowy stycznia w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Łodzi można oglądać wystawę „Różne sposoby na święta. Boże Narodzenie w literaturze dla dzieci i młodzieży". Ekspozycja przybliża książki dla młodszych i nieco starszych czytelników skupione wokół tematu obchodów świąt.

To kolejna okolicznościowa wystawa prezentowana w holu jednej z największych bibliotek w Łodzi. Przygotowali ją pracownicy Działu Dziecięcego WBP, którzy chcieli zwrócić uwagę na książki dla dzieci oraz młodzieży skupione wokół tematu obchodów świąt Bożego Narodzenia. – Znalazły się tu książki wesołe i refleksyjne. Takie, które rozbawią czytelników, ale i takie, które dotkną naszych serc i sprawią, że świąteczna łezka zakręci nam się w oku. Wystawa opisuje również wspaniałe, niezwykłe tradycje bożonarodzeniowe z różnych zakątków świata, sięgające korzeniami początków chrześcijaństwa, a nawet kultur pogańskich – wyjaśniła Ewa Baranowska z biura promocji placówki./**PAP/dg**

fot. PAP/Albert Zawada

Nowy zabytek

Postanowiłem wpisać do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego kamienicę parafii Ewangelicko-Augsburskiej położoną przy ul. Kredytowej 4 w Warszawie wraz z terenem posesji, z uwagi na zachowane wartości artystyczne i historyczne nieruchomości" – poinformował mazowiecki wojewódzki konserwator zabytków prof. Jakub Lewicki.

Jak przekazał konserwator, kamienica to cenny przykład zabudowy mieszkalno-użytkowej zaprojektowanej przez wybitnego architekta Henryka Gaya, w oparciu o wcześniejszy projekt architekta Pawła Hosera. „Wewnątrz budynku frontowego zachowały się pozostałości pierwotnego wystroju, świadczącego o wysokim standardzie budynku – dekoracyjne posadzki z płytek ceramicznych oraz marmurowa klatka schodowa" – napisał konserwator.

„Niezwykle istotny jest walor historyczny kamienicy, która powstała na miejscu Domu Starców i Sierot jako dom dochodowy, mający umożliwić utrzymanie ośrodków i kontynuowanie podejmowanych przez parafię Ewangelicko-Augsburską działań o charakterze opiekuńczym, dobroczynnym i edukacyjnym" – napisał prof. Lewicki.

Podkreślił, że budynek upamiętnia wybitnych architektów warszawskich związanych ze środowiskiem luterańskim wyznania augsburskiego: Henryka Gaya i Pawła Hosera, a także przedstawicieli elity intelektualnej zaangażowanych w działalność Komisji Budowlanej i realizację prowadzonej inwestycji, m.in. Kazimierza Ganzowa czy Towarzystwo Akcyjne Zakładów Przemysłowo-Budowlanych Franciszek Martens & Adolf Daab./**PAP/dg**

Pokoje prezydentów

Na Zamku Królewskim w Warszawie otwarto nową ekspozycję stałą poświęconą prezydentom II RP i polskim władzom na uchodźstwie.

Gabinet prezydenta Ignacego Mościckiego symbolicznie przypomina międzywojenny, prezydencki okres w dziejach Zamku. Dzięki fotografiom sprzed 1939 r. oraz zachowanemu kompletowi mebli „ze smokami" można było zaaranżować wnętrze nastrojem przypominające to, w którym urzędował prezydent.

Ekspozycję uzupełniają portrety poprzedników Mościckiego, prezydentów Gabriela Narutowicza i Stanisława Wojciechowskiego, oraz popiersia: naczelnika państwa marszałka Józefa Piłsudskiego i premiera Ignacego Jana Paderewskiego. Gabinet Władz Polskich na Uchodźstwie nawiązuje do siedziby władz polskich na uchodźstwie, która od 1940 r. mieściła się w Londynie przy 43 Eaton Place i wśród Polonii nazywana była powszechnie „Zamkiem".

Prezentowane w nim są m.in. pamiątki przekazane z londyńskiej siedziby: część umeblowania prezydenckiego z kompletem portretów sześciu prezydentów: Władysława Raczkiewicza, Augusta Zaleskiego, Stanisława Ostrowskiego, Edwarda Raczyńskiego, Kazimierza Sabbata i Ryszarda Kaczorowskiego, tłoki pieczętne różnych organów państwowych sprzed 1939 r. oraz fragmenty prezydenckich zastaw stołowych (szkło, porcelana, srebra), pochodzących jeszcze z przedwojennego Zamku./**PAP/dg**

fot. facebook/zamek królewski

fot. materiały dystrybutora

Ojciec i syn

Mirosław Winiarczyk

Filmów o walce z uzależnieniem od alkoholu, podobnie jak w innych kinematografiach, powstaje u nas coraz więcej. Są one często oparte na książkach, reportażach, wspomnieniach alkoholików, terapeutów, duchownych i programach telewizyjnych takich jak „Ocaleni", nadawany w TVP 1.

Utwory takie oparte są często na osobistych doświadczeniach autorów. Takim filmem jest „Powrót do dawnych dni" w reżyserii Konrada Aksinowicza, który na ekranie wspomina własne dzieciństwo we Wrocławiu. Akcja rozgrywa się na początku lat 90., w czasach intensywnych przemian ustrojowych, z szybkim przenikaniem do Polski nowinek technicznych i popkulturowych, kaset itd.

Dorastający Tomek wraz z matką Heleną czeka na powrót ojca radiowca z USA, gdzie rodzic wyjechał do pracy i w listach chwalił się osiągnięciami na tym polu. W końcu ojciec niespodziewanie wraca, pryska mit amerykańskiej kariery i rozpoczyna się rodzinny koszmar. Po okresie radości z powrotu, kupowania okolicznościowych prezentów i czułości Alek wraca do alkoholizmu. Z dnia na dzień coraz bardziej pogrąża się w nałogu, aż do momentu, gdy wszyscy sąsiedzi i syn widzą, jak w pijackim ciągu leży nieprzytomny na podwórku.

Autor filmu ciekawie ukazuje współuzależnienie syna w relacjach z ojcem alkoholikiem. Tomek, podobnie jak jego matka, z wielkim poświęceniem usiłuje pomóc ojcu, jak umie najlepiej, pokonując wstyd i upokorzenia. Jednocześnie w szkole pragnie myśleć i postępować samodzielnie.

Młody reżyser zrealizował więc ambitny obraz obyczajowy, kładąc silny nacisk na ukazanie szczegółów kulturowych z początku lat 90. XX w.

Wszyscy bohaterowie dramatu zostali tu wyraziście skontrastowani. Ojciec alkoholik, jego żona i syn, a także krewni i znajomi tworzą zbiorowy portret rodziny, na którą spadło nieszczęście alkoholizmu – podobnie jak na wiele polskich rodzin. Autorzy pokazują na koniec niełatwą wizję nadziei, co widać w dedykacji reżysera, który poświęcił film swoim rodzicom.

Ten skromny utwór trudno zaliczyć do wybitnych dzieł, jednak jest to obraz ważny i pożyteczny, bo uwrażliwia i przestrzega widzów przed destrukcyjnymi skutkami alkoholizmu. Ciekawe kreacje stworzyli wykonawcy głównych ról, zwłaszcza Maciej Stuhr. Odnotowuję to mimo głupich wypowiedzi aktora na tematy polityczne.

„Powrót do tamtych dni", Polska 2021, scenariusz i reżyseria: Konrad Aksinowicz, aktorzy: Teodor Koziar, Weronika Książkiewicz, Maciej Stuhr, Katarzyna Warnke, Anna Majcher i inni, dystrybucja: Kino Świat

Światłość w ciemności

Do 31 marca 2022 r. można zwiedzać w Muzeum Diecezjalnym w Siedlcach wystawę „Boże Narodzenie – światłość w ciemności świeci, od wieków po dziś dzień". Na wystawie zobaczymy piękno sztuki wyrażonej w scenach Bożego Narodzenia. Idea, która przyświeca ekspozycji, to chęć opowiedzenia za pomocą obrazów o wielkim misterium zstąpienia Boga na ziemię, o tajemnicy Wcielonego Słowa, które stało się Ciałem. Do siedleckiego muzeum przybyły obrazy z Muzeum Narodowego w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Zamku Królewskiego w Warszawie, Wawelu, Biblioteki Narodowej w Warszawie, Biblioteki PAU i PAN w Krakowie i Muzeum Archidiecezjalnego w Warszawie i Krakowie, Muzeum Diecezjalnego w Drohiczynie. Obecne są dzieła tak wybitnych mistrzów, jak Giambattista Tiepolo, Francesco Bassano, Rembrandt van Rijn, Giovanni Baptista Pittoni, Michael Willmann, Piotr Le Brun, br. Albert Chmielowski, Stanisław Wyspiański czy Cyprian Kamil Norwid./**dg**

fot. Facebook/Muzeum Diecezjalne w Siedlcach

KONKURS Żona, matka, działaczka społeczna i niepodległościowa, jedna z pierwszych polskich parlamentarzystek – biografia Zofii Moraczewskiej to przykład ewolucji ról społecznych kobiet. Na jej kanwie autorka książki „O niepodległość i prawa kobiet" (IPN) Kamila Cybulska analizuje zapatrywania środowisk lewicowych na taką działalność kobiet oraz ich wkład w walkę o suwerenność i demokrację. Jest to także portret kobiety szukającej równowagi między tym, co w jej życiu prywatne, co publiczne, oraz próbującej stanąć na nogi po śmierci dzieci w Auschwitz i w obliczu zmagań z powojennym ubóstwem. Autorka opiera się na literaturze przedmiotu, w tym dotyczącej roli kobiet w społeczeństwie, oraz licznych archiwaliach PN i AAN, a także na listach i wspomnieniach.

Wśród czytelników, którzy 10 stycznia między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 521 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **W którym roku Zjazd Ligi Kobiet Polskich postulował zakaz nocnej pracy kobiet?** – rozlosujemy 3 egzemplarze książki.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 1: „Pan strzeże ludzi pełnych prostoty" – mówi Psalm 116. Zwycięzcom gratulujemy!

Kazimierz Dadak

Kryzys migracyjny

Sprawozdania znad granicy z Białorusią są ostatnio mniej dramatyczne, co nie znaczy, że kłopoty się skończyły. Chętnych do przeniesienia się do UE jest wielu, a Rosja i Białoruś mają powody, żeby nadal sprawiać problemy Polsce i NATO.

Przemyt ludzi, którzy chcą szybko i poważnie podnieść swoją stopę życiową, to dziś źródło ogromnego dochodu dla podziemia gospodarczego. Szacuje się, że w trakcie kryzysu migracyjnego w latach 2014–2015 w przemyt migrantów było zamieszanych 30–50 tys. ludzi. Dlatego nieporozumieniem jest myślenie w kategoriach, że wszyscy potencjalni imigranci to osoby będące w stanie zagrożenia życia czy też cierpiące niesłychaną nędzę.

Większość migrantów płaci tysiące euro za usługi przemytników. Na przykład sama przeprawa drogą morską z Turcji na grecką wyspę Kos, trwająca mniej niż pół godziny, kosztowała około 1000 euro. Dotyczy to nie tylko tych, którzy pukają do drzwi UE, ale i tych, którzy usiłują sforsować południową granicę USA. W tym ostatnim przypadku wielu migrantów podróżuje w zorganizowanych „karawanach", liczących nawet kilka tysięcy ludzi.

Jeśli chodzi o Europę, wiadomo, że z przemytu migrantów wielkie zyski czerpie mafia. W podsłuchanej w 2015 r. przez włoskich prokuratorów rozmowie jeden z szefów tej zbrodniczej organizacji przyznał, że przemyt ludzi to interes na większą skalę niż przemyt narkotyków. Włoska mafia czerpie z tego procederu ogromne zyski także dzięki skorumpowanym politykom, którzy na przykład budowę i prowadzenie ośrodków dla migrantów zlecają przedsiębiorstwom kontrolowanym przez tę zbrodniczą organizację.

Droga do piekła

Ci, którzy nawołują do przyjmowania imigrantów, mylą objawy choroby z jej przyczynami. Co więcej, w przypadku migracji skupianie uwagi na objawach i spełnianie apeli ludzi współczujących nielegalnym przybyszom wręcz zapewnia wzmożenie „choroby". Nazajutrz po przyjęciu jednego szczęśliwca w jego miejsce na granicy pojawi się dziesięciu nowych, gdyż „podaż" chętnych do zamieszkania w bogatych krajach jest niemal nieograniczona. Dotyczy to bardziej Europy niż USA, ponieważ w sąsiedztwie UE mieszkają setki milionów osób żyjących w ubóstwie.

Nawet gdyby nie wchodziła tu w grę chęć korzystania ze szczodrych programów pomocy społecznej, tylko gdyby imigranci przejawiali chęć pracowania ciężko na swe utrzymanie – tak jak to na ogół ma miejsce w USA – to i tak UE nie byłaby w stanie przyjąć większej liczby przybyszów. W pamiętnym 2015 r. Willkommenskultur – z której kanclerz Merkel początkowo była tak bardzo dumna – szybko się skończyła, ponieważ liczba przybyszów daleko przekroczyła zdolność Niemiec do ich przyjęcia. W żadnym kraju, nawet tak dużym jak Niemcy, nie ma pod dostatkiem mieszkań i miejsc pracy koniecznych dla miliona – bo tylu imigrantów wówczas tam przybyło – nowych mieszkańców.

W istocie rzeczy osoby gorąco nawołujące do przyjęcia imigrantów przygotowują grunt pod cierpienia jeszcze większej ich liczby. Podkreślmy: z jednej strony potencjalna liczba przybyszów jest ogromna, a z drugiej – możliwości zapewnienia im godnego życia są ograniczone, nawet w przypadku, gdyby wszyscy chcieli zapracować na swoje utrzymanie. W którymś momencie UE musiałaby – tak jak w 2016 r. – postawić tamę przybyszom, a wówczas na granicach UE byłoby ich znacznie więcej niż dziś. Miliony osób porzuciłoby swe miejsce zamieszkania po to, żeby znaleźć się w jakimś obozie dla migrantów bez żadnej nadziei spełnienia marzeń o lepszej przyszłości. Jedynymi wygranymi byliby właśnie przemytnicy, którzy ponownie zanotowaliby ogromne zyski. Apele o przyjmowanie imigrantów to jest typowy przypadek dobrych chęci, którymi wybrukowana jest droga do piekła.

Leczyć przyczyny

Przyczyny są dużo głębsze. Błędna polityka gospodarcza, korupcja, autorytarne formy rządów i nade wszystko wojny powodują chęć emigracji. Doskonałym przykładem takiego stanu rzeczy była Polska. W okresie okupacji sowiecko-komunistycznej wielu rodaków „wybierało wolność", jak się to wówczas określało, przy pierwszej nadarzającej się okazji. Według szacunkowych danych tylko w latach 1980–1982 z Polski wyjechało około miliona osób.

„Partactwo w zakresie polityki gospodarczej na niespotykaną skalę", jak Robert Mundell (Nobel z ekonomii w 1999 r.) określił terapię wstrząsową Leszka Balcerowicza, spowodowało zapaść polskiej gospodarki i gwałtowny wzrost bezrobocia. Sytuacji nie poprawiło ponowne przejęcie sterów rodzimej ekonomii przez Balcerowicza, który tym razem jako wicepremier w rządzie AWS-UW „schładzał" rzekomo przegrzaną gospodarkę. Potem jako prezes NBP utrzymywał realną stopę procentową na niesłychanie wysokim poziomie i wskutek tej polityki stopa bezrobocia dosięgła niemal 20 proc. W takiej sytuacji w chwili przystąpienia naszego kraju do UE w mgnieniu oka setki tysięcy Polaków wyjechało za granicę.

Nasz kraj nie jest jedynym obszarem, w którym polityka gospodarcza wymusiła masowy exodus mieszkańców. Bliski Wschód czy Afryka, gdzie panuje wszechogarniające przekupstwo, to potencjalnie niemal nieograniczone źródło imigrantów.

Jeszcze ważniejszym czynnikiem, który powoduje masowy exodus, są wojny. Do inwazji na Irak w roku 2003 kraj ten dość szybko się rozwijał, pomimo obowiązujących sankcji gospodarczych. Dziś ogromne rzesze chcą wyjechać z Iraku. Podobnie arabska wiosna i będąca jej skutkiem wojna domowa w Syrii spowodowała ucieczkę milionów ludzi. To głównie Syryjczycy szturmowali granice UE w 2015 r. Kolejną katastrofą migracyjną okazała się interwencja Francji i Wielkiej Brytanii w Libii. Do chwili obalenia reżimu pułkownika Kaddafiego Libia była krajem, w którym pracowały setki tysięcy obcokrajowców. Dziś jest to główny szlak przerzutu nielegalnych imigrantów z całej Afryki, a tysiące jej rdzennych mieszkańców pragnie z niej uciec.

Innym potencjalnym wielkim źródłem imigrantów jest Jemen, w którym toczy się okrutna wojna domowa, podsycana przez regionalnych potentatów: Arabię Saudyjską i Iran. Ta pierwsza jest bezpośrednio zaangażowana w ten konflikt. Prowadzi brutalną kampanię lotniczych bombardowań, której celem są także cywile.

Migranci próbują forsować granicę polsko-białoruską

fot. Twitter/Straż Graniczna

Niestety, świat mało mówi na temat wojen. Wyjątkiem był Jan Paweł II, który tak gorąco wyrażał sprzeciw wobec planowanej inwazji na Irak. Wypada tu także podkreślić podwójną miarę, jaką stosują niektóre społeczeństwa wobec interwencji zbrojnych. Francja dokonywała ogromnych wysiłków, żeby nie dopuścić do uchwalenia przez ONZ rezolucji pozwalającej USA na obalenie irackiego dyktatora Saddama Husseina. Zaledwie kilkanaście lat później ta sama Francja była inicjatorem interwencji w Libii. Pomysł ten cieszył się wielkim poparciem jej obywateli, którzy byli dumni z tego, że ich kraj zachowuje się jak mocarstwo.

Przemyt ludzi to interes na większą skalę niż przemyt narkotyków – stwierdził jeden z szefów mafii w 2015 r.

Afgańska fala?

W tej chwili ważą się losy Afganistanu, gdzie na skutek suszy zbiory zbóż były bardzo słabe i zdecydowanej większości mieszkańców grozi głód. Jak podaje agenda ONZ, Światowy Program Żywnościowy (World Food Programme), 3 miliony dzieci jest niedożywionych. Sytuacja może ulec gwałtownemu pogorszeniu, ponieważ rząd talibów jest nieuznawany przez prawie wszystkie państwa. Co gorsze, uprzednio na talibów zostały nałożone sankcje i z tego powodu nowe władze nie mają dostępu do miliardów dolarów, które poprzedni proamerykański rząd ulokował w bankach w USA i w Europie. Rezerwy posiadane w kraju, których uciekający byli władcy na czele z prezydentem Ghanim nie zdołali wywieźć, już są na ukończeniu i niebawem zabraknie funduszy niezbędnych do importu żywności.

Najwięcej pieniędzy znajduje się w USA, ale administracja prezydenta Bidena nie kwapi się z udzieleniem pomocy ludziom, którzy spowodowali wielki uszczerbek na wizerunku tego supermocarstwa. Setki milionów dolarów znajdują się w Europie, ale władze UE ani myślą odblokować te fundusze. Dla Brukseli papierkiem lakmusowym jest stosunek talibów do sprawy edukacji dziewcząt i społeczności LGBT. Ponieważ ani jedna, ani druga kwestia nie jest uregulowana po myśli UE, to pieniądze są zamrożone. Najwyraźniej, zdaniem biurokratów unijnych, jeśli dziewczęta afgańskie nie mogą chodzić do szkoły, to lepiej, żeby umierały z głodu.

Obłuda elit

Elitom europejskim zapewne wydaje się, że Afganistan jest wystarczająco daleko położony i miliony wygłodniałych ludzi do nas nie dotrą. Być może tak się stanie, niemniej fakt ten doskonale obrazuje obłudę elit. Tak naprawdę nie chodzi o ratowanie życia ludzkiego, tylko o polityczne korzyści lub o promocję własnych interesów.

W Polsce nadal jest wielu biednych, ale różni celebryci, którzy dziś chętnie udają się nad granicę i protestują przeciwko niewpuszczaniu imigrantów, jakoś tego nie zauważyli. Ilu odwiedziło dzielnice pełne biednych, gdy bezrobocie dotykało prawie co piątego chętnego do pracy? Ilu oburzonych traktowaniem migrantów, a mieszkających w ogromnych i luksusowych willach celebrytów zadeklarowało, że przyjmą ich do swoich domów i zapewnią im pełne utrzymanie aż do czasu, gdy ci będą w stanie stanąć na nogi?

Jak mówią Amerykanie: „gadanie nic nie kosztuje". Ta reguła doskonale sprawdza się na przykładzie sprawy imigrantów. „Miłosierdzie" celebrytów ma być opłacane przez podatnika, bo przecież środki, które państwo musi wydać na opiekę nad imigrantami, pochodzą z podatków. Oczywiście koszty ochrony granic też są pokrywane z podatków i im głośniej celebryci domagają się przyjmowania migrantów, tym więcej ich przybywa i tym bardziej zwiększa się koszt powstrzymywania tego naporu.

Dokładnie tak sprawy rozwinęły się w USA. W trakcie kampanii wyborczej w 2020 r. Joe Biden i demokraci ostro krytykowali Donalda Trumpa za jego antyimigracyjną politykę. Dziś na południowej granicy USA mamy do czynienia z kryzysem na niespotykaną skalę. Rekordowe rzesze imigrantów usiłują przedostać się do „ziemi obiecanej" i administracja Bidena nie jest w stanie poradzić sobie z ich napływem. Media głównego nurtu niewiele na ten temat mówią, więc „problem nie istnieje". Oczywiście, ogromną cenę za wewnątrzamerykańskie rozgrywki polityczne płacą potencjalni imigranci, którzy czekają na granicy w nader ciężkich warunkach. Wielu z nich jest po cichu bezceremonialnie odsyłanych do ojczystych krajów.

Autor jest profesorem ekonomii, wykłada w Hollins University w stanie Wirginia w USA

Z George'em Friedmanem, założycielem i dyrektorem agencji Stratfor, rozmawia Agaton Koziński

fot. Luc Van Braekel / Wikipedia

Polska niech liczy na siebie

USA próbują tworzyć sojusz antychiński na Dalekim Wschodzie. A czy NATO, pakt łączący USA i Europę, ma jeszcze znaczenie dla Ameryki?

Tutaj trzeba postawić odwrotne pytanie: czy NATO ma jeszcze znaczenie dla Europy. Stary Kontynent powinien sobie odpowiedzieć na trzy kwestie. Po pierwsze, kto jest jego przeciwnikiem. Po drugie, jaka jest jego strategia. Po trzecie, gdzie są siły zdolne zapewnić mu bezpieczeństwo. To nie jest rok 1945. Europa to bogaty kontynent, który na pierwszym miejscu stawia dbałość o swoją gospodarkę, wychodząc z założenia, że to USA zadbają o stronę wojskową. Owszem, Amerykanie wyślą do Europy żołnierzy – ale do Polski i do Rumunii, bo uważają, że są tam potrzebni. Ale twierdzenie, że Niemcy – czwarta największa gospodarka globu – mają być chronione przez USA, to szaleństwo. Dlatego to właśnie Europa w pierwszej kolejności musi określić, do czego potrzebuje NATO. Jeśli ono ma służyć tylko temu, żeby Stany Zjednoczone rozkładały nad nią parasol ochronny, to Sojusz długo nie wytrzyma. Jeśli natomiast Europa chce być partnerem Ameryki, to należy się zastanowić, jak to może wyglądać w praktyce – na przykład jak wspólnie trzymać Rosję z dala od granic NATO.

> **Twierdzenie, że Niemcy – czwarta gospodarka globu – mają być chronione przez USA, to szaleństwo.**

Akurat tę granicę Kreml regularnie próbuje testować.

Niemcy powinny przyjąć strategię, w jaki sposób radzić sobie z tym problemem. Ale Berlin zamiast tego woli budować relacje specjalne z Moskwą. To najlepiej pokazuje, że rzeczywistość zimnej wojny – w której powstało NATO – jest dziś nieaktualna. Do 1989 r. było jasne, kto stoi po której stronie. Dziś te różnice się zatarły. Tymczasem Ameryka traktuje Rosję jako zagrożenie – i działamy zgodnie z zasadą, że jeśli Rosjanie zdecydują się zaatakować, to będą musieli zabijać amerykańskich żołnierzy.

Z tego powodu wojska USA zostały rozlokowane na wschodniej flance NATO, w tym w Polsce. Ale równocześnie Joe Biden znosi sankcje na Nord Stream 2, umożliwiając Rosji dokończenie tej inwestycji. Jak zrozumieć ten ruch ze strony Białego Domu?

Z amerykańskiego punktu widzenia ta kwestia jest mniej istotna. Niemcy, do których prowadzi Nord Stream 2, zajmują odległe miejsce w rankingu państw ważnych dla USA. Stosunki z Rosją są istotniejsze, bo to państwo ma potencjał, by stać się zagrożeniem. Ten kraj może stać się powodem, dla którego wejdziemy do wojny – a lepiej wejść do niej szybko niż późno. Z tego też powodu współpracujemy z Polską i Rumunią, które robią co do nich należy na wschodniej flance. Ale jednocześnie cały czas nie wiemy, co w danej chwili robią Niemcy czy Francja. Przynajmniej Wielka Brytania zachowuje się w sposób odpowiedni. Generalnie jednak z perspektywy USA trudno Europę zrozumieć – tym bardziej że ona sama nie umie się zdefiniować. Tu jest źródło problemu. Europa natychmiast powie, jakiego zaangażowania oczekuje od USA w ramach NATO. Natomiast w żaden sposób nie można doczekać się odpowiedzi na pytanie, jakie zaangażowanie wnosi do Sojuszu sama Europa. Kontynent nie jest bezpośrednio zagrożony, Rosja nie jest tak silna, jak sama się przedstawia – choć też prowadzi skuteczną grę, np. stosując hybrydowe działania wojenne. Nie należy się jednak spodziewać, by była w stanie podbić całą Europę.

Całej Europy nie podbije – ale kraje bałtyckie już jest w stanie. Podobnie jak może znowu rozpocząć działania wojenne na Ukrainie czy nawet zagrozić Polsce. Myśli Pan, że jest takie zagrożenie?

Rosja zachowuje się niezdarnie. Widać to choćby na przykładzie sytuacji na Białorusi po wyborach prezydenckich w 2020 r. Moskwa przygotowała wtedy grunt pod miękki przewrót na szczytach władzy – ale ostatecznie Łukaszenka zdołał się utrzymać. Podobnie wygląda sytuacja w Mołdawii. Widać, że Rosja stara się układać politykę w poszczególnych krajach po swojemu, ale nie za bardzo jej to wychodzi.

Trudno jednak zakładać, żeby z tego zrezygnowała w najbliższej przyszłości.

Rosja od XVIII w. buduje swoją strefę buforową. Teraz, po utracie Ukrainy, sytuacja wymyka się jej spod kontroli, bo dla rosyjskiej strefy buforowej Ukraina jest kluczowa. Kreml musi ją kontrolować, żeby czuć się bezpiecznie. Można więc zakładać, że będzie szukał sposobu, by w ten czy inny sposób podporządkować sobie Kijów – ale na razie pomysłu na to nie znalazł.

Jak stabilna jest współczesna Rosja? Na ile trwały jest system władzy stworzony przez Putina?

Rosja jest stabilna, kiedy ma sprawnie działające KGB i kontroluje Ukrainę. To wielki kraj – i jedyny skuteczny sposób jego kontroli to efektywne, silne służby specjalne. Po rozpadzie Związku Radzieckiego władza częściowo przesunęła się w ręce oligarchów. Putin po objęciu władzy szybko zrozumiał, że jeśli chce wprowadzić porządek w kraju, musi odzyskać kontrolę nad oligarchami. I to mu się udało. Teraz pytanie, czego się spodziewać po Putinie. Historia uczy, że dojdzie do czystki, w czasie której ukształtuje się nowa silna Czeka – i dopiero wtedy kraj zacznie sprawnie funkcjonować.

Dziś Rosja ma dwie sprawne instytucje: służby i armię. To naprawdę wystarczy, by móc zorganizować życie w tak ogromnym kraju?

Oczywiście, że nie. Ale też Putin, przejmując rządy, widział, w jakiej rozsypce jest kraj. I zrobił wszystko, co umiał, żeby go ustabilizować. A że wywodził się z KGB, to oparł się na tej służbie. To normalne. Gdyby szef CIA został prezydentem Ameryki, zrobiłby dokładnie to samo. Udało mu się ustabilizować Rosję – ale to wszystko. On po prostu nie potrafi zrobić nic więcej, nie jest w stanie wprowadzić tego kraju na wyższy poziom. Jedyne, w czym jest naprawdę dobry, to podnoszenie aktywności tajnych służb w Rosji lub poza jej granicami. Tyle że tego typu działania szkodzą relacjom międzynarodowym. To sprawia, że Rosja jest krajem kruchym, delikatnym.

Jak bardzo?

Tak bardzo, że jedno poważne załamanie gospodarcze – na przykład wywołane pandemią – może ją wpędzić w głęboki kryzys. Już dziś ceny podstawowych produktów w Rosji są nie z tego świata. Jak w takich warunkach stabilizować sytuację w kraju? Wzrost cen oczywiście stał się teraz problemem całego świata. Ale dla Rosji to problem większy niż dla innych państw, bo nie posiada ona instytucji zdolnych do jego rozwiązania. Współczesna Rosja coraz bardziej przypomina wielką wioskę potiomkinowską. Stara się wyglądać poważnie i groźnie, ale gdy przyjrzymy się jej uważniej, to widać, że to tylko nadrabianie miną.

Polska zawsze szuka zbawiciela, gdyż wychodzi z założenia, że nie jest w stanie obronić się sama. Tylko że Stany Zjednoczone myślą w kategoriach własnych korzyści.

Polska w czasach prezydentury Donalda Trumpa uważała, że łączą ją z USA specjalne relacje. Po wygranej Joe Bidena relacje te gwałtownie się ochłodziły. Która z tych sytuacji mówi prawdę o stosunkach polsko-amerykańskich?

Polska zawsze szuka zbawiciela, gdyż wychodzi z założenia, że nie jest w stanie obronić się sama. To dzieje się już na poziomie świadomości. Jednocześnie uważa, że jakieś państwo będzie gotowe poświęcić własne interesy tylko po to, by pomóc Polsce. Tylko że Stany Zjednoczone myślą w kategoriach własnych korzyści. Dziś dla nich jest ważne określenie granicy, której Rosja nie może przekroczyć. Zgodnie z tym założeniem Moskwa może wejść na Ukrainę, na Białoruś – ale już nie do Polski, Rumunii czy na Morze Czarne.

Wschodnia flanka NATO w ostatnich latach została wyraźnie wzmocniona przez USA.

Ale też Polska musi zrozumieć, że nikt jej nie będzie bronił tak jak w czasach zimnej wojny, gdy obrona kolektywna oznaczała stacjonowanie w zagranicznych bazach 10 tys. czołgów i 40 tys. żołnierzy. Proszę zwrócić uwagę, jak broni się Izrael. Robi to poprzez rozwój różnego rodzaju technologii. Polska mogłaby działać w podobny sposób, przecież macie znakomitych naukowców, zawsze ich mieliście. Problem w tym, że Polska woli szukać swojego zbawiciela, zamiast myśleć, jak sobie radzić samodzielnie. Dziś wojen nie wygrywają wielkie armie. Dziś wygrywają je naukowcy, którzy są zdolni stworzyć nowe typy broni i wprowadzić je do użytku.

Akurat w Polsce przykład Izraela bardzo często wraca w dyskusjach o tym, w jaki sposób powinniśmy dbać o własne bezpieczeństwo.

Wiem – ale cały czas nie widzę zmiany w polskim sposobie myślenia. Tym bardziej że w obecnej rzeczywistości Polska ma jedną z najsilniejszych armii na kontynencie. Przewyższa dużą część państw europejskich, które zresztą nawet nie myślą o tym, czy posiadają jakąkolwiek armię.

Ale – jak sam Pan zauważył – mamy naukowców.

Na tym należy się skupić. Na przykład stworzyć system obrony przeciwlotniczej, której Rosjanie nie byliby w stanie spenetrować. Albo zdobyć możliwość wykorzystania na polu walki dronów. Albo stworzyć system kosmicznej inwigilacji, który pozwala dostrzec wroga, zanim on przekroczy granicę – to zresztą dziś wcale nie jest bardzo zaawansowana technologia. Na pewno nie można dziś odwoływać się do wzorców konfliktów z czasów zimnej wojny – to starożytność. Dziś nawet tak małe kraje, jak Singapur czy Izrael, są w stanie myśleć samodzielnie o własnym bezpieczeństwie. A Polska jest dużo większa, ma większe zasoby, możliwości. Tylko trzeba pamiętać, że dziś czołgów nie zatrzymuje się czołgami. Bo dziś wielkość armii nie przesądza o tym, jak silne militarnie jest państwo. W tym wszystkim nie chodzi o liczbę czołgów. To należy wziąć pod uwagę.

Fragment wywiadu, który pod pierwotnym tytułem „Polska ma dzisiaj jedną z najsilniejszych armii w Europie" ukazał się w nr. 35 miesięcznika opinii „Wszystko co Najważniejsze". Skróty i nowy tytuł pochodzą od redakcji tygodnika „Idziemy".

Wolę raczej Kościół poturbowany, poraniony i brudny, bo wyszedł na ulice, niż Kościół chory z powodu zamknięcia się i wygody z przywiązania do własnego bezpieczeństwa – mówi papież. Co ma na myśli?

Peryferie Franciszka

ks. Przemysław Artemiuk

O wyjściu i udaniu się na peryferie Franciszek pisze w swoim programowym dokumencie – adhortacji apostolskiej „Evangelii gaudium". Abraham i Mojżesz usłyszeli Boże wezwanie do wyruszenia w drogę. „Wszyscy jesteśmy wezwani do tego misyjnego «wyjścia» (…) wyjścia z własnej wygody i zdobycia się na odwagę, by dotrzeć na wszystkie peryferie świata potrzebujące światła Ewangelii" (EG, nr 20).

Jest to wezwanie, które papież kieruje do wszystkich wiernych, do całego Kościoła, który jest wspólnotą w drodze. „Wyjdźmy, wyjdźmy, by ofiarować wszystkim życie Jezusa Chrystusa. (…) Nie chcę Kościoła troszczącego się o to, by stanowić centrum, który w końcu zamyka się w gąszczu obsesji i procedur. Jeśli coś ma wywoływać święte oburzenie, niepokoić i przyprawiać o wyrzuty sumienia, to niech będzie to fakt, że tylu naszych braci żyje pozbawionych siły, światła i pociechy z przyjaźni z Jezusem Chrystusem, bez przygarniającej ich wspólnoty wiary, bez perspektywy sensu i życia" (EG, nr 49).

Gdzie są peryferie?

Papież zaprasza, by wychodzić i poszukiwać oddalonych, zmarginalizowanych. „Trzeba więc wyjść, doświadczyć naszego namaszczenia, jego mocy i jego odkupieńczej skuteczności: na peryferiach, tam, gdzie jest cierpienie, rozlew krwi, ślepota (…)".

Pojęcie „peryferii" Franciszek przejął od argentyńskiej filozof Amelii Podetti (1928–1979). Peryferyjność jest związana w jej myśli ze zmianą perspektywy patrzenia na świat. Nie liczy się to, co jest w centrum, ale to, co na marginesie. To wpłynęło na sposób postrzegania Kościoła przez obecnego papieża – z perspektywy slumsów, z osiedli *Villas de miseria* latynoamerykańskich metropolii.

Jeszcze jako jezuita, a potem argentyński kardynał, Jorge M. Bergoglio skonkretyzował pojęcie peryferii, stosując je do ewangelizacji. Zadaniem wierzących jest iść tam, aby zanieść Ewangelię. „Kościół ukazuje zranionej ludzkości swoje matczyne oblicze, swoją twarz mamy. Nie czeka, aż zranieni zapukają do jego drzwi, idzie szukać ich na ulicach, zbiera ich, przytula, leczy, sprawia, że czują się kochani" – mówił Franciszek.

Według papieża do ludzi pozostających na peryferiach w sposób szczególny kierowana jest Dobra Nowina. Naśladowanie Mistrza z Nazaretu polega na odwadze wyjścia ze swego świata ku innym, na odkrywaniu peryferii pełnych ludzi skrzywdzonych, ubogich, doświadczających niesprawiedliwości. Papież pisze: „Kościół jest wezwany do tego, aby wyszedł na zewnątrz i skierował swe kroki na peryferie, nie tylko te geograficzne, ale także egzystencjalne: peryferie tajemnicy grzechu, bólu, niesprawiedliwości, ignorancji, abstrahując od religii, przekonań, peryferie wszystkich rodzajów biedy".

W sensie duchowym peryferie to po pierwsze miejsca, gdzie nie ma poczucia obecności Boga, ludzie Go osobiście nie znajdują bądź został przez nich odrzucony.

Po drugie, to doświadczenie egzystencjalne, które cechuje się biedą materialną i duchową, pełne smutku, cierpienia, odrzucenia i obojętności. Po trzecie, oznacza ono rozmaite sytuacje, w których wierni mogą stracić wiarę – z powodu ataków na wartości chrześcijańskie oraz rozmaitych negatywnych doświadczeń. Wszędzie tam Kościół musi iść wciąż z Ewangelią.

Jezuicki charyzmat

Ten sposób myślenia wpisuje się w duchowość i wrażliwość jezuicką. „Z centrum Rzymu Ignacy posyłał jezuitów na rubieże, do nowego świata, by «głosili Pana ludom i kulturom, które Go jeszcze nie znały»" – czytamy w dokumentach zakonu. Franciszka Ksawerego posłał do Indii. Za nim podążały tysiące jezuitów. W tradycji Towarzystwa Jezusowego już od początku celem jest docieranie na krańce świata, przekraczanie granic państw, kultur, kontynentów. Św. Ignacy z Loyoli pragnął też, by jezuici przekraczali innego rodzaju granice: pomiędzy biednymi i bogatymi, wykształconymi i niewykształconymi.

Uczestnicy Mszy świętej „na peryferiach" w Argentynie

fot. arch. WDWP

Kontynuując tę misję, papież Franciszek wskazuje na peryferie jako miejsca ewangelizacji. Wie bowiem, że to Jezus „zachęca nas, byśmy uchwycili głębię Jego serca, to, co czuje wobec tłumów, wobec spotkanych ludzi". Równocześnie papież piętnuje postawy przeciwne, takie jak wycofanie, obojętność, zamknięcie. „Pan Jezus – stwierdza Franciszek – przebywający w Kościele nie może wydostać się na zewnątrz. To obraz zamknięcia, obraz tych chrześcijan, którzy mają klucze, ale zabierają je ze sobą, nie otwierając drzwi. Nawet gorzej, zatrzymują się w drzwiach i nie pozwalają innym wejść do środka, sami też nie wchodzą".

W ten sposób papież zachęca do refleksji nad kondycją Kościoła oraz wskazuje na przestrzenie duszpasterskich zaniedbań. Chce odważnego duszpasterstwa, aby zmniejszać panowanie grzechu i niesprawiedliwości w świecie, a równocześnie zachęcać wierzących do solidarności, zaangażowania i odpowiedzialności. Jest to droga urzeczywistniania się Królestwa Bożego.

Wyjdźcie!

Kościół wychodzący do świata stanowi jeden z ulubionych motywów Franciszka. Papież, odnosząc się do tekstu Łukaszowej Ewangelii, komentuje wędrówkę uczniów i w niej widzi model wyjścia. „Spotkanie Jezusa z dwoma uczniami z Emaus, wyjaśnia Franciszek, jest krótkie. Lecz jest w nim całe przeznaczenie Kościoła. Mówi nam, że wspólnota chrześcijańska nie zamyka się w obwarowanej fortecy, lecz wędruje w swoim życiowym środowisku, a więc drogą. I tam spotyka osoby z ich nadziejami i rozczarowaniami, niekiedy wielkimi. Kościół słucha historii wszystkich, tak jak one się kształtują w ukryciu indywidualnej świadomości, a potem ofiarowuje Słowo życia, świadectwo miłości, miłości wiernej aż do końca. (…) A Jezus zawsze jest z nami, by dawać nam nadzieję, by rozgrzewać nasze serca, mówiąc: «Idź naprzód, jestem z tobą, idź naprzód». (…) Bóg idzie z nami zawsze, zawsze, również w chwilach najboleśniejszych, nawet w chwilach najgorszych, nawet w chwilach porażki: Tam jest Pan".

Kościół jest wezwany do tego, aby wyszedł na peryferie: nie tylko te geograficzne, ale także egzystencjalne.

Inicjatywa leży zawsze po stronie Boga, który inspiruje do podjęcia misji. „Bóg zawsze nas poprzedza! Kiedy myślimy, że podążamy daleko, na najdalsze peryferie, i być może nieco się lękamy, w rzeczywistości On już tam jest! Jezus czeka na nas w sercu twego brata, w jego zranionym ciele, w jego uciśnionym życiu, w jego duszy pozbawionej wiary". Wydaje się, że otwartość na peryferyjność misji jest znamieniem autentycznej wiary. „Każda wspólnota – wyjaśnia Franciszek – jest «dojrzała» wówczas, gdy wyznaje wiarę, celebruje ją z radością podczas liturgii, gdy żyje miłością i głosi bez wytchnienia Słowo Boże, wychodząc ze swego zamknięcia, aby je nieść również na «peryferie», zwłaszcza tym, którzy nie mieli jeszcze możliwości poznania Chrystusa".

Kościół nie może być bierny. Nie powinien też bezczynnie przyglądać się temu, co dzieje się wokół niego. Zdaniem papieża wierzący nie mogą czekać, aż ktoś zapuka do ich drzwi. To zamknięty model działalności pastoralnej. Należy go zastąpić nową wizją, którą cechują otwarte drzwi. Dziś potrzeba Kościoła żyjącego Ewangelią, który jest dobry jak Samarytanin. Wychodzi na drogi świata, dotyka ran ludzkości, opatruje i leczy je. „Kościół jest powołany, aby dotrzeć na dzisiejsze rozstaje dróg, to znaczy do peryferii geograficznych i egzystencjalnych ludzkości, do tych miejsc na obrzeżach, do tych sytuacji, w których ludzie znajdują się w obozach i żyją strzępami człowieczeństwa, bez nadziei".

W ten sposób Franciszek wskazuje nam, że nie możemy się zadowalać przebywaniem w bezpiecznym i zamkniętym gronie ludzi wierzących, nie zważając na tych, którzy cierpią biedę materialną lub nie znają Chrystusa. Zadaniem wszystkich wspólnot i każdego z nas jest wychodzenie z Dobrą Nowiną, nawet jeśli wiąże się to z ryzykiem odrzucenia. Powinni nas interesować nie tylko inni członkowie wspólnoty modlitewnej czy zaangażowani parafianie, ale też deklarujący się jako ateiści lub wręcz wrogo nastawieni do chrześcijaństwa znajomi z pracy czy sąsiedzi. Powinni nas interesować także ci, którzy realnie żyją w ubóstwie lub samotności, choć często głośno nie krzyczą. Dobra Nowina jest bowiem skierowana do wszystkich.

fot. xhz

SŁUCHAJMY SYNA BOŻEGO

Święto Chrztu Pańskiego, które przeżywamy w pierwszą niedzielę po uroczystości Objawienia Pańskiego, zamyka okres Bożego Narodzenia w liturgii i jednocześnie w pewien sposób wprowadza nas w rozpoczynający się jutro okres zwykły. Dzięki świadectwu św. Łukasza przenosimy się do miejsca, w którym wokół Jana Chrzciciela gromadzili się ludzie, którzy słuchali jego nauczania i przyjmowali chrzest z jego rąk. Został on przez Boga posłany, by zapowiadać przyjście kogoś mocniejszego – oczekiwanego Mesjasza.

Jezus z Nazaretu zrealizował tę zapowiedź. Rozpoczynając czas publicznej działalności, przybył nad Jordan, by z rąk Jana przyjąć chrzest. Wtedy to rozległ się głos Ojca Niebieskiego: „Ty jesteś moim Synem umiłowanym, w Tobie mam upodobanie". Te ważne słowa są potwierdzeniem prawdy, że Jezus jest nie tylko oczekiwanym Pomazańcem Bożym, ale jest także prawdziwie Synem Bożym.

Spróbujmy spojrzeć na to zdanie w kontekście całej publicznej działalności Chrystusa, która rozpoczęła się właśnie poprzez Jego chrzest w wodach Jordanu. Słowa Ojca stanowią swoisty klucz interpretacyjny podany zgromadzonym wokół Zbawiciela w tym momencie – oraz wszystkim, którzy będą się wokół Niego gromadzić, jako świadkowie Jego słów i czynów, świadkowie Jego nauczania, w tym także znaków, które będzie czynił. Słowa przez Niego głoszone, znaki przez Niego dokonywane – to słowa i czyny Syna Bożego. Jako takie powinny być przyjmowane i szanowane przez wszystkich świadków nauczania Zbawiciela. Niestety, rzeczywistość pokazała, że nie wszyscy w ten sposób chcieli przyjąć to nauczanie, które przekazywał Jezus w czasie publicznej działalności.

Przed nami stoi podobne zadanie. Św. Łukasz przekazuje to „potwierdzenie identyfikacji" Chrystusa na początku opisu czasu Jego nauczania. Jesteśmy wezwani, by słuchać lektury kolejnych fragmentów Ewangelii podczas liturgii czy też osobiście czytać to słowo, biorąc do ręki Biblię w kolejnych dniach i tygodniach roku liturgicznego. Jednak zobowiązanie do wsłuchiwania się ze skupieniem i uwagą, i należnym szacunkiem w słowa Jezusa Chrystusa, Syna Bożego, jest zadaniem zawsze aktualnym.

Zbawiciel poucza nas swoim słowem na drogach naszej codzienności. Przyjmujmy Jego słowo z wiarą i rozważajmy je, by móc coraz lepiej pełnić wolę naszego Pana!

ks. Jan Krupka
Kapelan Opactwa Mniszek Benedyktynek w Łomży

ŚWIĘTO CHRZTU PAŃSKIEGO

9 stycznia 2022

Czytanie z Księgi Proroka Izajasza
40, 1-5. 9-11
„Pocieszajcie, pocieszajcie mój lud!" – mówi wasz Bóg. „Przemawiajcie do serca Jeruzalem i wołajcie do niego, że czas jego służby się skończył, że nieprawość jego odpokutowana, bo odebrało z ręki Pana karę w dwójnasób za wszystkie grzechy".
Głos się rozlega: „Drogę Panu przygotujcie na pustyni, wyrównajcie na pustkowiu gościniec dla naszego Boga! Niech się podniosą wszystkie doliny, a wszystkie góry i pagórki obniżą; równiną niechaj się staną urwiska, a strome zbocza niziną. Wtedy się chwała Pańska objawi, razem ją każdy człowiek zobaczy, bo usta Pańskie to powiedziały".
Wstąp na wysoką górę, zwiastunko dobrej nowiny na Syjonie! Podnieś mocno twój głos, zwiastunko dobrej nowiny w Jeruzalem! Podnieś głos, nie bój się! Powiedz miastom judzkim: „Oto wasz Bóg! Oto Pan Bóg przychodzi z mocą i ramię Jego dzierży władzę. Oto Jego nagroda z Nim idzie i przed Nim Jego zapłata. Podobnie jak pasterz pasie On swą trzodę, gromadzi ją swoim ramieniem, jagnięta nosi na swej piersi, owce karmiące prowadzi łagodnie".

Psalm responsoryjny
104, 1-4. 24-25. 27-30
Refren: Chwal i błogosław, duszo moja, Pana.
Błogosław, duszo moja, Pana,
Boże mój, Panie, Ty jesteś bardzo wielki!
odziany w majestat i piękno,
światłem okryty jak płaszczem.

Chmury są Twoim rydwanem,
przechadzasz się na skrzydłach wiatru.
Wichry używasz za swych posłów,
sługami Twoimi ogień i płomienie.
Jak liczne są dzieła Twoje, Panie!

Ty wszystko mądrze uczyniłeś,
ziemia jest pełna Twoich stworzeń.
Oto jest morze, ogromne i szerokie,
a w nim żyjątek bez liku,
zwierząt wielkich i małych.

Wszystko to czeka na Ciebie,
byś dał im pokarm we właściwym czasie.
Gdy im dajesz, zbierają,
gdy otwierasz swą rękę, sycą się Twym dobrem.

Kiedy odbierasz im oddech, marnieją
i w proch się obracają.
Stwarzasz je, napełniając swym Duchem,
i odnawiasz oblicze ziemi.

Czytanie z Listu Świętego Pawła Apostoła do Tytusa
2, 11-14; 3, 4-7
Ukazała się łaska Boga, która niesie zbawienie wszystkim ludziom i poucza nas, abyśmy wyrzekłszy się bezbożności i żądz światowych, rozumnie i sprawiedliwie, i pobożnie żyli na tym świecie, oczekując błogosławionej nadziei i objawienia się chwały wielkiego Boga i zbawiciela naszego, Jezusa Chrystusa, który wydał samego siebie za nas, aby odkupić nas od wszelkiej

nieprawości i oczyścić lud wybrany sobie na własność, gorliwy w spełnianiu dobrych uczynków.
Gdy ukazała się dobroć i miłość Zbawiciela naszego, Boga, do ludzi, nie ze względu na sprawiedliwe uczynki, jakie spełniliśmy, lecz z miłosierdzia swego zbawił nas przez obmycie odradzające i odnawiające w Duchu Świętym, którego wylał na nas obficie przez Jezusa Chrystusa, Zbawiciela naszego, abyśmy usprawiedliwieni Jego łaską, stali się w nadziei dziedzicami życia wiecznego.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja.
Jan powiedział: „Idzie mocniejszy ode mnie;
On będzie was chrzcił Duchem Świętym i ogniem".

Słowa Ewangelii według Świętego Łukasza
3, 15-16. 21-22
Gdy lud oczekiwał z napięciem i wszyscy snuli domysły w swych sercach co do Jana, czy nie jest Mesjaszem, on tak przemówił do wszystkich: „Ja was chrzczę wodą; lecz idzie mocniejszy ode mnie, któremu nie jestem godzien rozwiązać rzemyka u sandałów. On będzie was chrzcił Duchem Świętym i ogniem".
Kiedy cały lud przystępował do chrztu, Jezus także przyjął chrzest. A gdy się modlił, otworzyło się niebo i Duch Święty zstąpił na Niego, w postaci cielesnej niby gołębica, a z nieba odezwał się głos: „Ty jesteś moim Synem umiłowanym, w Tobie mam upodobanie".

Kalendarium liturgiczne

Poniedziałek, 10 stycznia
Dzień powszedni, a w diecezji drohiczyńskiej święto poświęcenia kościoła katedralnego w Drohiczynie
Czytania mszalne: 1 Sm 1, 1-8; Ps 116b, 12-19; Mk 1, 14-20

Wtorek, 11 stycznia
Czytania mszalne: 1 Sm 1, 9-20; Ps: 1 Sm 2, 1. 4-8; Mk 1, 21-28

Środa, 12 stycznia
Czytania mszalne: 1 Sm 3, 1-10. 19-20; Ps 40, 2. 5. 7-10; Mk 1, 29-39

Czwartek, 13 stycznia
Dzień powszedni albo wspomnienie św. Hilarego, biskupa i doktora Kościoła
Czytania mszalne: 1 Sm 4, 1b-11; Ps 44, 10-11. 14-15. 24-25; Mk 1, 40-45

Piątek, 14 stycznia
Czytania mszalne: 1 Sm 8, 4-7. 10-22a; Ps 89, 16-19; Mk 2, 1-12

Sobota, 15 stycznia
Czytania mszalne: 1 Sm 9, 1-4. 17-19; 10, 1; Ps 21, 2-7; Mk 2, 13-17

fot. PAP/EPA/Fabio Frustaci

Z nauczania papieża Franciszka

NAJPIERW „TY", A POTEM „JA"
Spójrzmy na Maryję, która w dzisiejszej Ewangelii mówi do Jezusa: „Ojciec Twój i ja szukaliśmy Ciebie" (w. 48). Twój ojciec i ja, nie „ja i Twój ojciec": przed „ja" jest „ty"! Nauczmy się tego: „ty" jest przed „ja". W moim języku istnieje przymiotnik stosowany wobec ludzi, którzy najpierw mówią „ja", a potem „ty": „ja, ja, ze mną, dla mnie i z korzyścią dla mnie"; wobec takich ludzi, którzy najpierw stawiają „ja", a potem ty. Nie, tak nie wolno, w Świętej Rodzinie najpierw jest „ty", a potem „ja".
Aby strzec harmonii w rodzinie, musimy walczyć z dyktaturą „ja", gdy „ja" się nadyma. Groźne jest, gdy zamiast słuchać siebie nawzajem, wyrzucamy sobie prosto w twarz nasze błędy; gdy zamiast troszczyć się o innych, skupiamy się na naszych potrzebach; gdy zamiast rozmawiać, izolujemy się z naszymi telefonami komórkowymi – smutno widzieć rodzinę podczas obiadu, z której każdy ma telefon komórkowy i nie rozmawia ze sobą; gdy oskarżamy się nawzajem, powtarzając wciąż te same frazesy, wystawiając sztukę, która została już obejrzana, gdzie każdy chce mieć rację, a na koniec zapada zimna cisza. To rozdzierające milczenie, zimne po rodzinnej sprzeczce, to jest okropne, szkaradne! Powtarzam moją radę: wieczorem, po wszystkim, zawrzyjcie pokój. Nigdy nie kładź się spać bez zawarcia pokoju, w przeciwnym razie następnego dnia wybuchnie „zimna wojna"! A to jest niebezpieczne, bo zapoczątkowuje historię wyrzutów, historię pretensji. Ileż to razy, niestety, w murach domowych ze zbyt długich okresów milczenia i nieleczonych egoizmów rodzą się i narastają konflikty! Czasami dochodzi nawet do przemocy fizycznej i moralnej. To rozbija harmonię i zabija rodzinę. Nawróćmy się z „ja" na „ty". To, co w rodzinie powinno być najważniejsze, to „ty". I każdego dnia, proszę, pomódlcie się trochę razem, jeśli możecie podjąć taki wysiłek, aby prosić Boga o dar pokoju w rodzinie.

Z rozważania przed modlitwą „Anioł Pański" 26 grudnia

POWRÓĆMY DO BETLEJEM
W Betlejem ubodzy i bogaci są razem: ci, którzy oddają cześć, jak Magowie, i ci, którzy pracują, jak pasterze. Wszystko się łączy, kiedy Jezus jest w centrum: nie nasze wyobrażenia o Jezusie, lecz On, Żyjący. A zatem, drodzy bracia i siostry, powróćmy do Betlejem, powróćmy do źródeł: do istoty wiary, do pierwszej miłości, do adoracji i miłosierdzia. Spójrzmy na pielgrzymujących Magów i jako Kościół synodalny, w drodze, udajmy się do Betlejem, gdzie Bóg jest w człowieku, a człowiek w Bogu; gdzie Pan jest na pierwszym miejscu i jest uwielbiany; gdzie ostatni zajmują miejsce najbliżej Niego; gdzie pasterze i Magowie stoją razem w braterstwie silniejszym niż wszelkie klasyfikacje. Niech Bóg nam da, abyśmy byli Kościołem adorującym, ubogim i braterskim. To jest najważniejsze. Powróćmy do Betlejem.

Podczas pasterki, 24 grudnia

Dwie Wigilie

Piotr Kościński

Gdy katolicy po Bożym Narodzeniu szykują się do świętowania sylwestra i Nowego Roku, prawosławni i grekokatolicy myślą o zbliżających się świętach.

Powodem są różnice w kalendarzu liturgicznym: na Zachodzie oparty jest on na kalendarzu gregoriańskim, a na Wschodzie – na juliańskim.

We wszystkich krajach, w których obok siebie żyją katolicy obrządku rzymskiego, grekokatolicy i prawosławni, końcówka starego roku i początek kolejnego wyglądają dość szczególnie. Przede wszystkim jest to okazja do powszechnego świętowania i radości. Najpierw obchodzone jest katolickie Boże Narodzenie. Potem jest Nowy Rok. Niecały tydzień później można cieszyć się podczas prawosławnej czy greckokatolickiej Wigilii i świąt. Wreszcie przypada „Stary Nowy Rok", w Polsce zupełnie nieznany. Oczywiście chodzi o ten z kalendarza juliańskiego.

Kolędowanie w Kijowie

fot. PAP/EPA/Sergey Dolzhenko

Dziadek Mróz i Śnieżynka

Na obszarze postsowieckim z Bożym Narodzeniem o palmę pierwszeństwa wciąż walczy Nowy Rok.

W Związku Radzieckim postanowiono Boże Narodzenie wymazać z kalendarza, podobnie jak inne chrześcijańskie święta. Bolszewicy starali się tworzyć zupełnie nowe uroczystości; w tym wypadku skorzystali z okazji, jaką stanowił Nowy Rok. W 1935 r. II sekretarz KC Komunistycznej Partii Ukrainy Paweł Postyszew zaproponował uroczyste świętowanie właśnie tego dnia i dekorowanie „noworocznych choinek". Napisał o tym w najważniejszej, komunistycznej gazecie „Prawda", od razu uprzedzając, że krytyka tego pomysłu będzie uznawana za „lewicowe odchylenie". W istocie był to pomysł samego Stalina, a pierwsza noworoczna choinka stanęła w Charkowie, ówczesnej stolicy Ukrainy.

fot. PAP/EPA/Sergey Dolzhenko

Znaleziono też alternatywę dla Świętego Mikołaja: Dziadka Mroza, któremu towarzyszyła Śnieżynka. Jeśli ktokolwiek myśli, że trzydzieści lat po rozpadzie ZSRR Dziadek Mróz odszedł w niepamięć, to się głęboko myli. – Nowy Rok to [dla Rosjan] jedyne prawdziwe święto obok Dnia Zwycięstwa [9 maja – red.] – mówił dla portalu 19RUS deputowany do rosyjskiej Dumy Państwowej Denis Krawczenko. I dlatego Dziadek Mróz nie tylko ma się dobrze w Rosji, ale jest nawet „eksportowany" – pod koniec 2021 r. wyjechał do Syrii, by „spotkać się z dziećmi". Małych Syryjczyków odwiedził więc aktor przebrany w niebieski strój w białe esy-floresy.

Na Ukrainie Dziadek Mróz też przetrwał – w Żytomierzu wynajęcie tak przebranego miejscowego aktora kosztuje 1000 hrywien, czyli 150 złotych. Ale aktor ma w zapasie także strój Świętego Mikołaja…

W stronę Moskwy czy Zachodu

Rosjanie świętują więc w sposób, który można określić jako trochę sowiecki, a trochę prawosławny; katolickich świąt się nie obchodzi. Na Białorusi jest podobnie; choć żyje tam wielu katolików, białoruski Kościół prawosławny jest podporządkowany Patriarchatowi Moskiewskiemu. Jak wyjaśnił dziennikarzom protojerej Siergiej Gordun, prorektor Instytutu Teologii Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego, przyczyna różnicy w terminie świętowania jest prosta: „Europejczycy żyją według kalendarza słonecznego", natomiast prawosławni „nazywają Jezusa Chrystusa Słońcem Prawdy" i stąd „pełen szacunku stosunek do «starego stylu»". Starego, czyli kalendarza juliańskiego.

Na Ukrainie jest inaczej. Prawosławie jest podzielone na Cerkiew niezależną oraz znacznie mniejszą podległą Moskwie. Ta pierwsza planuje zmianę daty świąt za dziesięć lat.

– Popieram przejście na obchody Bożego Narodzenia według kalendarza nowojuliańskiego [gregoriańskiego – red.], ale proces ten powinien przebiegać stopniowo. Żeby się udał, musimy działać mądrze – mówił pa-

triarcha Kijowa i całej Ukrainy Epifaniusz.

Ukraińskie społeczeństwo za najważniejsze uznaje tylko dwa wydarzenia w roku – właśnie Boże Narodzenie i Nowy Rok. 25 grudnia narodzenie Chrystusa świętuje 4 proc. obywateli tego kraju, podczas gdy 7 stycznia – aż 71 proc. Ale dla aż 18 proc. istotne są obie daty.

Jednak zmiana terminu Bożego Narodzenia to sprawa polityczna. Tak jak oficjalne uznanie przez światowe prawosławie niezależności ukraińskiej Cerkwi było polityczne – ostatecznie Prawosławny Kościół Ukrainy otrzymał tzw. tomos od patriarchy ekumenicznego z Konstantynopola. Sprawą daty świąt bardzo zaniepokoili się Rosjanie. Cytowany przez portal gazeta.ru politolog Rusłan Bortnik dowodził, że patriarcha Epifaniusz chce „zbliżenia do europejskiej, katolickiej tradycji religijnej i politycznej". A to Moskwy wcale nie cieszy.

Zasadniczo łatwiej mieliby grekokatolicy. Zamieszkują głównie trzy obwody: lwowski, tarnopolski i iwanofrankiwski (tzw. Galicję Wschodnią). Ale jak można wyczytać w ukraińskich mediach, dla tego Kościoła byłoby o wiele wygodniej, gdyby cały proces odbywał się równolegle ze zmianami w niezależnej ukraińskiej Cerkwi.

Tygodnik „Idziemy" poprosił o komentarz ks. Eugeniusza Popowicza, arcybiskupa metropolitę archieparchii przemysko-warszawskiej Kościoła greckokatolickiego w Polsce.

– Na Ukrainie głosy za zmianą kalendarza liturgicznego pojawiają się zazwyczaj w okresie świąt Bożego Narodzenia, a później milkną. Sądzę, że dla Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego w Ukrainie zmiana kalendarza nie jest w obecnej chwili priorytetem z uwagi na inne wyzwania, z którymi nasz Kościół musi się zmagać. Również nie można w tej tak ważnej sprawie ignorować przesłanek ekumenicznych, bardzo ważnych z perspektywy Kościoła na Ukrainie – podkreśla abp Popowicz. I jak wskazuje, w Kościele greckokatolickim w Polsce debata nad zmianą kalendarza liturgicznego z juliańskiego na gregoriański trwa od dłuższego czasu. – W tym celu kilka lat temu nawet przeprowadziliśmy „ankietowanie" wiernych. Około dwóch trzecich wiernych, którzy wypowiedzieli się na temat zmiany kalendarza, było za przejściem na kalendarz gregoriański. Ostateczna decyzja ma zostać podjęta uchwałą delegatów wspólnego soboru (odpowiednik synodu diecezjalnego) trzech naszych eparchii w najbliższej przyszłości. Niestety, ograniczenia podyktowane wciąż szalejącą pandemią nie pozwalają nam na zwyczajne zwołanie Soboru Metropolii Przemysko-Warszawskiej. Ewentualna uchwała delegatów soboru da możliwość podjęcia stosownej decyzji Synodowi Biskupów Metropolii Przemysko-Warszawskiej – dodaje.

W Kościołach wschodnich Boże Narodzenie obchodzone jest 7 stycznia. Prawosławny Kościół Ukrainy planuje przejście na kalendarz gregoriański.

Nieuchronne zmiany

Tak czy inaczej, na wschód od polskiej granicy świętowanie Bożego Narodzenia będzie się powoli zmieniać. Szybciej na Ukrainie, wolniej na Białorusi – chyba że dojdzie tam do znaczących zmian politycznych – i najwolniej w Rosji. I choć Święty Mikołaj nie zdołał jeszcze wyprzeć Dziadka Mroza, to jednak najszybciej zanikają tradycje wywodzące się właśnie z czasów ZSRR. Ale inaczej niż w Polsce, a tym bardziej w innych krajach europejskich, Kościoły prawosławne są tam dość silnie powiązane z władzami. I dlatego nie są do końca samodzielne. A władze, zwłaszcza te w Moskwie, chętnie manipulują świętami dla własnych korzyści.

Grażyna Rybak

Zaparcia u dzieci

Zaparcie, zwane inaczej zatwardzeniem, obstrukcją, czyli oddawanie stolca rzadziej niż dwa razy na tydzień, jest przyczyną nawet 7,5 proc. wizyt dzieci u pediatry i do 35 proc. u gastroenterologa oraz w ośrodkach specjalistycznych. Statystyki światowe mówią, że problem dotyczy 10–30 proc. dzieci, a u ok. 10 proc. pacjentów ma charakter przewlekły. Pierwsze objawy mogą pojawić się już w pierwszym roku życia, ale najczęściej występują w okresie kontroli wypróżnień u przedszkolaków. Warto wiedzieć, że w 95 proc. przypadków zaparcie jest problemem czynnościowym i nie jest wywołane chorobą organiczną. Jest to objaw zawsze wymagający diagnostyki, ponieważ przyczyn zaparć jest wiele, a leczenie zależy od rozpoznanej przyczyny: nieodpowiednia dieta, alergie, niedoczynność tarczycy, wada jelit, niedobór lub nadmiar witaminy D3, odwodnienie, brak ruchu.

Zaleganie stolca nie jest korzystne i wymaga leczenia, które powinno się rozpocząć jak najwcześniej, zanim dojdzie do poszerzenia jelita przepełnionego kałem, rozdęcia mięśni esicy oraz obniżenia czucia wypełnienia odbytnicy. Terapia powinna być całościowa i długofalowa.

Działania wstępne przy wystąpieniu zaparcia polegają na dbaniu o prawidłową dietę, bogatą w warzywa surowe, gotowane, kasze, oleje, kefiry, jogurty, maślanki oraz odpowiednie nawodnienie organizmu i regularną aktywność fizyczną, bo ruch znacznie pobudza perystaltykę jelita grubego. U dzieci i młodzieży przy przewlekłych zaparciach, gdzie dochodzi do popuszczania stolca (brudzenia bielizny), pomocny jest tzw. trening defekacyjny, polegający na regularnych, codziennych, odbywających się o tej samej porze próbach wypróżnienia, trwających do 10 minut. Czasem pomocna może być opieka psychologa i/lub psychiatry.

W farmakoterapii obecnie stosuje się makrogole (np. Dicopeg), które nie wchłaniają się w przewodzie pokarmowym, nie podrażniają błony śluzowej jelita i nie ulegają fermentacji, dzięki czemu nie towarzyszą tej terapii wzdęcia i bóle brzucha. Ich korzystny mechanizm działania jest związany z aktywnością osmotyczną, powodującą napływ wody do jelita grubego i upłynnienie bądź rozluźnienie mas kałowych. Efekt działania występuje z opóźnieniem (ok. 24–48 godz.). Makrogole rekomendowane są przez towarzystwa naukowe: ESPGHAN i NASPGHAN jako leki pierwszego rzutu zarówno w fazie rozpoczęcia terapii, jak i leczenia podtrzymującego. Ich skuteczność jest potwierdzona w wielu badaniach klinicznych u dzieci. Są skuteczniejsze od placebo, laktulozy, parafiny oraz wodorotlenku magnezu.

Okresowe zaparcie u dziecka może być spowodowane spożywaniem dużej ilości ryżu, pieczywa białego, kakao, czekolady, bananów, marchwi gotowanej oraz żelek i batoników. Zaparcia wtórnie wywołują zaburzenia apetytu. Rodzice powinni wiedzieć, że nie ma do dziś dowodów naukowych na skuteczność metody biofeedback, akupunktury, homeopatii oraz osteopatii w leczeniu zaparć u dzieci i młodzieży. Zachęcam do troski o dietę, sport i picie wody oraz proponuję śmiałe zgłaszanie problemu zaparć pediatrze swojego dziecka.

Autorka jest lekarzem

Czym się różni alokacja od alokucji?

dr hab. Tomasz Korpysz

Kontynuujemy rozpoczęte przed tygodniem przyglądanie się paronimom, czyli często mylonym wyrazom o podobnej budowie, ale odmiennym znaczeniu. Oto kolejne przykłady zaczerpnięte ze „Słownika paronimów, czyli wyrazów mylonych" Małgorzaty Kity i Edwarda Polańskiego.

Alochton to 'człowiek nienależący do rdzennych mieszkańców danego obszaru; przybysz'; *autochton* zaś – 'rdzenny mieszkaniec danego obszaru; tubylec, krajowiec'.

Alokacja to 'rozdzielenie zasobów i środków na różne cele. W księgowości: akceptacja dopisanej w rachunku pozycji finansowej'; *alokucja* zaś – 'uroczysta przemowa lub zwrot rozpoczynający przemówienie'.

Amputować to 'operacyjnie usunąć część ciała lub narząd'; *imputować* zaś – 'przypisywać komuś złe intencje'.

Anadema to 'w starożytnej Grecji: ozdobna przepaska na czoło ściągająca włosy'; *anatema* zaś – 'w Kościele katolickim i prawosławnym: uroczyście ogłoszona ekskomunika. Rzucić na kogoś anatemę to napiętnować kogoś, potępić'. Dodam, że współcześnie, co notują nowsze słowniki, *anatema* jest używana także w znaczeniu ogólnym, niezwiązanym z religią: 'ostre potępienie kogoś lub czegoś'.

Aspirant to osoba ubiegająca się o coś, np. stanowisko, urząd; kandydat, pretendent. Dawniej mężczyzna starający się o rękę kobiety, konkurent'. W obszerniejszych słownikach ogólnych języka polskiego znalazłem jeszcze dwa inne znaczenia tego rzeczownika: 'w krajach byłego Związku Radzieckiego: pracownik instytutu naukowego, przygotowujący się do samodzielnej pracy naukowej' oraz 'stopień oficerski w pożarnictwie lub w policji'. *Aspirator* z kolei to 'urządzenie używane w trakcie operacji do odsysania płynów i krwi'. Dodam, że także: 'urządzenie składające się z zespołu wentylatorów, filtrów itp., służące do usuwania pyłu i innych drobnych zanieczyszczeń'.

Autarchia to 'rządy nieograniczone, absolutne, despotyczne'; *autarkia* zaś – 'system ekonomiczny państwa, regionu, które są samowystarczalne, nie potrzebują kontaktu z innymi organizmami państwowymi lub regionalnymi'.

Autokracja to 'władza absolutna, nieograniczona; samowładztwo'; *autokreacja* zaś – 'tworzenie własnego wizerunku, działania mające na celu wytworzenie w innych pożądanego wyobrażenia o sobie'.

Autorytarny to 'taki, który zawsze chce narzucić innym swoją władzę, swoje zdanie, tyrański, nadużywający władzy'; *autorytatywny* zaś – 'taki, który cieszy się autorytetem, zasługuje na zaufanie i szacunek'.

Bajadera to 'tancerka hinduska. Także: tkanina hinduska w porzeczne, barwne pasy'; *bajaderka* zaś – 'rodzaj ciastka wyrabianego z różnych okruchów cukierniczych'.

Banzai to 'japońskie pozdrowienie, które ma formę okrzyku wyrażającego entuzjazm lub triumf'; *bonsai* – 'drzewo lub krzew zminiaturyzowane według techniki i sztuki wywodzącej się z Chin'; *bonseki* – 'dekoracja pochodząca z Japonii, w postaci ułożonego na tacy miniaturowego krajobrazu z piasku i kamieni'; *bonza* zaś – 'w Chinach i Japonii: mnich buddyjski. Przenośnie: wysoki urzędnik, zachowujący się zarozumiale, wyniośle, wykorzystujący swoje stanowisko, niedostępny'.

Batut to 'przyrząd gimnastyczny w kształcie sprężynującej siatki rozpiętej na solidnej ramie, służący do wykonywania wysokich skoków w górę'; *batuta* zaś – 'pałeczka, którą dyrygent kieruje orkiestrą, chórem, śpiewakiem'.

Bizon to 'rogate zwierzę stadne żyjące w Ameryce Północnej, o potężnym ciele ciemnobrązowej barwy, z długą wełnistą grzywą, krewniak europejskiego żubra'; *bizun* zaś – 'dawniej: bicz z byczej skóry, służący do wymierzania kary cielesnej uczniom nieposłusznym lub niewykonującym poleceń nauczyciela'.

Wyższe mandaty

Edyta Pisarczyk-Kulon

Od 1 stycznia kierowcy muszą liczyć się z wyższymi mandatami, karami za nowe wykroczenia przeciwko pieszym uczestnikom ruchu drogowego czy łatwiejszą procedurą uzyskania renty dla bliskiego zmarłego w wyniku wypadku drogowego, za który winę ponosi sprawca wypadku.

Wpływy z grzywien za wykroczenia przeciwko przepisom ruchu drogowego będą przekazywane na rachunek Krajowego Funduszu Drogowego, z przeznaczeniem na finansowanie zadań inwestycyjnych związanych z poprawą bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach krajowych oraz budowy lub przebudowy dróg krajowych.

Od stycznia kierowca, który narusza zasady ruchu drogowego, może otrzymać mandat w wysokości nawet 30 000 zł, to górna granica. Wcześniej górna granica wynosiła 5000 zł. Za niektóre wykroczenia drogowe została podniesiona również dolna granica kary. Dla przykładu zagrożenie grzywną nie niższą niż 2500 zł dotyczy wykroczenia polegającego na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka.

Dodatkowo od stycznia trzeba się liczyć z nowymi wykroczeniami. Jest nim naruszenie przez uczestnika ruchu lub inną osobę znajdującą się na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, a także właściciela lub posiadacza pojazdu zakazu objeżdżania opuszczonych zapór lub półzapór oraz wjeżdżania lub wchodzenia na przejazd kolejowy, jeśli opuszczanie ich zostało rozpoczęte lub podnoszenie ich nie zostało zakończone, albo wjeżdżania na przejazd kolejowy, jeśli po jego drugiej stronie nie ma miejsca do kontynuowania jazdy.

Nowym wykroczeniem jest nieustąpienie pierwszeństwa pieszemu, które polega na niezatrzymaniu pojazdu w celu umożliwienia przejścia przez jezdnię osobie niepełnosprawnej, używającej specjalnego znaku, lub osobie o widocznej ograniczonej sprawności ruchowej, wyprzedzaniu pojazdu na przejściu dla pieszych, omijaniu pojazdu, który jechał w tym samym kierunku, lecz zatrzymał się w celu ustąpienia pierwszeństwa pieszemu, czy naruszanie zakazu jazdy wzdłuż po chodniku lub przejściu dla pieszych.

Wykroczeniem jest od stycznia również tamowanie lub utrudnianie ruchu, niestosowanie się do ograniczenia prędkości określonego ustawą lub znakiem drogowym, w razie przekroczenia go o ponad 30 km/h, czy niestosowanie się do zakazu wyprzedzania określonego ustawą lub znakiem drogowym.

Sprawca wykroczenia, które skutkuje uszkodzeniem mienia lub spowodowaniem naruszenia czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia trwający nie dłużej niż siedem dni – tzw. „lekki uszczerbek na zdrowiu" – podlega karze grzywny w wysokości nie mniejszej niż 1500 zł. Spowodowanie zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu lądowym skutkujące lekkim uszczerbkiem na zdrowiu przecina dyskusję co do kwalifikacji czynów polegających na spowodowaniu zagrożenia w ruchu drogowym i spowodowaniu lekkich uszkodzeń ciała.

Autorka jest radcą prawnym

fot. PAP/EPA/Peter Schneider

SPOJRZENIE Z DYSTANSU

Mariusz Jankowski

Musiało upłynąć naprawdę dużo czasu. Musiałem naprawdę porządnie ochłonąć. A i tak nie mam pewności, czy moje spojrzenie jest już pozbawione niezdrowych emocji. Mam nadzieję, że tak. Uważam bowiem, że sprawa Paulo Sousy to świetna lekcja. Dla całej polskiej piłki nożnej.

Tuż po tym, jak mleko się rozlało, przestrzeń publiczną zalała fala komentarzy. Głos zabierali wszyscy, a większość robiła to z przekonaniem, że ma rację. Ogromna część tych fachowców starała się przekonywać, że portugalski trener od początku był dla nich tylko bajerantem o takim, a nie innym kolorze włosów. Zero umiejętności, zero charyzmy, zero pomysłu na pracę z polską kadrą. Tylko bajer, tylko zagrania godne najlepszego fachowca od dbania o wizerunek, tylko słowa rzucane na wiatr i pod publiczkę. Skoro było aż tak bardzo źle, to gdzie byli ci wszyscy ludzie? Nikt nie miał odwagi zadziałać? Wpłynąć na działaczy PZPN, by pogonili z Polski tego pseudofachowca? Każdy tylko szeptał po kątach, czekając na katastrofę?

Dla mnie od początku sprawa z zatrudnieniem Sousy była trudna do przyjęcia. I Portugalczyk nigdy mnie do siebie nie przekonał. Cudem wywalczone miejsce w barażach o mundial, katastrofa na Euro. Minusów w trakcie tej kadencji było zdecydowanie więcej niż pozytywów. Ale nawet mimo tego, gdy po mistrzostwach Europy w rozmowach z kolegami z redakcji TVP Sport podnosiłem kwestię pożegnania Portugalczyka – byłem w mniejszości. Pokornie schylałem więc głowę. A w niej tłukły się myśli, że jednak z wiekiem coraz mniej znam się na piłce nożnej.

Dziś nie ma we mnie nawet cienia satysfakcji. Nie cieszę się, nie opowiadam wokół, że wyszło na moje. Jest mi tylko smutno. Okazało się bowiem, że polski futbol nadal jest traktowany jak zaścianek. Dobitnie potwierdziła to sytuacja z Paulo Sousą.

Gdybyśmy zatrudnili fachowca, poważnego człowieka, nie doszłoby do takich manewrów. W naszym kraju jednak takich tuzów nie zatrudniamy. Dlaczego? Bo nas nie stać. Dlatego lekcja, jaką powinno odebrać całe środowisko, jest jedna: raz na zawsze zejdźmy na ziemię. Przestańmy wierzyć, że przyjdzie cudotwórca z obcego kraju i zrobi z nas piłkarską potęgę. Jeden selekcjoner reprezentacji tego nie dokona. Można, a nawet trzeba czerpać z wiedzy lepszych od nas. Na przykład przy przebudowie systemu szkolenia. A najważniejszą, narodową drużynę niech prowadzą najlepsi polscy trenerzy. Niech to będzie dla nich nagroda, ukoronowanie kariery. Największe sukcesy osiągnęli z kadrą nasi rodacy: Kazimierz Górski, Antoni Piechniczek, Janusz Wójcik i Adam Nawałka. Przypadek? Nie sądzę.

Autor jest dziennikarzem TVP

Narciarska mobilizacja

W szwajcarskim Lenzerheide narciarze walczyli o punkty w Tour de Ski, cyklu zawodów zaliczanym do Pucharu Świata. Inauguracyjny bieg w sprincie techniką dowolną wygrał Norweg Johannes Hoesflot Klaebo, a wśród pań zwyciężyła Amerykanka Jessica Diggins. Jako jedyny z Polaków punkty zdobył Maciej Staręga, plasując się na 24. pozycji.

Niespodziewane odejście

fot. PAP/Leszek Szymański

Trener polskiej reprezentacji piłki nożnej zdecydował o zakończeniu współpracy z kadrą. Paulo Sousa w telefonicznej rozmowie z Cezarym Kuleszą, prezesem PZPN, poprosił o rozwiązanie kontraktu za porozumieniem stron. Ostatecznie Portugalczyk ma wypłacić polskiemu związkowi 320 tys. euro odszkodowania, a później planuje podjąć pracę z klubem Flamengo w Rio de Janeiro.

W ostatniej chwili

Znakomicie dla polskich pływaków zakończyły się mistrzostwa świata na krótkim basenie w Abu Dhabi. Ostatniego dnia zawodów Radosław Kawęcki triumfował w wyścigu na dystansie 200 m stylem grzbietowym, a Katarzyna Wasick zdobyła brąz na dystansie 50 m stylem dowolnym. W klasyfikacji medalowej Polacy zajęli 13. lokatę.

fot. www.facebook.com/MinisterstwoSportuiTurystyki

Roszady mistrzów

fot. PAP/Leszek Szymański

Szachowi arcymistrzowie zmagali się od 26 do 30 grudnia w indywidualnych mistrzostwach świata w szachach szybkich i błyskawicznych w Warszawie. Tytuł mistrza świata w szachach szybkich zdobył 17-letni Nodirbek Abdusattorow, pokonując w dogrywce Jana Niepomniaszczego. Obrońca tytułu Magnus Carlsen stanął na najniższym stopniu podium, Jan-Krzysztof Duda był piąty.

Duopol przełamany

Puchar Polski wrócił po sześciu latach do Krakowa. Hokeiści Comarch Cracovii wygrali w finałowym spotkaniu z KH Energą Toruń. Ku zaskoczeniu kibiców do finału w tym roku nie weszły drużyny, które zwyciężały w ostatnich pięciu edycjach: GKS Jastrzębie i GKS Tychy.

fot. PAP/Andrzej Grygiel

PRZYJEMNOŚCI

Barbara Wiśniowska

fot. Barbara Wiśniowska

BEZGLUTENOWY BISZKOPT

Ciasto I: 6 białek ■ 200 g cukru ■ 150 g mąki ziemniaczanej ■ 50 g mąki ryżowej ■ łyżeczka proszku ■ łyżeczka octu

Sposób przygotowania: Białka ubijamy na sztywną pianę, dodajemy partiami cukier i nadal ubijamy, wlewamy ocet. Mąkę ziemniaczaną przesiewamy z mąką ryżową i proszkiem, wsypujemy delikatnie do ubitych białek i mieszamy łyżką. Przekładamy na dużą blachę wyłożoną papierem, układamy łyżką jak szachownicę.

Ciasto II: 6 jajek ■ 2/3 szklanki cukru ■ szklanka mąki kukurydzianej ■ łyżeczka proszku do pieczenia ■ 2 łyżki kisielu lub kakao

Sposób przygotowania: Przygotowujemy tak jak ciasto pierwsze, ale do ubitych z cukrem białek dodajemy po jednym żółtku, cały czas ubijając. Po przygotowaniu ciasta wlewamy je na tę samą formę, gdzie układaliśmy ciasto pierwsze, które było sztywne. To jest płynne, uzupełniamy nim puste miejsca szachownicy. Pieczemy w piekarniku nagrzanym do 180 stopni, ok. 35 min. Studzimy, przekrawamy.

Krem: 1 kg twarogu ■ 6 żółtek ■ 200 g masła ■ szklanka cukru ■ cukier waniliowy ■ budyń waniliowy ■ 1/2 szklanki mleka

Sposób przygotowania: Masło ucieramy z cukrem, dodajemy żółtka, a gdy masa jest puszysta, dodajemy twaróg. Stawiamy na małym ogniu i doprowadzamy do wrzenia. Wsypujemy cukier waniliowy. Wlewamy budyń rozpuszczony w mleku, zagotowujemy i mieszamy, aż się zetnie. Gorącym kremem przekładamy kolorowe ciasto.

– Chyba zwariuję ze zmęczenia – zwierzyła mi się bliska osoba, pracująca matka, która w wolnym czasie dodatkowo prowadzi księgowość rodzinnej firmy.

– A sprawiasz sobie w życiu jakieś przyjemności? – zainteresowałam się.

– Niby kiedy?

Tak myślałam. Też tak kiedyś miałam. Przy małych dzieciach robota jest nie do przerobienia: gotowanie, pranie, mycie naczyń i ścian, w które wtarły kaszkę. Kiedy synek miał rok, do pracy poszłam tylko po to, żeby dwuletnia córka dostała się do żłobka. Nie dawałam rady z dwójką. Synek płakał tak, że serce się ściskało, ale nie przyszło mi do głowy, że wolno mi wziąć urlop wychowawczy. Po pracy nie miałam na nic czasu, więc wypisałam się z aerobiku, z tańca, spotkań wspólnoty i z puzzli z przyjaciółkami. Nie zostało mi nic przyjemnego w życiu, więc nieświadomie mściłam się za to krzyczeniem na męża i dzieci. Wszyscy ucierpieliśmy.

Nie tylko sen ładuje nam psychiczne baterie, przyjemności także je ładują. Lepiej sprawiać sobie drobne przyjemności regularnie, niż liczyć na to, że zregeneruje nas jeden urlop w roku. Nawet przy małym budżecie mamy duży wybór zajęć: spacery po lesie z przyjaciółmi, gry planszowe, gimnastyka przy muzyce, kąpiel w piance, puzzle, rysowanie, czytanie książek, pieczenie ciast. i

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

1 A – krakowska zabawa
1 G – Podolski, piłkarz
2 E – czyści plamy
3 A – broń Dawida
3 G – sztuczka iluzjonisty
6 A – miś z kreskówek
6 H – jednostka masy
8 C – rzymska enklawa
9 A – deska slalomisty
9 G – wynik działania
10 E – rodzaj fryzury
11 A – sporysz, grzyb
11 G – zbocza gór

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

A 1 – doświadczalnie
C 1 – prorok biblijny
C 8 – nieprzyjaciel
D 3 – bezżeństwo księży
E 1 – zbiornik wodny
E 8 – poczucie umiaru
F 4 – klasy rządzące
G 1 – miara objętości
G 8 – ciasto z bakaliami
H 3 – rodzaj medalionu
I 1 – szyk bojowy
I 8 – biblijna góra
K 1 – mniszki benedyktynki

Hasło do odczytania w zaznaczonym wierszu

Rozwiązania prosimy nadsyłać do 21 stycznia na adres redakcji „Idziemy". Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi nagrodzimy książkami.

TVP 1

05.10 Klan (3915); **05.30** Klan (3916); **06.00** Słownik polsko@polski; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.55** Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce (256); **09.05** Weterynarze z sercem; **09.35** Las bliżej nas (43); **10.00** Serial fabularny; **10.55** Słowo na niedzielę; **11.00** Transmisja Mszy Świętej z Jasnej Góry; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.50** Życie według świętego Jana Pawła II – cykl reportaży; **13.15** BBC w Jedynce: Serengeti cz. 2; **14.15** Z pamięci – Leon Kruczkowski; **14.25** Przyrodnik na tropie: Czernica – cykl dok.; **15.20** Poszukiwany, poszukiwana – komedia, reż.: Stanisław Bareja; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Ojciec Mateusz (291) – serial kryminalny TVP; **18.30** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Zniewolona (57) – serial kostiumowy, Ukraina 2021, reż.: Felix Gerchikov, Maksym Lytvynov, wyk.: Kateryna Kovalchuk, Oleksiy Yarovenko, Stanislav Boklan
21.15 Zniewolona (58)
22.20 Zakochana Jedynka: Lekarka z rajskiej wyspy. Nagły wypadek – film obyczajowy, Niemcy 2017, reż.: Peter Stauch
24.00 Wolny strzelec – dramat, USA 2014, reż.: Dan Gilroy, wyk.: Jake Gyllenhaal, Rene Russo, Bill Paxton, Kevin Rahm, Riz Ahmed
02.10 Zwyczajna przysługa – film fabularny, USA 2018, reż.: Paul Feig
04.15 Jaka to melodia?
05.00 Z pamięci
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Barwy szczęścia (2545); **06.25** Barwy szczęścia (2546); **07.00** M jak miłość (1626); **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym Pogoda-flesz; **11.05** Zacznij od zdrowia; **11.40** The Voice Senior III (3). Przesłuchania w ciemno, reż.: Rinke Rooyens; **12.50** The Voice Senior III (4). Przesłuchania w ciemno; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022: Piosenki Anny German – widowisko muzyczne; **16.15** Bo w rodzinie siła – koncert, reż.: Bolesław Pawica; **17.40** Lajk!; **18.00** Panorama – magazyn informacyjny; **18.20** Pogoda; **18.30** Na sygnale (348) – serial fabularyzowany TVP, reż.: Sara Bustamante-Drozdek, wyk.: Edyta Bełza, Kamil Wodka, Wojciech Zygmunt, Natalia Rewieńska, Tomasz Piątkowski, Lea Oleksiak, Wojciech Kuliński, Dariusz Wieteska, Monika Mazur-Chrapusta, Anna Wysocka-Jaworska; **18.50** Na sygnale (349)

19.25 Rodzinka.pl (236) – serial komediowy TVP
20.00 Postaw na milion – teleturniej
21.00 Czas zapłaty – film fabularny, Wielka Brytania, USA 2013, reż.: Eran Creevy, wyk.: James McAvoy, Mark Strong, David Morrissey, Andrea Riseborough, Johnny Harris
22.50 Kino bez granic: Na rozstaju uczuć – film obyczajowy, USA 2008, reż.: John Stockwell,
00.40 Skazany na bluesa – dramat, reż.: Jan Kidawa-Błoński
02.30 Psy 2. Ostatnia krew – film sensacyjny, reż.: Władysław Pasikowski, wyk.: Bogusław Linda, Cezary Pazura, Magdalena Dandourian, Artur Żmijewski, Walerij Prijomychow, Siergiej Szakurow, Edward Lubaszenko
04.25 Rodzinka.pl – serial TVP
05.00 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.24** Pogoda; **06.31** Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Info Poranek; **09.41** Pogoda; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Info Dzień weekend; **12.49** Pogoda; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda; **15.00** Debata Senior; **15.29** Info Dzień weekend; **15.54** Pogoda; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Serwis Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Studio Zachód; **18.40** INFO V4+; **18.55** Głębia ostrości; **19.19** Raport z granicy

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.43 Pogoda
21.50 Strefa starcia – program publicystyczny; reż.: Jarosław Ostaszkiewicz
23.00 INFO Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.52 Pogoda
01.00 TVP WORLD
03.04 Pogoda
03.20 Woronicza 17
04.23 Teleexpress Extra
04.45 INFO V4+
05.13 Agrobiznes – podsumowanie

TV TRWAM

05.00 Głos serca; **05.45** Abel z boiska; **07.25** Akita 101 Łez; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo życia; **08.05** Petra – tajemnicze miasto; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Inżynier; **09.00** Prymas Stefan Wyszyński; **09.10** Spotkanie z Magdą Buczek; **09.15** Manna z Nieba; **09.30** Uroczystość Chrztu Pańskiego; **10.35** Przegląd katolickiego tygodnika „Niedziela"; **10.40** Cuda Jezusa; **11.25** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.35** Poznajemy Polskę; **11.50** Kolędy i pastorałki; **12.00** Anioł Pański z Ojcem Świętym Franciszkiem; **12.20** Wieś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.00** Święty Augustyn; **15.00** Dzieje apostolskie, cz. 1; **15.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** 7 Kościołów Apokalipsy; **17.30** Nowa Ewangelizacja; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści z Księgi Cnót
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 Apel Jasnogórski
21.20 Informacje dnia
21.40 Sanktuarium św. Anny w Auray
22.30 Galilejczyk – prezentuje Keith Garner
23.00 Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.40 Był taki dzień – 9 stycznia; **06.50** Droga od Chrystusa do Konstantyna (2) – serial dok.; **08.00** Msza greckokatolicka; **09.00** W pustyni i w puszczy (4); **10.00** Okrasa łamie przepisy; **10.30** Program publicystyczny; **11.05** Przystanek slow food (2); **11.50** Peru – kraina skrajności: Andy i Altiplano – cykl dok.; **12.50** Jak powstawały kontynenty – Afryka (1) – esej dok.; **13.40** W kotle historii; **14.15** Blisko, coraz bliżej (2) – serial TVP; **15.55** Nie taka prosta historia; **16.30** Giganci historii; **17.20** Żywot sarmacki; **17.40** Panny i wdowy (2) – serial TVP; **18.45** Pokolenia Pokoleniom – film dok.; **19.50** W poszukiwaniu Wikingów (1) – serial dok.; **20.50** Indochiny – dramat, Francja 1992, reż.: Régis Wargnier, wyk.: Catherine Deneuve, Vincent Perez, Linh Dan Pham, Jean Yanne, Andrzej Seweryn; **23.30** Dynastia Tudorów IV (9) – serial, Kanada/Irlandia/USA 2010, reż.: Ciaran Donnelly, wyk.: Jonathan Rhys Meyers, Henry Cavill, Natalie Dormer, Maria Doyle Kennedy; **00.40** Pseudonim Jan Nowak – film dok.; **01.45** Szerokie tory; **02.20** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Piosenki Seweryna Krajewskiego, cz. 2 – koncert; **08.00** Prawosławne Boże Narodzenie; **09.05** Pod jednym dachem (1) – serial komediowy; **10.10** Trzeci punkt widzenia; **10.50** Pan Smith jedzie do Waszyngtonu – komedia, USA 1939, reż.: Frank Capra; **13.10** Człowiek z wysokiego zamku; **13.50** Bilet do kina: Pełnia życia – film obyczajowy, Wielka Brytania 2017, reż.: Andy Serkis; **15.55** Festiwal Eufonie 2021, cz. 1 – koncert; **17.15** Niedziela dziecięcych gwiazd; **18.10** Niedziela dziecięcych gwiazd: Złote koło – film kryminalny, reż.: Stanisław Wohl; **20.00** Lady M. – dramat, reż.: William Oldroyd; **21.40** Ensemble Kompopolex – koncert; **22.45** Trzeci punkt widzenia; **23.25** Noce Cabirii – dramat, reż.: Federico Fellini; **01.30** Manifestacja geniuszu w czterech aktach – film anim.; **01.45** Dzień elektryka – film anim.; **02.10** Kino nocne: Złoty wiek – film fabularny, Francja 1930, reż.: Luis Bunuel; **03.25** Wir – film TVP, reż.: Henryk Schoen; **04.50** Legendy Rocka: The Byrds – cykl dok.; **05.25** Legendy Rocka: Al Green – cykl dok.; **05.58** Zakończenie dnia

TVN

05.35 Uwaga!; **05.55** Kuchenne rewolucje 8 (11); **06.55** Nowa Maja w ogrodzie 5 (10); **07.25** Akademia ogrodnika (10); **07.30** Budując marzenia (5); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Klinika naturalnego piękna 2 (3); **12.05** Co za tydzień (1026); **12.35** Kolekcja smaków 2 (2); **13.05** Na Tropie Dzikich Zwierząt (2); **13.40** Historia Kopciuszka – komedia, reż.: Mark Rosman; **15.35** Skoki narciarskie: Puchar Świata, Bischofshofen – studio (6); **16.00** PŚ, Bischofshofen – konkurs indywidualny seria 1; **17.10** PŚ, Bischofshofen – studio; **17.20** PŚ, Bischofshofen – konkurs indywidualny seria 2; **17.55** PŚ, Bischofshofen – studio; **18.30** Milionerzy (439); **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.30** Kroniki Pucharu Świata w skokach narciarskich (16); **19.35** Kronika Rajd Dakar 2022 (8); **19.45** Pogoda (8754); **19.55** Uwaga!; **20.10** Krucjata Bourne'a – film sensacyjny; **22.25** Wyścig śmierci II – film sensacyjny, reż.: Roel Reiné; **00.30** MasterChef 10 (7); **02.05** Uwaga!; **02.25** Noc Magii (TVN) (882); **03.40** Kto was tak urządził; **04.10** Kto was tak urządził; **04.40** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **07.50** Dziennik cwaniaczka 3 – USA 2012, reż.: David Bowers, wyk.: Bostick Devon, Rachael Harris, Robert Capron, Steve Zahn, Zachary Gordon; **09.55** Opowieści z Narnii: Książę Kaspian; **13.20** Kung Fu Panda 2 – USA 2011, reż.: Jennifer Yuh Nelson; **15.10** Król Lew – USA/Ukraina/RPA/2019, reż.: Jon Favreau; **17.40** Nasz Nowy Dom (221); **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie (426); **20.00** Kabaret na żywo – Klinika Skeczów Męczących (83); **22.05** X-Men 2 – film s.f., USA 2003, reż.: Bryan Singer, wyk.: Patrick Stewart, Hugh Jackman, Ian McKellen, Berry Halle, Brian Cox, Famke Janssen, James Marsden, Anna Paquin, Rebecca Romijn; **01.00** Włoska robota – film akcji, USA/Francja/Wielka Brytania, 2003, reż.: Gary F. Gray, wyk.: Mark Wahlberg, Charlize Theron, Edward Norton, Jason Statham, Mos Def, Seth Green, Donald Sutherland; **03.35** Love Island. Wyspa miłości (132); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.20 Przysięga (556); **06.05** Elif (1127); **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.30** Ranczo (6) – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (155) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (263) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Magazyn Rolniczy; **12.55** Relacja z uroczystości Bożego Narodzenia w Kościele Greckokatolickim; **14.00** Elif (1128) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (557) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3917) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (469)
21.00 Teatr Telewizji: Polowanie na karaluchy – spektakl teatralny, reż.: Michał Szcześniak, wyk.: Wiktoria Gorodeckaja, Piotr Trojan, Marta Ojrzyńska, Lech Łotocki, Piotr Głowacki, Martyna Peszko, Modest Ruciński
22.35 Czołówka Świat bez fikcji
22.35 Świat bez fikcji – Litwa. W cieniu wieży – film dok.
23.40 Rob Roy – film przygodowo-historyczny, reż.: Michael Jones Caton, wyk.: Liam Neeson, Jessica Lange, John Hurt
02.10 Drogi wolności (5) – serial TVP
03.15 Oficerowie (4) – serial TVP
04.10 Przebudować Nowy Jork. Plany dla Manhattanu – film dok.
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 M jak miłość (1486); **06.20** Program katolicki; **06.55** Familiada; **07.30** Pytanie na śniadanie + pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Rodzinka.pl (196) – serial komediowy TVP; **11.50** Barwy szczęścia (2546) – serial obyczajowy TVP; **13.15** Kozacka miłość (258) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (83) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Uśmiech losu (19) – serial obyczajowy, Portugalia 2019; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (24) – serial obyczajowy, Turcja 2020, reż.: Cagri Bayrak, wyk.: Ibrahim Celikkol, Senan Kara, Demet Ozdemir, Zuhal Gencer, Engin Hepileri; **18.00** Panorama – magazyn informacyjny; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (259) – serial kostiumowy, Rosja 2013

19.35 Barwy szczęścia (2546) – serial obyczajowy TVP, reż.: Jakub Skoczeń, wyk.: Michał Rolnicki, Katarzyna Glinka, Andrzej Niemyt, Sławomir Holland
20.10 Barwy szczęścia (2547) – serial obyczajowy TVP
20.40 Kulisy serialu „M jak miłość"
20.55 M jak miłość (1627) – serial
21.55 Anna German (4) – serial biograficzny, Rosja 2012, wyk.: Joanna Moro, Szymon Sędrowski
23.05 Szpiedzy w Warszawie (4)
00.05 Ajka – dramat, Rosja/Niemcy/Chiny/Polska/Kazachstan 2018, reż.: Sergei Dvortsevoy
02.10 O mnie się nie martw (11) – serial komediowy TVP
03.10 Na rozstaju uczuć – film obyczajowy, USA 2008, reż.: John Stockwell
05.00 Rodzinka.pl – serial TVP
05.25 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Powitanie – Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Info Dzień; **11.29** Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Info Dzień; **14.29** Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.15** Homilia Mszy św. w intencji ofiar katastrofy smoleńskiej; **19.20** Raport z granicy

19.40 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda
05.16 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.10 Sanktuaria polskie; **05.30** Filmowe życiorysy. Drukarz na wodzie – Alojzy Szabelski; **07.20** Pierwszy zmysł; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia – magazyn informacyjny; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.25** Słowo życia; **09.30** Opowieści z Księgi Cnót; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.50** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Na przekór ciemności; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia – magazyn informacyjny; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Aktywna zima; **16.55** Świadkowie; **17.30** Na łowy; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.00 Msza Święta w intencji Ofiar katastrofy smoleńskiej i ojczyzny
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 Sanktuarium Matki Bożej w Lous we Francji
22.45 W góreckim domku ogrodnika
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 10 stycznia; **07.00** Czas honoru (69); **07.55** Ex Libris; **08.25** Solidarni z Solidarnością – film dok.; **09.35** Przeczytaj mi tę historię; **09.45** Sensacje XX wieku: Enigma, cz. 1 – widowisko; **10.35** Dzika Kanada, cz. 1. Ekspansja – serial dok.; **11.35** Archiwum zimnej wojny; **12.10** U Pana Boga w ogródku (11); **13.05** Buffalo Bill i Indianie – USA 1976, reż.: Robert Altman; **15.15** Jak powstawały kontynenty – Afryka (1) – esej dok.; **16.25** Na początku było Hillside Ave – film dok.; **17.25** Flesz historii; **17.50** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **18.20** Spór o historię; **18.50** Prasa donosi; **19.00** Czas honoru (70) – serial TVP; **20.00** Historia w postaciach zapisana: Józefina – tajna broń Napoleona – cykl dok.; **22.00** Wojna o trony. Prawdziwa historia Europy (4) – serial dok.; **23.05** Na przekór grudniowej nocy – film dok.; **24.00** Szerokie tory; **00.30** Było, nie minęło; **01.00** Sensacje XX wieku: Enigma, cz. 1; **01.55** Encyklopedia II wojny światowej; **02.25** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **07.55** Wędrujące książki. Stany Zjednoczone – serial dok.; **08.25** Wędrujące książki. Włochy – serial dok.; **09.10** Test pilota Pirxa – film s.f.; **11.00** Blisko, coraz bliżej (1); **12.25** Symfonia fabryki Ursus – film dok.; **13.30** Przygody Gapiszona (3) – serial anim.; **13.40** Przygody Gapiszona (4) – serial anim.; **14.05** Reżyserzy: Don Siegel; **15.05** Pocałunek mordercy – dramat, USA 1955, reż.: Stanley Kubrick; **16.20** Błękitny pokój – film TVP, reż.: Janusz Majewski; **16.55** Jezioro Bodeńskie – dramat, Polska 1985, reż.: Janusz Zaorski; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Rodzina Durrellów (5) – reż.: Steve Barron; **20.00** Kino Mocnych Wrażeń: Goldfinger – film sensacyjny, reż.: Guy Hamilton; **22.00** Powidoki; **22.25** Obietnica – dramat, Polska/Dania 2014, reż.: Anna Kazejak; **00.10** Ensemble Kompopolex – koncert; **01.15** Lady M. – dramat, Wielka Brytania 2016, reż.: William Oldroyd; **02.55** Informacje kulturalne; **03.30** Niepokorny Francois Truffaut – film dok.; **04.35** Teledysk; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.10 Uwaga!; **05.25** Nowa Maja w ogrodzie 5 (11); **05.50** Akademia ogrodnika (11); **06.00** Ukryta prawda (1121); **07.00** Kuchenne rewolucje 8 (12); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Ukryta prawda (1008); **12.50** Tajemnice miłości (22); **13.55** Ukryta prawda (1122); **14.55** Ukryta prawda (918); **15.55** Kuchenne rewolucje 2 (13); **17.00** Tajemnice miłości (23); **18.00** Ukryta prawda (1009); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.40** Kronika Rajd Dakar 2022 (9); **19.50** Pogoda (8755); **20.00** Uwaga!; **20.15** Doradca smaku; **20.20** Na Wspólnej 20 (3354) – serial obyczajowy; **21.00** Milionerzy; **21.40** Okrucieństwo nie do przyjęcia – komedia, USA 2003, reż.: Joel Coen, wyk.: George Clooney, Catherine Zeta-Jones, Geoffrey Rush, Cedric the Entertainer, Edward Herrmann, Paul Adelstein, Richard Jenkins, Billy Bob Thornton; **23.40** Krucjata Bourne'a – film sensacyjny, USA/Niemcy 2004, reż.: Paul Greengrass, wyk.: Matt Damon, Brian Cox, Julia Stiles; **02.00** Co za tydzień (1026); **02.25** Uprowadzona (13) – serial, USA; **03.15** Uwaga!; **03.30** Noc Magii; **04.45** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (578); **09.10** Malanowski i Partnerzy (579); **09.40** Sekrety rodziny (121); **10.40** Dlaczego ja? (623); **11.40** Gliniarze (144); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (970); **14.40** Dlaczego ja? (689); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (512); **17.00** Gliniarze (322); **18.00** Pierwsza miłość (3340); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** MEGA HIT: Deadpool 2 – film s.f., USA 2018, reż.: Leitch David, wyk.: Baccarin Morena, Zazie Beetz, Josh Brolin, Julian Dennison, T.J. Miller, Ryan Reynolds; **22.45** Księga ocalenia – film s.f., USA 2010, reż.: The Hughes Brothers, wyk.: Denzel Washington, Gary Oldman, Jennifer Beals, Mila Kunis, Stevenson Ray; **01.10** Transformers: Ostatni rycerz – film s.f., USA/Kanada 2017, reż.: Michael Bay, wyk.: Anthony Hopkins, Isabela Moner, Josh Duhamel; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (557); **06.05** Elif (1128); **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (7) – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (156) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (264) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.45** Natura w Jedynce: Dynastie. Szympansy – film dok.; **14.00** Elif (1129) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (558) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3918); **18.20** Kasta – Sytuacja bez wyjścia – serial paradokumentalny; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (470)
21.00 Magazyn Ekspresu Reporterów
21.05 Pełny obraz – cykl dok.
22.00 Magazyn Ekspresu Reporterów
23.05 Ocaleni – reality show
00.10 Magazyn śledczy Anity Gargas
00.45 Pan Klein – dramat, Francja 1976, reż.: Joseph Losey, wyk.: Alain Delon, Jeanne Moreau, Suzanne Flon, Michel Lonsdale
02.55 Strażacy (18) – serial TVP, reż.: Łukasz Palkowski, wyk.: Maciej Zakościelny, Jakub Wesołowski, Maciej Mikołajczyk, Weronika Rosati, Marta Ścisłowicz, Jacek Lenartowicz, Dawid Zawadzki
03.50 Magazyn Ekspresu Reporterów
04.45 Notacje – Edward Dębicki
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.35 M jak miłość (1487); **06.25** Dobre niebo nad Beskidem; **06.55** Familiada; **07.30** Pytanie na śniadanie + pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Rodzinka.pl (197) – serial komediowy TVP; **11.50** Barwy szczęścia (2547); **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (259) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (84) – serial fabularyzowany TVP, reż.: Grzegorz Waller; **15.05** Uśmiech losu (20) – serial obyczajowy, Portugalia 2019; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (25) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (260) – serial kostiumowy, Rosja 2013, reż.: Alexandr Mochow, wyk.: Ekaterina Olkina, Wiaczesław Drobinkow, Dmitrij Nazarow, Zoryana Marchenko, Aleksandr Mochow, Artem Aleksiejew

19.35 Barwy szczęścia (2547) – serial obyczajowy TVP, reż.: Grzegorz Dębowski
20.10 Barwy szczęścia (2548)
20.40 Kulisy serialu „M jak miłość"
20.55 M jak miłość (1628)
21.55 Anna German (5) – serial biograficzny, wyk.: Joanna Moro, Szymon Sędrowski, Marat Baszarow, Maria Poroszyna, Jekatierina Wasiljewa, Konstantin Miłowanow, Anna Kirina
23.00 Enklawa strachu (1) – serial, Kanada 2019, reż.: Patrice Sauv, wyk.: Isabel Richer, Alexandre Landry, Maripier Morin
24.00 Ludzkie historie – Księga morza – Rosja 2018
01.15 Piąta władza – dramat, USA 2013, reż.: Bill Condon
03.25 Ajka – dramat, reż.: Sergei Dvortsevoy
05.20 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Powitanie – Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda
05.13 wojsko-polskie.pl
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Cena nadziei; **06.20** Sprawa wiary; **07.45** Święty na każdy dzień; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.40** Muzyczne chwile; **09.00** Papież Polak do Rodaków; **09.30** Mała Nellie od Świętego Boga; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej; **10.45** Zew natury; **11.05** Jezus – Królestwo bez granic; **11.35** Święty na każdy dzień; **11.40** Ma się rozumieć; **11.50** Słowo życia; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.25** Słowo życia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Śladami apostoła Pawła; **15.15** „Ojcu Świętemu się nie odmawia..."; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Cmentarz przy Lipowej; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** Zostań Żołnierzem RP; **17.45** Muzyczne chwile; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
23.00 Przedstawienie musi trwać
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 11 stycznia; **07.00** Czas honoru (70); **07.55** Flesz historii; **08.15** Na początku było Hillside Ave – film dok.; **09.10** Peryskop Gundlacha. Oczy alianckich czołgów – film dok.; **09.50** Prasa donosi; **10.05** Sensacje XX wieku: Enigma, cz. 2 – widowisko; **11.00** Zbigniew Cybulski – film dok.; **11.55** Program publicystyczny; **12.25** U Pana Boga w ogródku (12); **13.20** Film dok.; **14.20** Kissinger – Wielka Brytania 2019; **16.05** Żywot sarmacki; **16.30** Nie taka prosta historia; **17.00** Habdank – film dok., reż.: Włodzimierz Gołaszewski; **18.20** Księża wolności 1914–1981 – ks. generał Witold Kiedrowski; **18.50** Wojna w eterze; **19.05** Czas honoru (71); **20.05** Amerykańskie dynastie. Ród Bushów (2); **21.05** Co dalej?; **22.50** Indochiny – dramat, Francja 1992, reż.: Régis Wargnier, wyk.: Catherine Deneuve, Vincent Perez, Linh Dan Pham, Jean Yanne, Andrzej Seweryn; **01.30** Sensacje XX wieku: Enigma, cz. 2; **02.20** Encyklopedia II wojny światowej; **02.55** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Co się dzieje; **07.25** Teledyski; **08.00** Informacje kulturalne; **08.30** Trzeci punkt widzenia; **09.05** Powidoki – program publicystyczny; **09.20** Jezioro Bodeńskie – dramat, Polska 1985, reż.: Janusz Zaorski; **11.00** Blisko, coraz bliżej (2) – serial TVP; **12.25** List – film TVP; **13.30** Gorący czas Montparnasse'u – film dok.; **14.35** Wenecja – dramat, reż.: Jan Jakub Kolski; **16.45** Urodzeni wczoraj – komedia, USA 1950, reż.: George Cukor; **18.30** Do dzieła – magazyn; **18.55** Rodzina Durrellów (6); **20.00** Wstęp; **20.05** Teatroteka: Porwać się na życie – spektakl teatralny, reż.: Michał Szcześniak; **22.10** Lekkie obyczaje: Zwyczajna dziewczyna – film fabularny; **00.15** Do dzieła – magazyn; **00.50** Koniec widzenia – reż.: Grzegorz Mołda; **01.20** Obietnica – dramat, Polska/Dania 2014, reż.: Anna Kazejak; **03.05** Bez litości – film sensacyjny, Polska 2002, reż.: Wojciech Wójcik, wyk.: Olaf Lubaszenko, Radosław Pazura, Paweł Wilczak, Krzysztof Kolberger, Karolina Gruszka, Łukasz Garlicki; **05.20** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** Ukryta prawda (1122) – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje 8 (13) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda (1009); **12.50** Tajemnice miłości (23); **13.55** Ukryta prawda (1123); **14.55** Ukryta prawda (919); **15.55** Kuchenne rewolucje 2 (14); **17.00** Tajemnice miłości (24); **18.00** Ukryta prawda (1010); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.40** Kronika Rajd Dakar 2022 (10); **19.50** Pogoda (8756); **20.00** Uwaga!; **20.15** Doradca smaku; **20.20** Na Wspólnej 20 (3355) – serial obyczajowy; **21.00** Milionerzy; **21.40** Odważna – film sensacyjny, USA/Australia 2007, reż.: Neil Jordan, wyk.: Jodie Foster, Terrence Howard, Nicky Katt, Naveen Andrews, Mary Steenburgen; **00.05** Kuba Wojewódzki 15 (6); **01.10** Na granicy światów (10); **02.05** Uwaga!; **02.20** Noc Magii; **03.35** Kto was tak urządził; **04.00** Kto was tak urządził; **04.25** Kto was tak urządził; **04.50** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (580); **09.10** Malanowski i Partnerzy (581); **09.40** Sekrety rodziny (122); **10.40** Dlaczego ja? (624); **11.40** Gliniarze (145); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (971); **14.40** Dlaczego ja? (690); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (513); **17.00** Gliniarze (323); **18.00** Pierwsza miłość (3341); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Piraci z Karaibów: Skrzynia umarlaka – film przygodowy, USA 2006, reż.: Gore Verbinski, wyk.: Orlando Bloom, Jack Davenport, Johnny Depp, Keira Knightley, Bill Nighy; **23.15** Pitbull. Ostatni pies – film akcji, Polska 2018, reż.: Władysław Pasikowski, wyk.: Marcin Dorociński, Marian Dziędziel, Izabela Kuna, Rafał Mohr, Cezary Pazura, Krzysztof Stroiński, Adam Woronowicz, Zbigniew Zamachowski; **02.00** Czas próby – film, USA 2016, reż.: Craig Gillespie, wyk.: Casey Affleck, Eric Bana, Ben Foster, Chris Pine; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (558); **06.05** Elif (1129); **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (8) – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (158) – serial TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (265) – serial TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.45** Natura w Jedynce: Dynastie. Pingwiny cesarskie – film dok.; **14.00** Elif (1130) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej, reż.: Małgorzata Kosturkiewicz; **16.05** Przysięga (559) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3919) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (471)
21.00 Miłość w Wiedniu – komedia romantyczna, Francja 2018, reż.: Alexandre Laurent
22.50 Wojtyła. Śledztwo – film dok., Hiszpania 2020, reż.: Jose Maria Zavala
00.15 Tajemnicze porwanie – film fabularny, USA 2019, reż.: Max Mcguire, wyk.: Michelle Mylett, Jacob Blair, Kyle Buchanan
01.50 Tajemnica Enigmy (6) – serial TVP, wyk.: Tadeusz Borowski, Piotr Frączewski, Piotr Garlicki, Andrzej Szczepkowski
02.40 Bodo (6) – serial biograficzny, wyk.: Tomasz Schuchardt, Agnieszka Wosińska
03.50 wojsko-polskie.pl
04.15 Notacje – Marian Kociniak
04.35 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 M jak miłość; **06.25** Pożyteczni.pl; **06.55** Familiada; **07.30** Pytanie na śniadanie + pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Rodzinka.pl (198) – serial komediowy TVP; **11.50** Barwy szczęścia (2548) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (260) – serial kostiumowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (85) – serial fabularyzowany TVP; **15.00** Koło Fortuny – teleturniej; **15.10** Uśmiech losu (21) – serial obyczajowy; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (26) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (261) – serial kostiumowy, Rosja 2013, reż.: Alexandr Mochow, wyk.: Ekaterina Olkina, Wiaczesław Drobinkow, Dmitrij Nazarow, Zoryana Marchenko

19.35 Barwy szczęścia (2548) – serial obyczajowy TVP
20.10 Barwy szczęścia (2549)
20.40 Kulisy seriali „Na dobre i na złe" i „Na sygnale"
20.55 Na dobre i na złe (830) – serial TVP
21.55 Anna German (6) – serial biograficzny, Rosja 2012, reż.: Aleksander Timienko, Waldemar Krzystek
23.05 Enklawa strachu (2) – serial, Kanada 2019, reż.: Patrice Sauv, wyk.: Isabel Richer, Alexandre Landry, Maripier Morin
24.00 Mamy 2 mamy – komedia, Francja 2017, reż.: Noemie Saglio
01.45 McMafia (5) – serial
02.50 Ucieczka z Dubaju, tajemnica zaginionej księżniczki – film dok.
03.45 Putin: historia rosyjskiego szpiega – film dok.
04.40 Za marzenia (2) – serial TVP
05.25 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda
05.18 INFO V4+
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Prosto o gospodarce; **05.20** Jestem mamą; **05.35** Abel z boiska; **07.15** Święty na każdy dzień; **06.15** Franz Stock, apostoł pojednania; **07.10** Lodowa podróż; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Każdy maluch to potrafi; **08.50** Słowo życia; **09.00** Opowieści Starego Testamentu; **09.30** Sanktuaria polskie; **09.50** Święty na każdy dzień; **10.00** Audiencja Generalna z Watykanu; **10.55** Misjonarze Afryki; **11.25** Jestem mamą; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Święta Rita z Cascii; **15.35** Muzyczne chwile; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Wyszyński – historia; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Rykoszetem; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 Muzyczne chwile
23.05 Franz Stock, apostoł pojednania
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień; **07.00** Czas honoru (71) – serial TVP; **07.55** Arrasów dzieje osobliwe; **08.30** Habdank – film dok.; **09.25** Wojna w eterze; **09.40** Sensacje XX wieku: Enigma, cz. 3 – widowisko; **10.30** Pseudonim Jan Nowak – film dok.; **11.30** Księża wolności 1914–1981; **12.10** Królowa Bona (1) – serial TVP; **13.10** Historia na sprzedaż (3) – serial dok.; **14.10** Amerykańskie dynastie. Ród Bushów (2); **15.05** Giganci historii; **16.00** Było, nie minęło; **16.25** Marzyciele: Stanisław Marusarz; **17.00** Wygaszanie miasta – film dok.; **17.50** Film dok.; **18.30** Archiwum zimnej wojny; **18.55** Flesz historii – ekstra; **19.00** Czas honoru (72); **20.00** Ostatnie chwile I wojny światowej – dok.; **21.05** Wojna o trony. Prawdziwa historia Europy (4) – serial dok.; **22.05** Człowiek z Zachodu – western, USA 1958, reż.: Anthony Mann; **23.50** Wojtek, niedźwiedź który poszedł na wojnę – film dok., reż.: Will Hood, Adam Lavis; **00.55** Było, nie minęło; **01.30** Sensacje XX wieku; **02.20** Encyklopedia II wojny światowej; **02.50** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **08.00** Do dzieła; **08.20** Rzeczpospolita modernistyczna – cykl dok.; **09.05** Urodzeni wczoraj – komedia, USA 1950, reż.: George Cukor; **11.00** Blisko, coraz bliżej (3) – serial TVP; **12.20** Latarnik – film TVP, reż.: Zygmunt Skonieczny; **13.30** Artyści antagoniści: Vincent Van Gogh i Paul Gauguin (2); **14.35** Nauczycielka – reż.: Jan Hrebejk; **16.25** Siostry – film dok., reż.: Michał Hytroś; **16.55** Rysa – dramat, Polska 2008, reż.: Michał Rosa; **18.30** Informacje kulturalne; **18.50** Czarna żmija (1); **19.25** Czarna żmija (2); **20.00** Na wschód od Hollywood: Mali mężczyźni – dramat, Grecja, USA 2016, reż.: Ira Sachs; **21.40** Więcej niż fikcja: Pory roku w Quincy: Cztery portrety Johna Bergera – film dok.; **23.25** Jazz – Music Live Collection: Ararat – koncert; **01.05** Informacje kulturalne; **01.40** Lekkie obyczaje: Zwyczajna dziewczyna – film fabularny, Wielka Brytania/Szwecja 2016, reż.: Lone Scherfig; **03.45** Kino nocne: Tęsknota za światłem – film dok.; **05.51** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** Ukryta prawda (1123) – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje 8 (14) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda (1010); **12.50** Tajemnice miłości (24); **13.55** Ukryta prawda (1124); **14.55** Ukryta prawda (920); **15.55** Kuchenne rewolucje 3 (1); **17.00** Tajemnice miłości (25); **18.00** Ukryta prawda (1011); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.40** Kronika Rajd Dakar 2022 (11); **19.50** Pogoda; **20.00** Uwaga!; **20.15** Doradca smaku 15; **20.20** Na Wspólnej 20 (3356) – serial obyczajowy; **21.00** Milionerzy; **21.41** Usta Usta 5 (3) – serial; **22.45** Usta Usta 5 (4) – serial; **23.45** Wyścig śmierci II – film sensacyjny, Niemcy/RPA 2010, reż.: Roel Reiné, wyk.: Luke Goss, Sean Bean, Danny Trejo, Ving Rhames, Lauren Cohan; **01.55** Uwaga!; **02.10** Noc Magii; **03.25** Kto was tak urządził; **03.55** Kto was tak urządził; **04.25** Kto was tak urządził; **04.55** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (582); **09.10** Malanowski i Partnerzy (583); **09.40** Sekrety rodziny (123); **10.40** Dlaczego ja? (625); **11.40** Gliniarze (146); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (972); **14.40** Dlaczego ja? (691); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (514); **17.00** Gliniarze (324); **18.00** Pierwsza miłość (3342); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Jeszcze większe dzieci – film, USA 2013, reż.: Dennis Dugan; **22.10** Boski żigolo w Europie – film, USA 2005, reż.: Mike Bigelow, wyk.: Rob Schneider, Eddie Griffin, Jeroen Krabbé; **00.00** Gotowi na wszystko. Exterminator – film, Polska 2017, reż.: Michał Rogalski, wyk.: Krzysztof Czeczot, Paweł Domagała, Aleksandra Hamkało, Dominika Kluźniak, Dorota Kolak, Eryk Lubos, Piotr Rogucki, Agnieszka Więdłocha; **02.35** Love Island. Wyspa miłości (132); **03.35** Love Island. Wyspa miłości (133); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (559); **06.05** Elif (1130); **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Pełnia Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (9) – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (159) – serial kryminalny TVP; **10.40** Ojciec Mateusz (266) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.45** Natura w Jedynce: Dynastie. Lwy – film dok; **14.00** Elif (1131) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (560) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3920) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (472) – reż.: Maciej Migas, Radosław Dunaszewski, wyk.: Izabela Aleksandrowicz, Marek Bukowski, Beata Fido, Bartłomiej Gola, Arkadiusz Gołębiowski, Paweł Gryc
21.00 Na sygnale (350) – serial fabularyzowany TVP
21.35 Sprawa dla reportera
22.35 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.15 Magazyn kryminalny 997
00.10 Magazyn Ekspresu Reporterów
01.10 Tanie Dranie – Moroz i Kłopotowski komentują świat
01.55 Nowa – serial TVP, Polska 2010, reż.: Tomasz Szafrański
02.50 Ocaleni – reality show
03.50 Sprawa dla reportera
04.40 Magazyn śledczy Anity Gargas
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 M jak miłość (1489); **06.20** Zacznij od zdrowia; **06.55** Familiada; **07.30** Pytanie na śniadanie + pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Chełmska Hodegetria – film dok.; **11.50** Barwy szczęścia (2549); **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (261) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (86) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Uśmiech losu (22) – serial obyczajowy, Portugalia 2019, reż.: Carlos Dante, António Gonalo, wyk.: Angelo Rodrigues, Isabela Valadeiro, Maria Joo Abreu, Dnia Neto, Jorge Corrula, Diana Chaves; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (27) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (262) – serial kostiumowy, Rosja 2013

19.35 Barwy szczęścia (2549) – serial obyczajowy TVP
20.10 Barwy szczęścia (2550) – serial obyczajowy TVP
20.40 Kulisy serialu „Ojciec Mateusz”
20.55 Ojciec Mateusz (342) – serial kryminalny TVP, reż.: Artur Żmijewski, wyk.: Artur Żmijewski, Kinga Preis, Piotr Polk, Michał Piela
21.55 Anna German (7) – serial biograficzny, Rosja 2012, wyk.: Joanna Moro, Szymon Sędrowski
23.00 Enklawa strachu (3) – serial, Kanada 2019, reż.: Patrice Sauv
24.00 Pogranicze – film fabularny, USA 2008, reż.: Kevin Bray
01.40 Zemsta o jasnych oczach (2) – serial obyczajowy, Francja 2016, reż.: David Morley
03.40 Jedyny świadek (1) – serial
04.35 Rodzinka.pl – serial TVP
05.00 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda
05.16 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Po tej stronie lustra; **06.45** Katedra w Chartres; **07.45** Audiencja Generalna z Watykanu; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.40** Przygody Mobilków; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Święty na każdy dzień; **09.30** Brat Franciszek; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.15** Muzyczne chwile; **13.20** Przegląd katolickiego tygodnika „Niedziela”; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Koncert kolęd i pastorałek; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.00** Akademia pro-life; **17.05** Bożonarodzeniowe zwyczaje Podhala; **17.30** Odpowiedzialni za Kościół; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Przyjaciele i bohaterowie
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Głos Polski
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.50 Filmowe Życiorysy. Wichura – Zielony Trójkąt
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 13 stycznia; **07.00** Czas honoru (7); **07.55** W kotle historii; **08.30** Wygaszanie miasta – film dok., reż.: Wojciech Mucha; **09.40** Flesz historii; **09.45** Sensacje XX wieku: Enigma, cz. 4; **10.40** Pokolenia Pokoleniom – film dok.; **11.40** Żywot sarmacki; **12.00** Królowa Bona (2); **13.05** Saga prastarej puszczy: Opowieść o rysiu: wbrew naturze – film dok.; **14.15** Wszystkie kolory świata: Florencja – miasto talentów – serial dok.; **15.15** Ostatnie chwile I wojny światowej; **16.15** Spór o historię; **16.50** Arrasów dzieje osobliwe (2) – cykl dok.; **17.20** New Poland – film dok.; **18.25** Program publicystyczny; **18.50** Prasa donosi; **19.05** Czas honoru (73); **20.00** Kryminalne zagadki Polski (1); **20.25** Krwawa historia szkockich klanów (3) – serial dok.; **21.25** Lotnictwo w pierwszej wojnie światowej; **22.15** Skrybowie starożytnego Egiptu; **23.00** Namibia, ludobójstwo II Rzeszy; **23.50** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **00.25** Sensacje XX wieku; **01.10** Encyklopedia II wojny światowej; **01.45** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **07.55** Informacje kulturalne; **08.30** Niedziela z... – Niedziela dziecięcych gwiazd; **09.25** Rysa – dramat, Polska 2008; **11.00** Blisko, coraz bliżej (4); **12.25** Grand Bassin – film anim.; **12.35** Ciemnego pokoju nie trzeba się bać – film krótkometrażowy, reż.: Jakub Czekaj; **13.30** Wędrujące książki. Kolumbia – serial dok.; **14.10** Anatomia morderstwa – dramat, reż.: Otto Preminger; **17.00** Blanka – dramat, reż.: Kohki Hasei; **18.25** Res Poloniae – O Polsce z oddali; **18.50** Czarna żmija (3); **19.25** Czarna żmija (4); **20.00** Czwartkowy klub filmowy: Wstęp do filmu – Do widzenia, do jutra; **20.05** Do widzenia, do jutra – Polska 1960, reż.: Janusz Morgenstern; **21.45** Odkrywając Beethovena: II symfonia D-dur op. 36 – film dok.; **23.00** Res Poloniae – O Polsce z oddali; **23.45** Mali mężczyźni – dramat, Grecja/USA 2016, reż.: Ira Sachs; **01.20** Kino nocne: Autoportret – Olivier Assayas (2) – film dok.; **02.00** Chaos – film obyczajowy, Polska 2005, reż.: Xawery Żuławski; **04.20** Teledysk; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.51** Zakończenie dnia

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** Ukryta prawda (1124); **07.00** Kuchenne rewolucje 8 (15) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda (1011); **12.50** Tajemnice miłości (25); **13.55** Ukryta prawda (1125); **14.55** Ukryta prawda (921); **15.55** Kuchenne rewolucje 3 (2) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Tajemnice miłości (26); **18.00** Ukryta prawda (1012); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.40** Kronika Rajd Dakar 2022 (12); **19.50** Pogoda; **20.00** Uwaga!; **20.15** Doradca smaku; **20.20** Na Wspólnej 20 (3357) – serial obyczajowy; **21.00** Milionerzy; **21.40** Kuchenne rewolucje 22 (2) – program kulinarno-rozrywkowy; **22.50** Złodziejka tożsamości – komedia, USA 2013, reż.: Seth Gordon, wyk.: Jason Bateman, Melissa McCarthy, Jon Favreau, Amanda Peet, Robert Patrick; **01.00** Usta Usta 5 (3) – serial; **02.00** Usta Usta 5 (4) – serial; **02.50** Uwaga!; **03.05** Noc Magii; **04.20** Kto was tak urządził; **04.50** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (584); **09.10** Malanowski i Partnerzy (585); **09.40** Sekrety rodziny (124); **10.40** Dlaczego ja? (626); **11.40** Gliniarze (147); **12.50** Wydarzenia.; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (973); **14.40** Dlaczego ja? (692); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (515); **17.00** Gliniarze (325); **18.00** Pierwsza miłość (3343); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Żona na niby – komedia, USA 2011, reż.: Dennis Dugan, wyk.: Jennifer Aniston, Brooklyn Decker, Nicole Kidman, Nick Swardson, Adam Sandler; **22.40** Nie kłam, kochanie – komedia romantyczna, Polska 2008, reż.: Piotr Wereśniak, wyk.: Piotr Adamczyk, Magdalena Schejbal, Grażyna Szapołowska, Beata Tyszkiewicz, Marta Żmuda-Trzebiatowska; **00.50** Brooklyn – film, Wielka Brytania/Kanada, 2015, reż.: John Crowley; **03.15** Kabaretowa Ekstraklasa; **03.35** Love Island. Wyspa miłości (134); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.20 Przysięga (560); **06.10** Elif (1131); **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.30** Ranczo (10) – serial obyczajowy TV; **09.35** Komisarz Alex (160) – serial TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (267) – serial TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.45** Natura w Jedynce: Dynastie. Likaony – film dok., Wielka Brytania 2018, reż.: Rupert Barrington; **14.00** Elif (1132) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka **16.05** Przysięga (561) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.50** Skoki narciarskie: Puchar Świata, Zakopane – treningi i kwalifikacje (studio); **18.00** Skoki narciarskie: Puchar Świata, Zakopane – treningi i kwalifikacje; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Ojciec Mateusz (292) – serial kryminalny TVP
21.20 Kulisy serialu „Na sygnale"
21.35 Na sygnale (351) – serial fabularyzowany TVP
22.10 Zniewolona (57) – serial kostiumowy, Ukraina 2021, reż.: Felix Gerchikov, Maksym Lytvynov, wyk.: Kateryna Kovalchuk, Oleksiy Yarovenko, Stanislav Boklan, Olha Sumska, Mark Drobot
23.15 Zniewolona (58)
00.15 Operacja Delta Force 4: Projekt Zeus – film akcji, USA 1999
02.00 SEAL Team – komando Foki (17) – serial, USA 2017
02.50 Wiedźmy (9) – serial TV
03.50 Magazyn kryminalny 997
04.35 Notacje – Jan Matyjaszkiewicz
04.45 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 M jak miłość (1490); **06.55** Familiada; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Zacznij od zdrowia; **11.50** Barwy szczęścia (2550); **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (262) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (87) – serial fabularyzowany TVP; **15.05** Uśmiech losu (23) – serial obyczajowy, Portugalia 2019, reż.: Carlos Dante, António Gonalo, wyk.: Angelo Rodrigues, Isabela Valadeiro, Maria Joo Abreu, Dnia Neto, Jorge Corrula, Diana Chaves; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (28) – serial obyczajowy, Turcja 2020, reż.: Cagri Bayrak, wyk.: Ibrahim Celikkol, Senan Kara, Demet Ozdemir, Zuhal Gencer, Engin Hepileri; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (263) – serial kostiumowy, Rosja 2013

19.35 Barwy szczęścia (2550) – serial obyczajowy TVP, reż.: Grzegorz Dębowski, wyk.: Jakub Wieczorek, Katarzyna Glinka, Jakub Szlachetka, Elżbieta Romanowska, Marieta Żukowska, Lesław Żurek
20.10 Barwy szczęścia (2551) – serial obyczajowy TVP
20.40 Karnawał z TVP
22.00 Kabaret. Super Show Dwójki
23.05 Rebeliant – dramat, USA 2016, reż.: Gary Ross, wyk.: Matthew McConaughey, Keri Russell, Christopher Berry
01.35 Niepokój – thriller, USA 2007, reż.: D. J. Caruso, wyk.: Shia LaBeouf, Sarah Roemer, Carrie-Anne Moss, David Morse
03.35 Towarzysz na życie – film obyczajowy, USA 2012, reż.: Lawrence Kasdan, wyk.: Diane Keaton, Kevin Kline, Dianne Wiest
05.20 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda
05.10 W akcji
05.35 Agrobiznes
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Boże Narodzenie w zamku; **06.40** Paweł – apostoł łask; **07.45** Święty na każdy dzień; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** Muzyczne chwile; **11.25** Głos Polski; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Refleksje nad Psalmem XXIII; **11.55** Prymas Stefan Wyszyński; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.00** Mahajanga; **13.20** Muzyczne chwile; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Zrozumieć Antycywilizacje; **14.55** Słowo życia; **15.00** Koronka do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w Wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.30** Tak Go pamiętam; **17.00** Pierwszy zmysł; **17.30** Geopolityka; **17.55** Poczet Wielkich Polaków

18.00 Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Westerplatte Młodych
19.00 Warto zauważyć… w mijającym tygodniu
19.30 Opowieści Theo
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.40 Muzyczne chwile
22.55 Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela"
22.40 Łaski Pełna
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 14 stycznia; **07.00** Czas honoru (73); **07.55** Kuchnia dwudziestolecia; **08.25** New Poland – film dok.; **09.25** Prasa donosi; **09.35** Sensacje XX wieku: Skarby Trzeciej Rzeszy; **10.30** Świat od świtu do zmierzchu – Bydgoszcz – cykl dok.; **11.35** Nie taka prosta historia; **12.10** Królowa Bona (3); **13.15** Windsor. Największa miłość Elżbiety II (1) – serial dok.; **14.15** Peru – kraina skrajności: Wybrzeża Pacyfiku – cykl dok.; **15.20** Krwawa historia szkockich klanów (3) – serial dok.; **16.20** Program publicystyczny; **16.45** Ex Libris; **17.15** Idealne miasto Auschwitz – film dok.; **18.00** Polskie 100 lat – cykl dok.; **18.55** Przeczytaj mi tę historię; **19.05** Czas honoru (74); **20.00** Teatr Historii – Sprawa Dantona; **20.15** Sprawa Dantona – spektakl teatralny, reż.: Jan Klata; **22.10** W poszukiwaniu Wikingów (2) – serial dok.; **23.05** Niuniek – reż.: Kazimierz Bihun; **23.50** Wojna wietnamska: Morze ognia (8) – serial dok.; **00.50** Było, nie minęło; **01.25** Sensacje XX wieku; **02.20** Encyklopedia II wojny światowej; **02.50** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **08.00** Res Poloniae – O Polsce z oddali; **08.35** Człowiek z wysokiego zamku; **09.05** Wydarzenie aktualne; **09.30** Blanka – dramat, Włochy/Filipiny 2015, reż.: Kohki Hasei; **11.00** Blisko, coraz bliżej (5); **12.25** Grenlandia: ostatni myśliwi – film dok.; **13.35** Odkrywając Beethovena: II symfonia D-dur op. 36 – film dok.; **14.45** Parę osób, mały czas – dramat, Polska 2005, reż.: Andrzej Barański; **16.45** Lato 1993 – film fabularny, Hiszpania 2017, reż.: Carla Simón; **18.30** Informacje kulturalne; **19.00** Reżyserzy: George Stevens – cykl dok.; **20.00** Mayerling – dramat, Wielka Brytania, Francja 1968, reż.: Terence Young, wyk.: Omar Sharif, Catherine Deneuve, James Mason, Ava Gardner; **22.30** Cunningham. Choreograf współczesności – film dok.; **00.10** Bloeistraat 11 – film anim.; **00.20** Marchewkowe pole – film anim.; **00.50** Informacje kulturalne; **01.25** Do widzenia, do jutra – Polska 1960, reż.: Janusz Morgenstern; **03.00** Kiedy owca staje się lwem – film dok.; **04.30** Teledysk; **05.35** Afisz kulturalny ekstra

TVN

05.40 Uwaga!; **06.00** Ukryta prawda (1125); **07.00** Kuchenne rewolucje 9 (1) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda (1012); **12.50** Tajemnice miłości (26); **13.55** Ukryta prawda (1126); **14.55** Ukryta prawda (922); **15.55** Kuchenne rewolucje 3 (3) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Tajemnice miłości (27); **18.00** Ukryta prawda (1013); **19.00** Fakty; **19.30** Sport; **19.35** Kronika Rajd Dakar 2022 (13); **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.05** Tarzan: Legenda – film przygodowy, Kanada/Wielka Brytania/USA 2016, reż.: David Yates, wyk.: Alexander Skarsgard, Samuel L. Jackson, Margot Robbie, Djimon Hounsou, Christoph Waltz, Jim Broadbent, Ben Chaplin; **22.35** Obecność II – horror, USA 2016, reż.: James Wan, wyk.: Vera Farmiga, Patrick Wilson, Madison Wolfe, Frances O'Connor, Lauren Esposito, Franka Potente; **01.10** Kuba Wojewódzki 15 (6); **02.10** MasterChef 10 (7); **03.25** Uwaga!; **03.40** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (586); **09.10** Malanowski i Partnerzy (587); **09.40** Sekrety rodziny (125); **10.40** Dlaczego ja? (627); **11.40** Gliniarze (148); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (974); **14.40** Dlaczego ja? (693); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (516); **17.00** Gliniarze (326); **18.00** Pierwsza miłość (3344); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Aladyn – film, Wielka Brytania/USA/Australia 2019, reż.: Guy Ritchie, wyk.: Marwan Kenzari, Billy Magnussen, Mena Massoud, Navid Negahban, Nasim Pedrad, Naomi Scott, Will Smith Aladyn; **22.50** Łotr 1. Gwiezdne wojny – historie – film s.f., USA, 2016, reż.: Gareth Edwards, wyk.: Diego Luna, Felicity Jones; **01.45** Resident Evil: Zaświaty – film s.f., USA 2010, reż.: Paul W.S. Anderson, wyk.: Milla Jovovich, Kim Coates, Ali Larter, Wentworth Miller; **03.40** Love Island. Wyspa miłości (135); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Klan (3917); **05.30** Klan (3918); **06.00** Magazyn Ekspresu Reporterów; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.40** Rok w ogrodzie; **08.05** Rok w ogrodzie Extra; **08.20** wojsko-polskie.pl; **08.45** Pełnosprawni; **09.15** Sprawa dla reportera; **10.20** Fascynujący świat: Miejsca kultu na świecie, cz. 2 – cykl dok., Wielka Brytania 2019, reż.: Matt Barrett; **11.20** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarn; **11.55** Próba miłości – western, USA 1975; **13.30** Z pamięci – Stefan Jaracz; **13.45** Tajemnice miasteczka (19) – serial kostiumowy, Rosja 2018; **14.45** Tajemnice miasteczka (20) – serial kostiumowy; **15.45** Skoki narciarskie: Puchar Świata, Zakopane – konkurs drużynowy (studio); **15.55** Skoki narciarskie: Puchar Świata, Zakopane – konkurs drużynowy (1 seria); **17.00** Teleexpress; **17.05** Skoki narciarskie: Puchar Świata, Zakopane – konkurs drużynowy (2 seria); **18.25** Serial fabularny; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Komisarz Alex (203) – serial kryminalny TVP, reż.: Mariusz Palej, wyk.: Sylwia Gliwa, Wojciech Czerwiński, Beata Fido, Piotr Bondyra, Dorota Krempa, Zbigniew Lesień, Janusz Chabior
21.30 Hit na sobotę: Dorwać Gringo – film fabularny, USA 2012, reż.: Adrian Grunberg, wyk.: Dolores Heredia, Mel Gibson, Kevin Hernandez
23.20 Wdowy – film fabularny, USA 2018, reż.: Steve McQueen
01.30 Prowokacja – film sensacyjny, USA 2005, reż.: Don E. Faunt LeRoy, wyk.: Steven Seagal, Antonio Munoz, Mari Morrow
03.10 Film fabularny
04.45 Z pamięci – Stefan Jaracz
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Barwy szczęścia (2547) – serial obyczajowy TVP, reż.: Grzegorz Dębowski, wyk.: Jakub Wieczorek, Katarzyna Glinka, Jakub Szlachetka, Elżbieta Romanowska, Marieta Żukowska, Lesław Żurek, Wiktoria Gąsiewska, Joanna Opozda; **06.25** Barwy szczęścia (2548); **07.00** M jak miłość (1627); **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.50** Rodzinny ekspres – Tydzień modlitw o jedność chrześcijan; **12.30** Karnawał z TVP; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022: Halina Mlynkova – widowisko muzyczne; **16.20** Na dobre i na złe (830) – serial TVP, reż.: Kordian Piwowarski, wyk.: Michał Żebrowski, Aldona Jankowska, Amelia Czaja, Antoni Sałaj, Ina Sobala, Katarzyna Skrzynecka; **17.15** Wojciech Cejrowski – boso przez świat: Peru. Mur – cykl reportaży, reż.: Wojciech Cejrowski; **17.50** Słowo na niedzielę; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Postaw na milion – teleturniej
19.20 Rodzinka.pl (237) – serial komediowy TVP, reż.: Patrick Yoka, wyk.: Olga Kalicka, Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak, Maciej Musiał, Adam Zdrójkowski, Mateusz Pawłowski
20.00 The Voice Senior III (5) Przesłuchania w ciemno
21.05 The Voice Senior III (6) Przesłuchania w ciemno
22.15 Hity wszech czasów – magazyn muzyczny
23.20 Kino relaks: Towarzysz na życie – film obyczajowy, USA 2012, reż.: Lawrence Kasdan, wyk.: Diane Keaton, Kevin Kline, Dianne Wiest
01.15 Pogranicze – film fabularny, USA 2008, reż.: Kevin Bray
03.00 Jasminum – film obyczajowy, reż.: Jan Jakub Kolski
04.55 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek; **06.24** Pogoda; **06.31** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **09.59** Serwis Info Dzień weekend; **10.23** Pogoda; **10.29** Info Dzień weekend; **10.53** Pogoda; **10.59** Info Dzień weekend; **11.29** Info Dzień weekend; **11.52** Pogoda; **11.59** Info Dzień weekend; **12.29** Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda; **15.00** Debata TVP INFO; **15.29** Info Dzień; **16.25** Pogoda; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.04** Teleexpress Extra; **17.19** Info Dzień weekend; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobiecym okiem; **18.52** Info Wieczór weekend; **19.00** Między słowami; **19.20** Raport z granicy
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 INFO Wieczór
24.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 TVP WORLD
03.03 Pogoda
03.20 Salon dziennikarski
04.06 Teleexpress Extra
04.27 Minęła 20
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Siódmy sakrament; **05.30** Mocni w Wierze; **06.00** Historia, której nie pamiętam; **06.55** Kabwe; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo życia; **09.00** Głos serca; **09.45** Ivato; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Fatima; **10.35** Muzyczne chwile; **10.40** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć… w mijającym tygodniu; **12.50** Siódmy sakrament; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela"; **14.35** Jasnogórskie Te Deum Laudamus; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** VI Rajd Maczka; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.25** Święty na każdy dzień; **17.30** Mocni Jego mocą; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Manna z Nieba
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Muzyczne chwile
22.25 Święty na każdy dzień
22.30 Maryja z Nazaretu w Jej Zwiastowaniu
22.50 100 cudownych miejsc na świecie
23.00 Głos serca
23.45 Robi
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.55 Był taki dzień – 15 stycznia; **07.05** Droga od Chrystusa do Konstantyna (3) – serial dok.; **08.00** Arrasów dzieje osobliwe; **08.30** Przystanek slow food (2); **09.00** Janosik (1); **10.00** Okrasa łamie przepisy; **10.40** Saga prastarej puszczy: Opowieść o rysiu: wbrew naturze – film dok.; **11.45** Wszystkie kolory świata: Florencja – miasto talentów – serial dok.; **12.45** Dzika Kanada, cz. 2 Dziki Zachód – serial dok.; **13.50** Kuchnia dwudziestolecia; **14.25** Blisko, coraz bliżej (3); **16.00** Marzyciele: Wacław Felczak; **16.30** Windsor. Największa miłość Elżbiety II (1) – serial dok.; **17.25** Spór o historię; **18.05** Panny i wdowy (3); **19.00** Giganci historii; **19.50** Rok 1982. Kalendarium; **20.00** Dynastia Tudorów IV (10) – serial, Kanada/Irlandia/USA 2010, reż.: Ciaran Donnelly; **21.10** Krwawa olimpiada. Monachium 72; **22.55** Człowiek z Zachodu – western, USA 1958, reż.: Anthony Mann; **00.40** Sekrety Morza Śródziemnego: Tajemnica Dantona (6); **01.20** Ordonka – film dok.; **02.20** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Krzysztof Klenczon – koncert; **07.50** Informacje kulturalne; **08.25** Tamte lata, tamte dni: Alicja Majewska; **08.55** Portrety – Bożena Kociołkowska; **09.15** Sztuka dokumentu: Księgarnie Nowego Jorku – film dok.; **11.05** Zmiennicy (7); **12.15** Rzeczpospolita modernistyczna – Architektura Dworców – cykl dok.; **13.05** Mayerling – dramat, reż.: Terence Young; **15.30** Z klasyką przez Polskę – Gniezno – Avital/Kuropaczewski – koncert; **16.50** Retro kino: Tristana – dramat, reż.: Luis Bunuel; **18.35** Co dalej?; **19.00** Legendy Rocka: Chicago – cykl dok.; **19.30** Legendy Rocka: Diana Ross & The Supremes – cykl dok.; **20.00** Bilet do kina: Do zakochania jeden krok – film obyczajowy, reż.: Richard Locraine; **22.00** Koncert – I Festiwal Trójmorza Via Dukt – koncert; **23.10** Mocne Kino: Słodki kraj – film fabularny, Australia 2017, reż.: Warwick Thornton; **01.15** Co dalej?; **01.45** Bezmiar sprawiedliwości – dramat, reż.: Wiesław Saniewski; **04.00** Techno – film krótkometrażowy, reż.: Tadeusz Łysiak; **04.35** Teledysk; **05.51** Zakończenie dnia

TVN

05.15 Uwaga!; **05.30** Ukryta prawda (867); **06.30** Kuchenne rewolucje 9 (2); **07.30** Na Tropie Dzikich Zwierząt (2); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Na Wspólnej Omnibus 20 (856); **13.30** Totalne remonty Szelągowskiej 3 (2); **14.35** Budując marzenia (6); **15.10** Kolekcja smaków 2 (3); **15.45** W krzywym zwierciadle: Witaj Święty Mikołaju! – komedia; **17.55** Kuchenne rewolucje 22 (2); **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.30** Kroniki Pucharu Świata w skokach narciarskich (17); **19.40** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.05** Walentynki – komedia, USA 2010, reż.: Garry Marshall, wyk.: Julia Roberts, Jessica Alba, Anne Hathaway, Ashton Kutcher, Jessica Biel, Bradley Cooper; **22.50** Mickey Niebieskie Oko – komedia, Wielka Brytania/USA 1999, reż.: Kelly Makin; **00.55** Tarzan: Legenda – film przygodowy, Kanada/Wielka Brytania/USA 2016, reż.: David Yates, wyk.: Alexander Skarsgard, Samuel L. Jackson, Margot Robbie; **03.00** Noc Magii; **04.20** Uwaga!; **04.40** Kto was tak urządził; **05.05** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **07.50** Mój przyjaciel smok – reż.: Lowery David; **10.10** Ewa gotuje (403); **10.40** Nasz Nowy Dom (235); **11.40** Nasz Nowy Dom (236); **12.40** Bogaty Dom – Biedny Dom (53); **13.45** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (43); **14.15** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (44); **14.40** Rolnicy. Podlasie (30); **15.45** Więzienie (40); **16.15** Więzienie (41); **16.45** Więzienie (42); **17.15** Więzienie (43); **17.45** Chłopaki do wzięcia (261); **18.15** Chłopaki do wzięcia (262); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Epoka lodowcowa – komedia animowana, USA 2000, reż.: Chris Wedge, Carlos Saldanha; **21.50** Kapitan Ameryka: Wojna bohaterów – film s.f., USA 2016, reż.: Anthony Russo, Joe Russo, wyk.: Robert Downey Jr, Chris Evans, Scarlett Johansson; **01.00** Ultraviolet – film s.f., USA 2006, reż.: Kurt Wimmer, wyk.: Milla Jovovich, William Fichtner, Cameron Bright, Nick Chinlund; **02.55** Love Island. Wyspa miłości (135); **03.55** Love Island. Wyspa miłości (136); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy" nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 27 XII 2021 r.

Bóg wam towarzyszy, miłuje was bezwarunkowo. Nie jesteście sami! – napisał papież Franciszek w liście do małżonków z okazji trwającego w Kościele Roku Rodziny „Amoris laetitia".

fot. Patricia Prudente/Unsplash

Franciszek do małżonków

Zapewnił, że w swoich modlitwach zawsze pamięta o rodzinach, „tym bardziej w okresie pandemii, która wystawiła na ciężką próbę wszystkich". Wskazał, że „bardziej niż kiedykolwiek doświadczyliśmy niepewności, samotności, straty osób bliskich i zostaliśmy popchnięci do wyjścia z naszych stref bezpieczeństwa, z naszych przestrzeni «pod kontrolą», z naszych sposobów załatwiania spraw, z naszych ambicji".

Do wyruszenia przez Abrahama z domu swego ojca do ziemi nieznanej papież porównał sytuację tych, którzy „odczuwając powołanie do miłości małżeńskiej", bezwarunkowo dają siebie drugiej osobie. W różnych sytuacjach życiowych muszą oni „porzucić swą bierność, swoje pewniki, przestrzenie spokoju i wyjść ku ziemi, którą obiecuje Bóg: być dwojgiem w Chrystusie, dwojgiem w jednym. Jednym życiem, jednym «my» w komunii miłości z Jezusem, który żyje i jest obecny w każdej chwili waszego życia." – napisał Franciszek.

Przypomniał małżonkom, że ich dzieci uważnie ich obserwują i szukają w nich „świadectwa silnej i niezawodnej miłości". „Ojcostwo i macierzyństwo wzywa was do bycia twórczymi i płodnymi, aby dać waszym dzieciom radość odkrycia, że są dziećmi Boga, dziećmi Ojca, który od pierwszej chwili czule je kocha i codziennie bierze je za rękę. To odkrycie może dać waszym dzieciom wiarę i zdolność do ufania Bogu" – zaznaczył papież. Podkreślił, że rodzina jest pierwszym środowiskiem wychowawczym poprzez „drobne gesty", które są „bardziej wymowne niż słowa".

Ojciec Święty zauważył, że „wzrosła świadomość tożsamości i misji świeckich w Kościele i w społeczeństwie". Ich misją jest zarówno „przekształcanie społeczeństwa", jak również dążenie do „komplementarności charyzmatów i powołań" w parafiach i diecezjach. Zachęcił małżonków „do uczestnictwa w Kościele, zwłaszcza w duszpasterstwie rodzin".

„Powołanie do małżeństwa jest wezwaniem do kierowania łodzią niestabilną, choć bezpieczną, ze względu na rzeczywistość sakramentu, na niejednokrotnie wzburzonym morzu" – napisał papież. Przypomniał, że „poprzez sakrament małżeństwa Jezus jest obecny w tej łodzi" i jest z nami „w każdej chwili, we wzlotach i upadkach łodzi miotanej wodami". „Ważne, abyście razem wpatrywali się w Jezusa. Tylko w ten sposób możecie osiągnąć spokój, przezwyciężyć konflikty i znaleźć rozwiązanie wielu waszych problemów. Nie dlatego, że znikną, lecz dlatego, że będziecie mogli zobaczyć je z innej perspektywy" – poradził Franciszek.

Powołanie do małżeństwa jest wezwaniem do kierowania łodzią niestabilną. Jednak poprzez sakrament małżeństwa Jezus jest obecny w tej łodzi.

Zastanawiając się nad trudnościami i szansami, jakich doświadczyły rodziny w czasie pandemii, Ojciec Święty zauważył, że zwiększyła się „ilość czasu spędzanego razem, co stanowiło wyjątkową okazję do pielęgnowania dialogu w rodzinie". Wymaga to „ćwiczenia się w cierpliwości", gdyż „niełatwo być razem przez cały dzień, kiedy trzeba pracować, uczyć się, odpoczywać i spędzać czas w tym samym domu". „Niech nie pokona was zmęczenie; niech moc miłości uczyni was zdolnymi do patrzenia bardziej na drugiego człowieka – na współmałżonka, na dzieci – niż na własne zmęczenie. (…) W ten sposób bycie razem nie będzie pokutą, ale schronieniem pośród burz" – wskazał papież.

Zaapelował, by rodzina była miejscem akceptacji i zrozumienia. „Zachowajcie w waszych sercach radę, której udzieliłem małżeństwom w trzech słowach: «proszę, dziękuję i przepraszam». A kiedy pojawia się jakiś konflikt, «niech nigdy dzień rodziny nie kończy się bez pogodzenia się». Nie wstydźcie się uklęknąć razem przed Jezusem obecnym w Eucharystii, aby znaleźć chwile pokoju i wzajemnego spojrzenia pełnego czułości i dobroci. Albo wziąć drugą osobę za rękę, gdy jest trochę rozgniewana, i sprawić, by odwzajemniła wasz uśmiech. A może wieczorem przed snem odmówić razem na głos krótką modlitwę, wspólnie z Jezusem obecnym pośród was" – zaproponował Franciszek.

Zwrócił się do młodych, przygotowujących się do małżeństwa, zachęcając ich, by zawsze ufali Opatrzności, ponieważ „czasami to właśnie trudności wydobywają z każdego z nas możliwości, o których posiadaniu nawet nie mieliśmy pojęcia". Przekazał też pozdrowienia „dla dziadków i babć, którzy w czasie izolacji nie mogli zobaczyć swoich wnuków i być z nimi, dla osób starszych, które jeszcze bardziej cierpiały z powodu samotności".

„Liczne wyzwania nie mogą pozbawić radości tych, którzy wiedzą, że idą z Panem. Przeżywajcie intensywnie wasze powołanie. Nie pozwólcie, aby grymas smutku odmieniał wasze twarze. Twój małżonek czy twoja małżonka potrzebuje twojego uśmiechu. Wasze dzieci potrzebują waszych spojrzeń, które dodawałyby im otuchy. Duszpasterze i inne rodziny potrzebują waszej obecności i waszej radości: radości, która pochodzi od Pana!" – zakończył papież, podpisując swój list słowami: „Wasz brat Franciszek"./**KAI/bs**

Tygodnik „Idziemy" Wydawca: Wydawnictwo Diecezji Warszawsko-Praskiej, ul. Grochowska 194/196, 04-357 Warszawa, tel.: **22 512 00 95**, www.idziemy.com.pl; Redaktor naczelny: ks. Henryk Zieliński, Asystent kościelny: ks. Marian Raciński, Sekretarze redakcji: Barbara Stefańska, b.stefanska@idziemy.com.pl; redakcja@idziemy.com.pl, Dorota Glica, redakcja@idziemy.com.pl; Dział Warszawa i Mazowsze: Irena Świerdzewska, irena.swierdzewska@idziemy.com.pl, Agnieszka M. Domańska, Patryk Lubryczyński. Dział kultury: Dorota Glica, Mirosław Winiarczyk. Piszą dla nas: Iwona Budziak, ks. Waldemar Chrostowski, Kazimierz Dadak, Marta Dybińska, Mariusz Jankowski, Marek Jurek, Jacek Karnowski, ks. Paweł Kłys, Piotr Kościński, Dariusz Kowalczyk SJ, ks. Marek Kruszewski, Anna Meetschen, ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski, Monika Odrobińska, Jacek Salij OP, ks. Jacek Stefański, Wojciech Świątkiewicz, ks. Waldemar Turek, Barbara Wiśniowska, Marcin Zatyka, Krzysztof Ziemiec; Korekta: Monika Zaręba; Serwis internetowy: Radek Molenda, Magdalena Jaroszewicz; portal@idziemy.com.pl. Projekt graficzny: Joanna Złonkiewicz. Skład i łamanie: AG Zuch. Druk: Lotos-Poligrafia Warszawa. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzegamy sobie prawo do skracania i adiustacji tekstów oraz zmiany ich tytułów. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie odpowiada. COPYRIGHT © Wydawnictwo Warszawsko-Praskie 2005. Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk materiałów w jakiejkolwiek formie, całości lub fragmentów, nie jest możliwy bez zgody Wydawcy. Fot. okładka: ks. Henryk Zieliński

Zareklamuj się u nas!

idziemy

II okladka
205 x 285 + 5 mm na spady

1/1 strona wewnątrz pisma
205 x 285 + 5 mm na spady

Junior page

135 x 190 mm
+ 5 mm na spady

moduł
reklamowy

75 x 140 mm

moduł
reklamowy

95 x 67 mm

Zapraszamy do kontaktu: reklama@idziemy.com.pl, tel. 502 142 292

idziemy

Kto czyta – nie błądzi!

2022

STYCZEŃ

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

LUTY

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

MARZEC

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

KWIECIEŃ

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

MAJ

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

CZERWIEC

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

LIPIEC

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

SIERPIEŃ

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

WRZESIEŃ

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

PAŹDZIERNIK

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

LISTOPAD

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
	1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

GRUDZIEŃ

Nd	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	Sb
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

www.idziemy.pl